

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΜΑΡΤΙΟΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
2023

ΤΟΥ 84^{ου} ΤΟΜΟΥ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελίς

ΜΙΧΑΗΛ ΣΠΥΡΟΥ: ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ	115
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ: ΕΚΛΟΓΗ, ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΦΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΥΧΙΚΟΥ	148
ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ	179
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ	183
ΣΤΑΥΡΟΥ Ι. ΜΠΑΛΟΓΙΑΝΝΗ: ΝΥΝ ΠΑΝΤΑ ΠΕΠΛΗΡΩΤΑΙ ΦΩΤΟΣ	187
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ: Η ΕΥΣΗΜΟΣ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	188
Δρος ΣΩΤΗΡΟΥΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΕΤΕΙΩΝ ΤΗΣ 25 ^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1821 ΚΑΙ ΤΗΣ 1 ^{ΗΣ} ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955 ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ'	191
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ: Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 25 ^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1821 ΣΤΟΝ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ	207
ΣΤΑΥΡΟΥ Χ. ΣΤΑΥΡΟΥ: Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (1955-1959) ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»	211
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ: Η ΣΤΑΥΡΟΑΝΑΣΤΑΣΙΜΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ: ΠΗΓΗ ΕΛΠΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ	215
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ «ΔΟΚΙΜΙΑ ΑΓΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ» ΚΑΙ ΤΟΥ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 1955-1959 ΜΕ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ»	220
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ»	223
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΞΕΣΑΚΗ: ΠΑΣΧΑ ΘΕΟΥ ΤΟ ΣΩΤΗΡΙΟΝ	226
MARIA ANTONIETTA IANNELLI - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΗΣ: Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΟ SALERNO ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ	229
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥΛΕΑ: Ο «ΛΟΓΟΣ» ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΛΟΓΟΥ	233

Τò περιοδικò "ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ" είναι τò έκφραστικό έντυπο τής Αγιοτάτης Έκκλησίας τής Κύπρου. Οί πρωταρχικοί του στόχοι είναι ή χριστιανική καλλιέργεια του ποιμνίου Της και ή κωδικοποίηση τών επίσημων έγγραφων Της. Έκδίδεται προνοία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου και τής Ίερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Κύπρου. Γραφεία: Ίερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, Λευκωσία, τηλ. 22-554-691, Τηλεμοιότυπο 22-346-307. E-mail: apostolosvarnavas@hotmail.com Έτήσια συνδρομή: Για τήν Κύπρο €20.00. Για τήν Ελλάδα και τήν Εύρωπη €30.00. Για τις άλλες χώρες €30 - ή \$50. - ISSN 1012 - 7151 ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. ΑΡΙΘΜΟΣ Κ.Ε.Τ. : 119-01-014943-01 IBAN: CY13 0050 0119 0001 1901 0149 4301 SWIFT HEBACY2N

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΜΕ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΟΥΣ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΜΟΡΦΗ. Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΕΙ ΣΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΣΥΝΤΕΜΝΕΙ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ Η ΝΑ ΕΝΘΕΤΕΙ ΟΠΟΙΟΝΔΗΠΟΤΕ ΠΙΝΑΚΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΡΙΝΕΙ, ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΕΣΥΠΗΡΕΤΗΘΟΥΝ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ.

**ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΥΗ
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΣΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ**

2 ΕΩΣ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

**ΓΡΑΦΕΙ Ο ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΠΥΡΟΥ,
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ**

«Στην Κύπρο, Παναγιώτατε, παρά τη γεωγραφική απόσταση από το κέντρο της αυτοκρατορίας, από πολύ νωρίς η Εκκλησία περιέλαβε αδιάσπαστα το σύνολο του πληθυσμού και εξάσκησε αποφασιστική επιρροή σ' αυτό, διαμορφώνοντας τους οικογενειακούς, τους πολιτισμικούς και τους οικονομικούς θεσμούς του τόπου. **Ο λαός της παρέμεινε πάντοτε άρρηκτα συνδεδεμένος**

*Φωτογραφίες άρθρου: Νίκος Παπαχρήστου / Οικουμενικό Πατριαρχείο

με την Κωνσταντινούπολη, διατηρώντας το ομόγλωσσο, το όμαιο, το ομόδοξο, το ομότροπο και διαφυλάσσοντας την ακεραιότητα της εθνικής αυτοσυνειδησίας του» (Απόσπασμα από την προσφώνηση του Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Γεωργίου).

Και όντως. Το Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως καθιερώθηκε στη συνείδηση όχι μόνο του Κυπριακού λαού αλλά και των απανταχού της οικουμένης ορθοδόξων Χριστιανών ως η Μητέρα Εκκλησία και το κατ' εξοχήν Κέντρο της ενότητας όλων των κατά τόπους Αυτοκεφάλων και Αυτονόμων Ορθοδόξων Εκκλησιών, λόγω της οικουμενικής αποστολής και της διακονίας Του, δια μέσου των αιώνων, στη διάδοση και περιφρούρηση της ορθοδόξου Πίστεως.

Το Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, για λόγους θεολογικούς και ιστορικούς, ως πρωτόθρονη Εκκλησία, διαδραματίζει πολύ επιτυχώς και με αίσθημα υψηλής ευθύνης την κοσμοϊστορική αποστολή μέσα στον σύγχρονο κόσμο, εγκύπτοντας με στοργή πάνω στα μεγάλα και αγωνιώδη προβλήματα του σημερινού ανθρώπου, συντονίζοντας ενέργειες διορθοδόξου σημασίας.

Ως εκ τούτου και οι σχέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου με την Εκκλησία της Κύπρου ήταν και είναι πάντοτε αρμονικές και αγαστές. Διά τούτο και η Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως αναδείχθηκε στη συνείδηση του χριστεπωνύμου πληρώματος της Κύπριδος Εκκλησίας, λόγω των μεγάλων ιστορικών συνθηκών και της μεγάλης της οικουμενικής προσφοράς, **«ως η Πρωτόθρονη Εκκλησία και το Πατριαρχείο ως το Ιερό τής Ορθοδοξίας Κέντρο»** (Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος).

Μέσα στο πνεύμα αυτό ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος απέστειλε την κάτωθι επιστολή προς τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κ.κ. Γεώργιο, να επισκεφθεί την του Κωνσταντίνου Πόλη και να συλλειτουργήσουν, την Κυριακή της Ορθοδοξίας.

Αριθμ. Πρωτ. 60

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γεώργιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπασζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀνέγνωμεν περιχαρεῖς ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἣ τε ἡμετέρα Μετριότης καὶ οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ πάρεδροι τὰ εἰρηνικὰ Γράμματα τῆς Ὑμετέρας φιλάτης Μακαριότητος, διαδηλοῦσης τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐλάβειαν Αὐτῆς πρὸς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ τὴν ἐτοιμότητα τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κύπρου ὅπως συμπορευῆται μετὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Πρωτοθρόνου ἐν τοῖς μείζουσιν ἐκκλησιαστικοῖς ζητήμασιν, ὡς ἐγένετο καὶ κατὰ τό παρελθόν, καὶ δὴ κατὰ τὴν πρωθιεραρχικὴν θητείαν τοῦ μακαριστοῦ προκατόχου Ὑμῶν Ἀρχιεπισκόπου Χρυσσοστόμου Β'.

Ταύτην τὴν ἐν πᾶσι συμπόρευσιν ἡμῶν ἐπιθυμοῦντες ὅπως καὶ ἐπισήμως καὶ διὰ ἱεροῦ συλλειτουργοῦ διατρανώσωμεν ἐνώπιον πάντων, προσκαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὅπως μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας Αὐτῆς ἐπισκεφθῆ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἔδραν ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας γ' - ζ' προσεχοῦς Μαρτίου, τοῦθ' ὅπερ θέλει ἀποτελέσει εὐτυχές καὶ χαρμόσυνον γεγονός διὰ τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον καὶ προσωπικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν Μετριότητα, περιβάλλουσαν Ὑμᾶς ἀνεκάθεν διὰ βαθείας καὶ εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ τιμῆς.

Ὅθεν, προσβλέποντες ἐπὶ χρησταῖς ταῖς ἐλπίσιν εἰς τὰς ἐπικειμένας εὐλογημένας ἡμέρας ταύτας, ἀσπασζόμεθα Ὑμᾶς ἅπαξ ἔτι φιλήματι ἀγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετὰ τῶν καλυτέρων ἀδελφικῶν ἡμῶν αἰσθημάτων.

Ἰβκγ' Ἰανουαρίου ιθ'

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Ἰωάννης Γεωργίου

Ἡ ἐκάστοτε ἐπίσκεψη τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στο κέντρο τῆς Ὀρθοδοξίας, τὴν Κωνσταντινούπολη ἀποτελεῖ μέγα ἐκκλησιαστικό καὶ ἱστορικό γεγονός. Ὡς ἐκ τούτου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. κ. Γεώργιος ἀπάντησε στο ἴδιο πνεῦμα τῆς ἀγάπης ἀποδεχθεῖς, ἀσμένως, τὴν τιμητικὴ πρόσκληση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου:

«Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχα, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγέ, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν γερασμιωτάτην Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορούμεν.

Διὰ τοῦδε τοῦ ἀδελφικοῦ ἡμῶν Γράμματος προαγόμεθα, ἵνα γνωρίσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ λίαν ἀγαπητῇ καὶ περισπούδαστῳ Παναγιότητι καὶ τῇ κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἐλάβομεν τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν Πατριαρχικὸν Γράμμα. Ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Ὑμετέρας γερασμιωτάτης Παναγιότητος, ὅπως ἐκτελέσωμεν τὴν Εἰρηνικὴν ἡμῶν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν πρωτόθρονον Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως καὶ συλλειτουργγήσωμεν μεθ' Ὑμῶν κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, γνωρίζομεν τῇ Ὑμετέρᾳ λίαν ἀγαπητῇ καὶ πεφιλημένῃ Παναγιότητι, ὅτι εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὴν Πρόσκλησιν ταύτην.

Εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Εἰρηνικὴν ἐπίσκεψιν, θὰ συνοδεύσωσιν ἡμᾶς, οἱ πανιερώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ μητροπολίται Κιτίου Νεκτάριος καὶ Κωνσταντίας Βασίλειος, καθὼς καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Γεώργιος Χριστοδούλου, ὁ πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Γρηγόριος Ἰωαννίδης, καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὁ ἱερολογιώτατος διάκονος Μιχαὴλ Νικολάου καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ γραφείου κ. Μιχαὴλ Σπύρου.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἀπονέμοντες τῇ Ὑμετέρᾳ πεπνυμένη Παναγιότητι καὶ αὐθις τὸν ἐν Κυρίῳ ἀσπασμὸν ἡμῶν, αἰτούμεθα παρὰ Θεοῦ τὰ ἔτη Αὐτῆς ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ γηθόσυνα, καὶ διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας γερασμιωτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς καὶ ὀλοπρόθυμος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

✠: Κίπρου Γεώργιος

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
ζ' μηνὸς Φεβρουαρίου ,βκγ'.

Ο Μακαριώτατος έφθασε το απόγευμα της Πέμπτης, 2 Μαρτίου 2023, στην Κωνσταντινούπολη. Στο αεροδρόμιο τον υποδέχτηκαν μαζί με τη Συνοδεία του, ο Μητροπολίτης Γέρων Δέρκων Απόστολος και ο Αρχιγραμματέας της Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου Αρχιμ. Γρηγόριος.

Την Παρασκευή, 3 Μαρτίου, στις 11 π.μ. τοπική ώρα (10 π.μ. ώρα Κύπρου), ο Αρχιεπίσκοπος Γεώργιος, με τη Συνοδεία του έφθασε στο Φανάρι. Στην είσοδο του Πατριαρχείου τον υποδέχθηκε ο Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος, τα μέλη της Πατριαρχικής Αυλής και κληρικοί της Αρχιεπισκοπής Κωνσταντινουπόλεως και των Μητροπόλεων Χαλκηδόνος, Δέρκων και Πριγκηποννήσων.

Ακολούθως, τελέστηκε Δοξολογία στον Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου χοροστατούντος του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου. Μετά τη Δοξολογία έγινε η επίσημη υποδοχή του Αρχιεπισκόπου Γεωργίου από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο και την Ιεραρχία στην Αίθουσα του Θρόνου.

Ο Παναγιώτατος καλωσορίζοντας τον Μακαριώτατο ανέφερε τα εξής:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κύπρου καί Νέας Ἰουστινιανῆς κύριε Γεώργιε,

Ἐμπλεοὶ ἀγαλλιάσεως Σᾶς καλωσορίζομεν ἐν Φαναρίῳ, μετὰ τὴν πανηγυρικήν Δοξολογίαν εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τοῦ Προστάτου Σας Ἁγίου. Δοξάζομεν τὸν Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας καὶ Δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ, τὸν ἀξιοῦντα ἡμᾶς νὰ ὑποδεχώμεθα τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κατὰ τὴν εἰρηνικὴν ἐπίσκεψιν Αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν καθ' ἡμᾶς Κέντρον, κομιστὴν τῆς ἀγάπης καὶ ἐκφραστὴν τῶν ἀδελφικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας. Ἡ ἐπαξία ἐκλογῆ Ὑμῶν εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου εἶναι θεῖον δῶρον καὶ μεγάλη εὐλογία ὄχι μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν ὅλην. Διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἡ ἐκλογὴ Σας, Μακαριώτατε, ἀποτελεῖ ἐγγύησιν διὰ τὴν συνέχειαν τῆς εὐλογημένης συμπορεύσεως τῶν Ἐκκλησιῶν μας εἰς τὰ διορθόδοξα καὶ τὰ διαχριστιανικά θέματα, καθὼς καὶ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς ἀξίας τῆς πιστότητος εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἀληθείας, πρὸς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ πρὸς τὸ φῶς αὐτῆς τῆς μαρτυρίας. Ὁ προσφάτως ἐκλιπὼν μέγας θεολόγος, μακαριστὸς Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης, προέτρεπε νὰ ἀγωνισθῶμεν διὰ νὰ γεφυρωθῇ τὸ χάσμα μεταξὺ θεολογίας καὶ ζωῆς. Διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἐκκλησιαστικὸς λόγος οὐσιαστικὴν ἀπήχησιν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, «διὰ νὰ μὴ γράφεται ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου ἐρήμην τῆς θεολογίας», πρέπει ἡ ποιμαντικὴ παρέμβασις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ λόγος τῆς θεολογίας «νὰ ἀγγίζουσιν τίς ὑπαρξιακές χορδές τοῦ ἀνθρώπου», νὰ προβάλλουσιν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς τόπον καὶ τρόπον ὑπάρξεως ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀληθεῖ ἐλευθερίᾳ. Πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐνσαρκῶνῃ καὶ νὰ δεικνύῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, διατὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ Ἀλήθεια περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς.

Εἴμεθα, Μακαριώτατε, συγκυρηναῖοι εἰς τὴν ἄρσιν τοῦ Σταυροῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, συνεργοὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, συνεχισταὶ τῆς κοινῆς παλαιφάτου Ὁρθοδόξου παραδόσεως, συναντιλήπτορες εἰς τοὺς κινδύνους καὶ συναγωνισταὶ διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἐν τῷ κόσμῳ. Συνεπορεύθημεν εἰς τὸν δόλιχον αὐτὸν μετὰ τοῦ μακαριστοῦ Προκατόχου Ὑμῶν Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Β' καὶ δοξάζομεν τὸν Θεὸν τῆς ἀγάπης, τὸν χαρισάμενον τῇ ἡμῶν Μετριότητι τοιοῦτον ἀδελφόν, συλλειτουργόν καὶ φίλον, πνευματικὸς κληρονόμος τοῦ ὁποίου εἴσθε Ὑμεῖς, Μακαριώτατε.

Χαιρόμεθα διά τήν πρόσωπον πρός πρόσωπον συνάντησιν καί ἐπικοινωνίαν μεθ' Ὑμῶν καί μετά τῆς τιμίας Συνοδείας Σας. Ἡ παρουσία Σας ἐν τῇ Πόλει εἶναι δῶρον τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ, εἰς μίαν δύσκολον διά τάς διορθοδόξους σχέσεις περίοδον. Τό διακύβευμα εἰς τόν χῶρον τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι σήμερον, ἐάν θά διασωθῇ ἡ κανονιστικότης τῆς κανονικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί τῆς μακροαίωνος ἐκκλησιαστικῆς πρακτικῆς ἢ ἐάν θά ἐπικρατήσουν ὀθνεῖα συμφέροντα καί ἐξωκκλησιαστικά ἀρχαί εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ἀμαυρώνουν τόν θεανθρώπινον χαρακτήρα της, ἀπειλοῦν τήν λειτουργίαν της ὡς προφητικῆς φωνῆς ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς μαρτυρίας περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, «ἐλληλυθίας ἐν δυνάμει» (Μάρκ. θ', 1), καί τήν μετατρέπουν εἰς ἀμιγῶς ἐγκόσμιον καθίδρυμα.

«Τό ὀρθόδοξον πνεῦμα... δέν ἀνέχεται τήν ἀποξένωσιν ἀπό τοῦ κόσμου», ἔγραψεν ὁ μακαριστός καθηγητής Νικόλαος Νησιώτης (Ἡ ὑπηρεσία τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας εἰς τάς διορθοδόξους ἐκκλησιαστικάς σκέψεις σήμερον, Ἀθῆναι 1971, σ. 15). Ἡ Ἐκκλησία μεταμορφώνει τόν κόσμον «μέ αὐτό πού εἶναι καί μέ ὅ,τι πράττει», παράγει ὑψηλόν πολιτισμόν, ὁ ὁποῖος ἐμπλουτίζει καί ἐμβαθύνει τήν ζωήν τοῦ κόσμου, ἀναφέρουσα αὐτήν εἰς τόν αἰώνιον προορισμόν της. «Ἡ Ἐκκλησία δέν ζῆ διά τόν ἑαυτόν της», διακηρύσσει ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος (Κρήτη, 2016), «δίδει τήν εὐαγγελικὴν μαρτυρίαν καί διανέμει ἐν τῇ οἰκουμένῃ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ: τήν ἀγάπην Του, τήν εἰρήνην, τήν δικαιοσύνην, τήν καταλλαγὴν, τήν δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως καί τήν προσδοκίαν τῆς αἰωνιότητος» (Εγκύκλιος, Προοίμιον).

Περαιόντες τόν λόγον, ἀπευθύνομεν πρός τήν Ὑμετέραν Μακαριότητα τό «Ὡς εὖ παρέστητε!» εἰς τήν Πόλιν τῶν Πόλεων, διά νά συνεορτάσωμεν, νά συλλειτουργήσωμεν, νά συζητήσωμεν, νά δοξάσωμεν τόν πάνδωρον Κύριον καί Θεόν τῶν Πατέρων ἡμῶν, τόν «ποιοῦντα θαυμάσια μόνον». Εἶναι μεγάλη ἡ χαρά τῆς ἡμῶν Μετριότητος καί πάντων τῶν περὶ ἡμᾶς διά τήν παρουσίαν Ὑμῶν καί τῆς Συνοδείας Σας ἐν Φαναρίῳ, Μακαριώτατε καί πολυτίμητε ἀδελφέ.

Ὁ Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἦν, ἐστί καί ἔσται!

Ὁ Μακαριώτατος στην αντιφώνησή του ανέφερε τα εξής:

Παναγιώτατε,

Ὁσάκις ἡ ἀγάπη του Θεοῦ μάς αξιώνει νά επισκεπτόμαστε τῆ Βασιλίδα των Πόλεων καὶ νά περνοῦμε τὴν ἱεράν Πύλην του Οἰκουμενικοῦ Πατρι-

αρχείου, του πνευματικού κέντρου της Ορθοδοξίας, νιώθουμε τη θρησκευτική και εθνική συγκίνηση να πλημμυρίζουν την καρδιά μας. Αισθανόμαστε ότι βρισκόμαστε σ' ένα συντονισμό με τον ελληνοχριστιανικό μας Πολιτισμό και την ένδοξη Βυζαντινή μας Ιστορία, της οποίας αναπολούμε βιωματικά τη χιλιόχρονη διαδρομή! Νοητά αναβαίνουμε στις κορυφές των δημιουργικών, πολιτιστικών και ιστορικών της μεγαλείων.

Η σημερινή επίσκεψή μας στην Επτάλοφο, Παναγιώτατε, αποτελεί την πρώτη μου επίσημη επίσκεψη, αφ' ότου, πρότινος χρόνου, η Θεία του Κυρίου Πρόνοια με αξίωσε να αναλάβω τους οίακας της κατά Κύπρον Αγιωτάτης Εκκλησίας. Είναι, ως εκ τούτου, βαθύτατη η συγκίνηση, την οποία βιώνω ευρισκόμενος, με την ιδιότητά μου αυτή, στο ιερό τούτο Θησαύρισμα της Ορθοδοξίας.

Ιστάμενοι ενώπιόν Σας, τόσο εγώ όσο και η Συνοδεία μου, Παναγιώτατε, ανακαλούμε στη μνήμη μας την ιερά χορεία των λαμπρών Πατριαρχών, οι οποίοι εκλείσαν τον μαρτυρικό Σας θρόνο. Ενθυμούμεθα τον τόσο οικείο σε μάς τους Κυπρίους Πρωτόκλητο Ανδρέα, «τὸν τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζήτησαντα» Θεολόγο Γρηγόριο και τη χρυσήλατη σάλπιγγα της Ορθοδοξίας, τον εις την εξορία θανόντα Χρυσόστομο, των οποίων τα λείψανα προ ολίγου προσκυνήσαμε στον πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό. Με της ψυχής τα όμματα αναπολούμε ακόμη τον φάρο της πίστεως και της θύραθεν σοφίας, τον Μέγα Φώτιο, τον μεγαλόπνοο οραματιστή Αθηναγόρα, τον βαθυστόχαστο Χαλκηδόνο Μελίτωνα, τον Δέρκων Ιωακείμ, τον Σάρδεων Μάξιμο και τον Περγάμου Αδαμάντιο, οι οποίοι σταλέντες απ' εδώ, μάς βοήθησαν στο σχετικό πρόσφατο παρελθόν, να επιλύσουμε σοβαρά προβλήματα της Εκκλησίας μας.

Για μας όλους, αλλά και για όλο το ποίμνιό μας, Παναγιώτατε, ή Κωνσταντινούπολη αποτελεί σύμβολο, συνυφασμένο με τη μακραίωνη ιστορία μας: τη θρησκευτική μας πίστη, τις εθνικές μας παραδόσεις και τους ευγενείς οραματισμούς μας. Γι' αυτό, όσες φορές και αν έλθουμε στο ιερό τούτο μέρος δεν είναι δυνατόν να μην αισθανόμεθα ένα βαθύτατο συγκλονισμό. Προερχόμενοι απο εναν ομοιοπαθή χώρο, νιώθουμε το ίδιο ιερό με σάς χρέος: να κρατήσουμε αμόλυντες τις παραδόσεις της πίστεως και του γένους μας. Οι οραματισμοί μας συντονίζονται στους ίδιους ρυθμούς με τους δικούς σας.

Παναγιώτατε,

Παρόλο που η Εκκλησία της Κύπρου έχει κατοχυρωμένο το Αυτοκέφαλό της, όπως κάλλιστα γνωρίζετε, απο την Γ' Οικουμενική Σύνοδο, και ως

εκ τούτου οι σχέσεις των δύο Εκκλησιών μας δεν είναι σχέσεις Μητρός και Θυγατρός, αφού δεν πήραμε το Αυτοκέφαλό μας απο Σας, εν τούτοις ουδέποτε θεωρήσαμε εαυτούς μακράν των δεσμών της ενότητας και των αισθημάτων του βαθύτατου σεβασμού προς την Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τη Μεγάλη Εκκλησία. Αρκετές ήταν οι περιπτώσεις που το Οικουμενικό Πατριαρχείο εξήγαγε την Εκκλησία της Κύπρου απο αδιέξοδα, την εβοήθησε να υπερβεί αντιξοότητες και την οδήγησε εις τόπον αναψυχής.

Η μακρά Ιστορία των παλαιφάτων Εκκλησιών μας, η συμμετοχή μας σ' όλες τις Οικουμενικές Συνόδους και ο αγώνας για κατοχύρωση του ορθού δόγματος, μας προσέδωσαν μοναδικές εμπειρίες και βιώματα. Κι είμαστε, σήμερα, εδώ, προκειμένου να συμπανηγυρίσουμε, με την ευκαιρία της επικείμενης εορτής της αναστηλώσεως των ιερών εικόνων. Και να δηλώσουμε την ενότητά μας προς κοινή αντιμετώπιση όλων των αναφυομένων προβλημάτων.

Στη συνέχεια, ο Παναγιώτατος και τα μέλη της Ιεραρχίας παρέθεσαν επίσημο γεύμα στην Πατριαρχική Τράπεζα, στον Μακαριώτατο και τη Συνοδεία Αυτού.

Το εσπέρας, της ίδιας μέρας, στις 6 μ.μ. ο Μακαριώτατος χοροστάτησε, κατά την ακολουθία της Α' Στάσεως των Χαιρετισμών, στον Ιερό Ναό Αγίου Φωκά Μεσαχώρου. Τον Μακαριώτατο υποδέχτηκε και προσφώνησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Κυδωνιών κ. Αθηναγόρας.

Ο Μακαριώτατος αντιφώνησε ως εξής:

Χρόνια πολλά, πριν μας επιτραπεί ακόμα η επίσκεψή μας στην Κωνσταντινούπολη, επισκεπτόμουν νοερά τον ιερό αυτό ναό. Και προσπαθούσα, με τη φαντασία μου, να αναπαραστήσω μέσα μου τη μορφή και το μέγεθός του. Συγκέντρωνα, τότε, πληροφορίες για την τιμή του αγίου Φωκά και τους ναούς του στον Ορθόδοξο κόσμο, αφού η κωμόπολη της καταγωγής μου τον είχε ως πολιούχο και ο πατέρας μου ήταν εφημέριος στον ναό του, όταν κάποιος Κύπριος, κάτοικος Αθηνών, μου έδωσε την πληροφορία της ύπαρξης εδώ, ναού του αγίου Φωκά. Άργησα – μόλις το 2001- να μπορέσω να επισκεφτώ τον ναό αυτό. Έκτοτε, με ιδιαίτερη συγκίνηση, όποτε επισκέπτομαι την Βασιλεύουσα έρχομαι εδώ, με την άδεια και τη διευκόλυνση του Παναγιωτάτου. Με πολλή συγκίνηση, μάλιστα, φέρω και το εγκόλπιο με την εικόνα του αγίου Φωκά, η οποία βρίσκεται στην είσοδο του ναού, που ο Παναγιώτατος μού χάρισε.

Και, σήμερα, μας δίνετε Σεβασμιώτατε, αυτή την ευκαιρία να επισκεπτό-

μαστε μαζί με τη Συνοδεία μου, και να χοροστατούμε, στην ακολουθία των Χαιρετισμών προς την Θεοτόκο, στον αγαπημένο μας αυτό ναό. Σας ευχαριστούμε θερμά γι' αυτό. Επικαλούμαστε τις πρεσβείες του ιερομάρτυρος Φωκά και για τους συγχωριανούς μου αλλά και για όλους τους πιστούς της Κύπρου.

Από χθες το βράδυ που βρισκόμαστε στην πόλη των ονείρων και των αναστεναγμών μας, νιώθουμε ιδιαίτερα την προστασία της υπεραγίας Θεοτόκου, της υπερμάχου στρατηγού του Γένους, να εφαπλότητα στην πόλη αυτή και σ' εμάς. Αναπολούμε, με ιερή συγκίνηση, απόψε, τα όσα θαυμαστά συνέβησαν εδώ τον 7ο αιώνα και ανυμνούμε τα θεία μεγαλεία της, τη διαχρονική παρουσία της ανάμεσα στον λαό της.

Η Εκκλησία σεμνύνεται πάντοτε για το πρόσωπο της Θεοτόκου. Την τοποθετεί πάνω και από αγγέλους και από αρχαγγέλους, πάνω και από τα Χερουβίμ και τα Σεραφίμ. Τα Σεραφίμ πετούν φοβισμένα γύρω από τον θρόνο του Θεού. «Κύκλω έστῶτα καὶ περιπτάμενα φόβῳ τῆς ἀπροσίτου δόξης κατακαλύπτεται» λέγει μια λειτουργική μας ευχή. Για τη Θεοτόκο όμως, είναι γραμμένο στην Π.Δ.: «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου...».

Άγιοι και μεγάλοι υπήρξαν πολλοί. Η Παναγία διαφέρει από όλους αυτούς και θα διαφέρει και θα υπερέχει από όλους τους ανθρώπους που θα περάσουν από τη γη μέχρι τη συντέλεια των αιώνων.

Ο Μακαριώτατος αναφέρθηκε ακολούθως στο πρόσωπο της Θεοτόκου και τον ρόλο της στη ζωή της Εκκλησίας και του κάθε πιστού και κατέληξε προτρέποντας όλους όπως καταφεύγουμε σ' Αυτήν, η οποία ως μητέρα του Θεού «Τα πάντα δύναται και ουδέποτε ξεχνά τον λαό Της».

Την επόμενη μέρα το πρωί, Σάββατο, 4 Μαρτίου, εορτή του δια κολλύβων θαύματος του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου του Τήρωνος, ο Μακαριώτατος χοροστάτησε και κήρυξε στον Ιερό Ναό των Αγίων Θεοδώρων της Βλάγκας. Τον Μακαριώτατο προσφώνησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Μάξιμος, επόπτης τῆς Περιφέρειας Υψωμαθίων. Ο Μητροπολίτης Σηλυβρίας επεσήμανε ότι για πρώτη φορά ευλογεί τη Ρωμαϊκή Ορθόδοξη κοινότητα της περιοχής Προκαθήμενος της Εκκλησίας Κύπρου.

Το εσπέρας της ίδιας ημέρας, ο Μακαριώτατος, χοροστάτησε στον Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι, κατά την Ακολουθία του Εσπερινού της Κυριακής της Ορθοδοξίας.

Την Κυριακή, 5 Μαρτίου, Κυριακή της Ορθοδοξίας, τελέστηκε Συλλειτουργία προϊσταμένων του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου και του Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου, συλλειτουργούντων ιεραρχών του Οικουμενικού Θρόνου και της Εκκλησίας της Κύπρου. Την κυβέρνηση της Ελλάδος εκπροσώπησε ο ΥΠΕΞ, κ. Νίκος Δένδιας.

Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας, ο Παναγιώτατος, προσφώνησε τον Προκαθήμενο της Εκκλησίας της Κύπρου ως ακολούθως:

Μακαριώτατε Αρχιεπίσκοπε Νέας Ίουστινιανής και πάσης Κύπρου κύριε Γεώργιε,

Μετ' αισθημάτων ἐξιδιασμένης τιμῆς καί βαθείας ἀγάπης πρὸς τό τίμιον πρόσωπόν Σας, χαιρετίζομεν τὴν εὐλογητὴν παρουσίαν Ὑμῶν καί τῆς τιμίας Συνοδείας Σας ἐν Φαναρίῳ καί ἐκφράζομεν τὰς εὐχὰς καί τὰς εὐχαριστίας τῶν Ἱερωτάτων Παρέδρων τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν μελῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καί τὴν χαρὰν τοῦ ἐν τῇ Πόλει τοῦ Κωνσταντίνου λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἐπὶ 1180 ἔτη, ἀπὸ τό 843 μέχρι σήμερον, τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἡμέραν τῆς

ἀναστηλώσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὡς νίκην τῆς γνησίας πίστεως ἐναντίον τῶν αἰρέσεων, σύννοψις τῶν ὁποίων ἐθεωρήθη ἡ ἀπόρριψις τῆς τιμητικῆς προσκυνήσεώς των.

Ἡ εἰκὼν ἀνήκει εἰς τὸν πυρῆνα τῆς Ὁρθοδόξου ταυτότητος, αὐτοσυνηιδησίας καὶ εὐσεβείας. Εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη μέ τὴν λειτουργικὴν ζωὴν, τὸ φιλοκαλικὸν καὶ ἀσκητικὸν πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ εὐχαριστιακὸν καὶ κοινοτικὸν ἦθος καὶ τὸν ἐσχατολογικὸν προσανατολισμὸν συνόλου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἡ εἰκὼν εἶναι σύννοψις τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, «ὀπτική πραγμάτων τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως». **Τὸ θεολογικὸν θεμέλιον τῆς εἰκόνοσ εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου Θείας Οἰκονομίας καὶ ἡ ἐν αὐτῷ κατὰ χάριν πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν θέωσιν.** Κάθε εἰκὼν ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς πιστοὺς, ὅτι ἡ πτώσις δέν εἶναι ἡ φυσικὴ κατάστασις διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἡ ἀκροτάτη ἀλλοτρίωσις του, ὅτι αὐτός ἔχει ἔνθεον, ὑψηλὸν καὶ αἰώνιον προορισμὸν.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ διαδικτύου καὶ τῆς τηλεοράσεως, τῆς «πλημμυρίδος τῶν εἰκόνων» αἱ ὁποῖαι κατακλύζουν τὰ ὄμματα καὶ τὰς ψυχὰς μας, **ἡ ὀρθόδοξος εἰκὼν, ἡ παρουσία της καὶ ἡ μαρτυρία της, εἶναι φῶς καὶ ζωὴ, ἡ φωνὴ τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ὁποία «κομίζει στό ἐδῶ καὶ τώρα τίς ποιότητες τοῦ παραδείσου».**

Ἀξίως καὶ δικαίως ἀποκαλεῖται ἡ μεγάλη καὶ εὐσημος αὕτη ἡμέρα **«Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας».** Εἶναι ἡ νίκη τῆς ὀρθῆς πίστεως εἰς τὸν Τριαδικὸν Θεόν, τῆς ὀρθῆς λατρείας καὶ δοξολογίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ καὶ κατὰ Χριστὸν βιοτῆς ἐναντίον τῆς κακοδοξίας. Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ πιστότης εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως, ὅσων διηκόνησαν θυσιαστικῶς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐδημιούργησαν τὸν μοναδικὸν φιλόθεον καὶ φιλάνθρωπον πολιτισμὸν της. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ μακαριστοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν Πατρός Μητροπολίτου Χαλκηδόνοσ Μελίτωνοσ, **«ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ Εὐαγγελικὴ ἀλήθεια, καθαρὰ καὶ ἀνόθευτος, διαρθρωμένη εἰς ἀποστολοπαράδοτον καὶ πατροπαράδοτον δογματικὴν, ἐκκλησιολογικὴν καὶ ἠθικὴν διδασκαλίαν, διατετυπωμένη ἐν τῇ Μιᾷ Ἁγίᾳ Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ».** Ὁρθοδοξία εἶναι ὅμως καὶ «ἡ οἰκονομία, ἡ συγκατάβασις, τὸ ἔλεος, ὁ θεανδρικός χαρακτήρ», ἡ «θεανθρώπινη ἰκανότητα πρὸς κατανοήσιν ὅλων τῶν καταστάσεων, πρὸς διακονίαν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου» (Ἀνέσπερον Φῶσ ἐκ Φαναρίου, σ. 150-151).

Ὅντως, εἰς οὐδέν ἄλλο πνευματικόν κίνημα συνεφιλιώθη τόσον βαθέως ὁ νοῦς καί ἡ καρδία, ἡ πίστις καί ἡ γνῶσις, ἡ ψυχὴ καί τό σῶμα, τό πνεῦμα καί ἡ ὕλη, ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ, ὅσον εἰς τήν εὐλογημένην ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. **Ἡ Ὁρθοδοξία, ὡς τρόπος τοῦ βίου καί πνευματικός πολιτισμός, εἶναι ἀδιασπástως συνδεδεμένη μέ τήν πορείαν τοῦ Γένους μας, μέ τό ἦθος, τήν γλῶσσαν του, τά ἦθη καί τά ἔθιμά του, τάς ἐλπίδας καί τά ὀράματά του.** Αὐτήν τήν παράδοσιν διαφυλάσσομεν καί καλλιιεργοῦμεν εἰς τάς Ἐκκλησίας μας, Μακαριώτατε, αὐταί αἱ ἀξίαι εὐρίσκονται εἰς τό κέντρον τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης καί τῆς μαρτυρίας των εἰς τόν σύγχρονον κόσμον. Ἐπί τοῦ θεμελίου αὐτῆς τῆς τιμαλφεστάτης παρακαταθήκης, ἡ Ἐκκλησία φωτίζει τήν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ἀπευθυνομένη εἰς τόν νοῦν καί τήν καρδίαν των, ἀσκοῦσα τήν ἀγάπην, ἀναδεικνύουσα τήν πίστιν εἰς Χριστόν ὡς δύναμιν ἐλευθερίας, ἱκανήν νά ἀντιμετωπίζη τάς προκλήσεις κάθε ἱστορικῆς στιγμῆς. Ὡς διεκήρυξεν ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ συμμετέχει εἰς τήν ἀγωνίαν καί τά ὑπαρξιακά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου ἐκάστης ἐποχῆς «αἴρουσα, ὅπως ὁ Κύριός της, τήν ὀδύνην καί τάς πληγάς, τάς ὁποίας προκαλεῖ τό κακόν εἰς τόν κόσμον, καί ἐπιχέουσα, ὡς ὁ καλός Σαμαρεΐτης, ἔλαιον καί οἶνον εἰς τά τραύματα αὐτοῦ (Λουκ. ι', 34) διά τοῦ λόγου “τῆς ὑπομονῆς καί παρακλήσεως” (Ρωμ. ιε', 4, Ἑβρ. ιγ', 22) καί διά τῆς ἐμπράκτου ἀγάπης». Εἰς τήν μαρτυρίαν της αὐτήν, ἡ Ἐκκλησία προσφέρει εἰς τόν ἄνθρωπον καί τόν κόσμον τήν ἐλπίδα καί τήν βεβαιότητα, «ὅτι τό κακόν, ὑπό οἰανδήποτε μορφήν, δέν ἔχει τόν τελευταῖον λόγον εἰς τήν ἱστορίαν καί δέν πρέπει νά ἀφεθῆ νά κατευθύνῃ τήν πορείαν της» (Ἡ Ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον, Προοίμιον).

Σήμερον τό ἀνθρώπινον πρόσωπον δέν ἀπειλεῖται μόνον ἀπό τήν ἀδικίαν, τήν ἔνδειαν καί τήν βίαν, ἀλλά καί ἀπό τάς λεγομένας «ἀσθενείας τοῦ πολιτισμοῦ» μας, τόν προμηθεϊσμόν καί τόν τιτανισμόν τῆς τεχνολογίας καί τήν κυριαρχίαν τοῦ οἰκονομισμοῦ. Ἡ ἐπιστημονική πρόοδος καί ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξις εἶναι μέν «μεγάλαι δυνάμεις» τῆς ἐποχῆς μας, ἀφοῦ συμβάλλουν εἰς τήν ἐπίλυσιν προβλημάτων, τά ὁποῖα μέχρι σήμερον ἐθεωροῦντο μή ἀντιμετωπίσιμα, χωρίς ὅμως νά ὀδηγοῦν εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, διακηρύσσομεν μετ' ἐμφάσεως ὅτι «μεγάλαι δυνάμεις» εἶναι καί ἡ πίστις, ἡ ἀγάπη καί ἡ ἐλπίς, ἡ ἀδελφοσύνη καί ἡ δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη καί ἡ εὐθύνη. Δέν ὑπάρχει ἀληθῆς εὐδαμονία καί πρόοδος χωρίς αὐτάς. Αὐτήν τήν ἀλήθειαν πρέπει ἡ Ἐκκλησία καί ἡ θεολογία της νά ἀποσαφηνίσουν πειστικῶς εἰς τόν σύγχρονον ἄνθρωπον.

ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΚΡΙΝΟΝΤΑΙ Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΝΙΚΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ.

Ἡ δύναμις τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν εἶναι πνευματική. Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία καί ἡ παλαίφατος Ἐκκλησία τῆς Κύπρου διακρίνονται διά τήν πιστότητα των εἰς τό δόγμα, τούς ἱερούς κανόνας, τήν λειτουργικήν παράδοσιν, τό μοναστικόν ιδεῶδες καί εἰς τήν φιλόφρονον παράδοσιν τοῦ διακονικοῦ ἤθους. Ἐχουν καθοριστικήν συμβολήν εἰς τήν διάσωσιν τῆς ἰδιοπροσωπίας τοῦ Γένους καί εἰς τήν δημιουργικήν συνάντησιν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ μέ τόν σύγχρονον πολιτισμόν. Διά τοῦ ἀγῶνος των διά τήν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας καί διά τῆς συμμετοχῆς των εἰς τούς οἰκουμενικούς διαλόγους, συμβάλλουν εἰς τήν ἐνίσχυσιν τοῦ «πολιτισμοῦ τοῦ διαλόγου» καί εἰς τήν πολιτισμικήν πρόοδον.

Ἄνεξίτηλος παραμένει εἰς τήν μνήμην καί τήν καρδίαν μας ἡ μορφή τοῦ μακαριστοῦ Προκατόχου Ὑμῶν Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β', τοῦ πάμπολλα καί ἀνεκτίμητα προσενεγκόντος εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου καί εἰς τήν ἀνά τήν οἰκουμένην Ὁρθοδοξίαν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, μέ τόν ὅποιον συνεπιτελεσάμεν εἰς τόν Πάνσεπτον τοῦτον Πατριαρχικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τήν 8ην Μαρτίου 2020, Κυριακήν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἤσκησε τήν πρωθιεραρχικήν διακονίαν του μέ ἀπόλυτον πιστότητα πρός τήν παράδοσιν, μέ σοφίαν καί σύνεσιν, μέ πολλάς δημιουργικάς πρωτοβουλίας. Ἠγωνίσθη διά τήν διάσωσιν τῆς πολιτισμικῆς κληρονομίας τοῦ Ὁρθοδόξου Κυπριακοῦ λαοῦ, ἐνίσχυσε τήν συνοδικήν λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἵδρυσε Θεολογικήν Σχολήν, συμμετεῖχε μέ δυναμισμόν εἰς τήν προετοιμασίαν καί πραγματοποίησιν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Κρήτης καί ἐνεργῶν, ὡς καί οἱ προκατόχοί του, προφρόνως ἐνηρμονίσθη μέ τάς ἀποφάσεις τοῦ Πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου περί τῆς ἀπονομῆς Αὐτοκεφαλίας εἰς τήν Ὁρθόδοxon Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας. Ὄντως, ὑπῆρξεν ἐκκλησιαστικός ἀνὴρ ἀνοικτῶν ὀριζόντων, ἄνθρωπος τοῦ διαλόγου καί, παραλλήλως, ἀνυποχώρητος ὑπερασπιστής τῶν πατρῶων παραδόσεων. Εἴη ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία!

Ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καί ἡ Μετριότης ἡμῶν γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἐνότης εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος διά νά δίδῃ ἡ Ὁρθοδοξία ἀξίπιστον μαρτυρίαν εἰς τόν σύγχρονον κόσμον. Ὁ σύνδεσμος ἀγάπης καί αἱ ἀδελφικαί σχέσεις μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἀποτελοῦν ἐγγύησιν ὅτι θά συνεχίσωμεν τόν κοινόν ἀγῶνα ἐνώπιον τῶν συγχρόνων θρησκευτικῶν, ἠθικῶν, πολιτισμικῶν, κοινωνικῶν, οικονομικῶν καί τεχνολογικῶν προκλήσεων, ἐναντίον ὅλων τῶν τάσεων αἱ ὅποια ἀπειλοῦν τήν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τήν ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας. Προφανέστατα, ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ δέν ὀδηγεῖ εἰς ἐκκοσμίκευσιν τῆς Ἐκκλησίας, τάσις, ἡ ὅποια

πάντοτε ταυτίζεται με την απώλειαν της έσχατολογικῆς συνειδήσεώς της. Εἰς τοιαύτην απώλειαν ὁδηγεῖ, μετὰ βεβαιότητος ἢ κλειστότης τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀποκοπή της ἀπό τόν κόσμον καί ἡ ἀδιαφορία διὰ τήν ἱστορίαν. Ἐσωστρέφεια καί ἀκοσμικότης ἀποτελοῦν λανθασμένην κατανόησιν τοῦ «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» χαρακτήρος τῆς Ἐκκλησίας.

Μακαριώτατε καί προσφιλέστατε ἀδελφέ,

Συγχαίρομεν Ὑμῖν ἐπί τῇ ἐπαξίᾳ ἐκλογῇ καί τῇ ἀναρρήσει Ὑμῶν εἰς τόν Ἀποστολικόν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Εὐχόμεθα ἐκ μέσης καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος τῆς δόξης χαρίζεται Ὑμῖν ὑγίαν καί ἀλκῆν εἰς τό πολυεύθυνον πρωθιεραρχικόν, λειτουργικόν, διοικητικόν, ποιμαντικόν καί διακονικόν ἔργον Σας, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἐν Κύπρῳ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Θεοῦ καί συμπάσης τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐξαιτούμεθα τάς Ὑμετέρας προσευχάς πρὸς τόν Θεόν τῆς ἀγάπης, διὰ νά σκέπη τήν Μεγάλην Ἐκκλησίαν καί νά κρατῦνη τούς φυλάσσοντας τά ὅσια καί τά ἱερά τοῦ Γένους εἰς τήν Βασιλεύουσαν καί ἀνά τήν οἰκουμένην.

Περαίνοντες τόν λόγον, ἐκφράζομεν ἅπαξ ἔτι πολλάς εὐχαριστίας πρὸς τήν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα διὰ τήν Εἰρηνικὴν ταύτην ἐπίσκεψιν, διὰ τήν χοροστασίαν Σας κατὰ τήν Ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν εἰς τόν Ἱερόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ Μεσοχωρίου, διὰ τό παρόν συλλειτουργον, διὰ τόν συμπνευματισμόν, διὰ τήν εὐγένειάν Σας. Εὐχαριστοῦμεν τά τιμιώτατα μέλη τῆς σεπτῆς Συνοδείας Ὑμῶν διὰ τήν παρουσίαν των. Παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς, Μακαριώτατε, νά μεταφέρητε εἰς τούς ἐν Κύπρῳ ἀδελφούς Ἱεράρχας, εἰς τόν λοιπόν θεοσεβῆ κληρον καί εἰς τόν φιλόχριστον ὀρθόδοξον Κυπριακόν λαόν τά ἐγκαρδίους εὐχάς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱεραρχίας καί τοῦ ἐν τῇ Πόλει χριστωνύμου λαοῦ.

Δεόμεθα τοῦ Ὑψίστου, νά ἀξιῶση πάντας ἡμᾶς νά διαπλεύσωμεν ἐν ταπεινώσει καί ἀσκήσει τό πέλαγος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, νά φθάσωμεν τά σεπτὰ Πάθη τοῦ Κυρίου καί νά λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ. Γένοιτο!

Στο τέλος της προσφωνήσεώς του ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος δώρησε έναν Αρχιερατικόν Μανδύαν εἰς τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, ως ἐκφραση των ἀδελφικῶν τους δεσμῶν.

Ἀκολούθησε ἡ ἀντιφώνηση του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου ο οποίος ἐχει ως ἀκολουθως:

Μεταρσιώνει πάντοτε το πνεύμα μας, Παναγιώτατε, η θέα της βασιλίδος των Πόλεων. Μας συγκλονίζουν ισχυρές συγκινήσεις, που ανανεώνονται και πολλαπλασιάζονται σε κάθε βήμα μας στην φέρουσαν έντονα τα στίγματα των περιπετειών και των δηώσεων ένδοξη αυτή Πόλη.

Η Πόλη αυτή, Παναγιώτατε, δεν κινεί μόνο τις θρησκευτικές μας χορδές. Μας ανάγει και σε εθνικές συγκινήσεις με τις οποίες ζήσαμε και ζούμε για αιώνες πολλούς, ιδιαίτερα εμείς, οι ερχόμενοι από την Κύπρο. Εδώ συναντούμε την παράδοση, ψηλαφούμε ερείπια και χαλάσματα γνώριμα, ακούμε φωνές από το παρελθόν.

Κι είναι, πράγματι, λίγες οι στιγμές στη ζωή μας, οι οποίες μπορούν να συγκριθούν σε ένταση συγκίνησης με τις στιγμές τις οποίες ζούμε από προχθές, που αξιωθήκαμε να πατούμε τα ιερά χώματα της Πόλης, της ένδοξης καθέδρας σας. Αναγόμεστε σε μίαν άμεση και έμπρακτη αναπόληση της Ιστορίας πάνω στα ίδια τα αποτυπώματά της. Στρέφουμε τον νουν και τη διάνοιά μας αιώνες πολλούς πίσω. Παρελαύνουν μπροστά μας ένδοξοι Αυτοκράτορες και ευσεβείς Πατριάρχες, φρουροί της πατρίδος και υπέρμαχοι της πίστεως, γένος Ρωμαίων πολύ...

Ζήσαμε, αυτές τις μέρες, και την παράξενη σιωπή του ιστορικότερου ναού της Ορθοδοξίας, της Αγίας Σοφίας, του ναού του εθνικού λυγμού, του σπαραγμού και του παραπόνου. Νιώσαμε εκεί να κοιμούνται φωνές που κυμάτισαν για μια σχεδόν χιλιετία: οι ύμνοι, οι επευφημίες, οι αλαλαγμοί, οι θρήνοι, οι στεναγμοί. Τον νιώσαμε να παραμένει με αναλλοίωτο το πνευματικό αλλά και κτηριακό του κάλλος, σήμα κατατεθέν της όλης Ορθοδοξίας.

Παραφράζοντας τον Φίλωνα θα μπορούσαμε να πούμε ότι «**ὄπερ ἐν ὀφθαλμῷ κόρη ἢ ἐν ψυχῇ λογισμός, τοῦτ' ἐν ἡμῖν Κωνσταντινούπολις**».

Μ' αυτά τα συγκλονιστικά συναισθήματα, ήλθαμε, Παναγιώτατε, η τιμία Συνοδεία μου και εγώ, να σας συναντήσουμε. Όχι απλώς εκπληρώνοντας μίαν οφειλή κι ένα χρέος προς την πρωτόθρονη Εκκλησία και τον Προκαθημένό της, μετά την, Θεοῦ συγκαταβάσει, ανάρρησή μας στην ιερή καθέδρα του Αποστόλου Βαρνάβα, αλλά κυρίως για να σας ευχαριστήσουμε. Να σας ευχαριστήσουμε, πράγματι, γιατί παρά τους κατατρεγμούς και τις ιδιοτροπίες της Ιστορίας, έχετε μείνει εδώ «ἐν ὑπομονῇ πολλῇ καὶ ἐν θλίψεσι πολλαῖς» και κρατήσατε τον φοβερό δαυλό της Ορθοδοξίας και του Γένους αναμμένο, σ' όλες τις τραγικές περιπέτειες των ἑξὶ τελευταίων αἰώνων. Μείνατε εδώ κρατώντας αναμμένο το κανδήλι της πίστεως και του γένους «ταῖς τῶν προγόνων

ρήμασι καὶ παραδείγμασι πειθόμενοι», δίνοντας και σ' εμάς τη δυνατότητα επίσκεψής μας εδώ και αναβάπτισής μας στα ιδεώδη και τις αξίες της πίστης και του γένους μας. Σας ευχαριστούμε γι' αυτή σας τη θυσία και σας ευγνωμονούμε.

Παράλληλα, διδασκόμαστε από σας. Μπορεί οι περίφημοι ναοί μας και οι ξακουστές Μονές μας με τη βίαιη αλλαγή χρήσης, τα ερείπια άλλων ένδοξων μνημείων και η καταπάτηση των εκκλησιαστικών περιουσιών μας να παραμένουν πάντα ανοικτές πληγές κι οι μαρτυρίες γι' αυτά συγκλονιστικές, όμως η Ιστορία διδάσκει και κάτι άλλο. Όπως ο σταυρικός θάνατος του Χριστού δεν ήταν σημείο αδυναμίας Του, αλλ' ήταν ο κεραυνός που δυναμίτισε και διάλυσε το κράτος της φθοράς και του θανάτου, έτσι κι η έσχατη πτωχεία της Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας. Διακηρύττει ότι η δύναμις του Θεού «ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται». Και το ότι ουδέποτε άλλοτε η φωνή της εσταυρωμένης Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως και του Προκαθημένου της έφτασε τόσον ευκρινώς σε όλα τα πλάτη και μήκη της γης, όσον σήμερα, επηρεάζοντας όλους τους τομείς της ζωής, αποδεικνύει ότι «ὅσον ὁ ἔξωθεν ἄνθρωπος διαφθείρεται, τόσον ὁ ἔσωθεν ανακαινοῦται».

Και είναι, όντως, επίκαιρος ο αείμνηστος Πέργης Ευάγγελος όταν έλεγε πως «χρειάζεται πίστη στον Θεό και στην Ιστορία σου ότι είσαι λαός Χάριτος, για να ζωντανεύεις το παρελθόν, να νοηματοδοτείς τη ζωή σου σε καιρούς χαλεπούς και δύσκολους, να χαίρεσαι ό,τι έχεις».

Στην Κύπρο, Παναγιώτατε, παρά τη γεωγραφική απόσταση από το κέντρο της αυτοκρατορίας, από πολύ νωρίς η Εκκλησία περιέλαβε αδιάσπαστα το σύνολο του πληθυσμού και εξάσκησε αποφασιστική επιρροή σ' αυτό, διαμορφώνοντας τους οικογενειακούς, τους πολιτισμικούς και τους οικονομικούς θεσμούς του τόπου. **Ο λαός της παρέμεινε πάντοτε άρρηκτα συνδεδεμένος με την Κωνσταντινούπολη, διατηρώντας το ομόγλωσσο, το όμαιμο, το ομόδοξο, το ομότροπο και διαφυλάσσοντας την ακεραιότητα της εθνικής αυτοσυνειδησίας του.** Έδωσε αγίους παγχριστιανικής εμβέλειας, όπως είναι, πέραν του Βαρνάβα, ο Τριμυθούντος Σπυρίδων, ο Κωνσταντίας Επιφάνιος, ο Ιωάννης ο Ελεήμων, ο Νεόφυτος ο Έγκλειστος.

Ο Κυπριακός λαός κατανοούσε πλήρως ότι ούτε η Ιερουσαλήμ «ή αποκτείουσα τούς προφήτας καί λιθοβολούσα τούς άπεσταλμένους προς αυτήν», η οποία και τον ίδιο τον Κύριον εσταύρωσε, ούτε η Ρώμη, η οποία θεοποίησε τους αυτοκράτορες, που έδωσε Πιλάτους και Νέρωνες και οδήγησε εκατομμύ-

ρια πιστών στο μαρτύριο, ήταν δυνατό να καταστούν πρότυπα ζωής για τη νέα πίστη. Δεν μπορούσαν να γίνουν χοάνες συνάντησης θείου και ανθρωπίνου πνεύματος και ανάδειξης νέου τρόπου πνευματικής ζωής. Μόνον η Κωνσταντινούπολη, που είχε δεχθεί το πνεύμα και τη φιλοσοφία του αρχαίου Ελληνικού κόσμου και τον μυστικισμό της Ανατολής, μπορούσε να γίνει το πρόσφορο έδαφος για τη μεγάλη αυτή συνένωση και δημιουργία. Έτσι, η Κύπρος συνδέθηκε με δεσμούς άρρηκτους με τη βασιλίδα των πόλεων και το πνεύμα που εκείνη εκπροσωπούσε. Πήρε μέρος σε όλες τις Οικουμενικές Συνόδους. Κύπριοι ανήλθαν και επί του Πατριαρχικού θρόνου. Κι όταν ήλθαν ορμητικοί ποταμοί, έπνευσαν βίαιοι άνεμοι βαρβαρικών επιδρομών και ερήμωσαν τη νήσο, εδώ πάλιν, βρήκαμε οι Κύπριοι καταφύγιο. Διηνεκής ανάμνηση του ιστορικού αυτού γεγονότος παραμένει ο τίτλος του εκάστοτε αρχιεπισκόπου Κύπρου, ως θητεύσαντος και στη Νέα Ιουστινιανή.

Μα και προηγουμένως, για κατοχύρωση του Αυτοκεφάλου της Εκκλησίας μας, το οποίο είχε αναγνωριστεί από την Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο, έναντι των βλέψεων της Αντιοχείας, προς την Κωνσταντινούπολη απευθυνθήκαμε. Κι ο αυτοκράτωρ Ζήνων κατεκόσμησε την Εκκλησία μας **«βασιλείοις δωρήμασιν»**, εμπιστευθείς στον αρχιεπίσκοπο Ανθέμιο τα σύμβολα της αυτοκρατορίας. **Αυτά τα σύμβολα, Παναγιώτατε, τα κρατήσαμε μέσα στους φοβερούς αιώνες της σκλαβιάς και σαν σε μian ιερή λιτανεία τα φέραμε σήμερα και εδώ, απ' όπου τα πήραμε.**

Μα και στο πρόσφατο παρελθόν στην πρωτόθρονη Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως απευθυνθήκαμε, πολλάκις, για λύση πολλών προβλημάτων μας. Στα μέσα του περασμένου αιώνα, δύο φορές το Οικουμενικό Πατριαρχείο μάς συνέδραμε με την αποστολή ιεραρχών προκειμένου να συμπληρωθεί η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Κύπρου και να χωρήσει στην εκλογή Αρχιεπισκόπων και Μητροπολιτών. Και το 2006, υπό τη δική σας προεδρία και μετά από δική σας πρόσκληση, Παναγιώτατε, συνεκλήθη στη Γενεύη μείζων Σύνοδος, η οποία απάλλαξε, τιμητικώς, των καθηκόντων του, λόγω ασθένειας, τον τότε Αρχιεπίσκοπο Κύπρου και βοήθησε, ώστε να γίνει η εκλογή του νέου Προκαθημένου της Εκκλησίας.

Είναι γι' αυτό τον λόγο που, παρόλο ότι έχουμε το Αυτοκέφαλό μας από Οικουμενικές Συνόδους, **αναφερόμαστε ευγνωμόνως προς την Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία ως την μητέρα Εκκλησία.**

Γενικώς, κοινή υπήρξεν η πορεία των δύο Εκκλησιών μας. Κοινές οι χαρές,

κοινές οι λύπες, κοινές οι συμφορές. Και σήμερα κοινά είναι τα συναισθήματά μας, κοινές οι συγκινήσεις μας, κοινοί και οι φόβοι μας. Όπως και η ενταύθα Μεγάλη Εκκλησία, έτσι και η Κυπριακή Εκκλησία μπορεί να λέει με εγκαύηση ότι «**αναπληροῖ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί αὐτῆς**». Σε αιώνες σκληρῆς δουλείας αὐτὴ ἀνεδείχθη ἡ κιβωτὸς τῆς σωτηρίας γιὰ τὸν λαὸ μας. Στη θαλπωρὴ τῶν πτερυγῶν τῆς βρῆκαν, ὅπως καὶ ἐδῶ, καταφύγιο καὶ παραμυθία τὰ τέκνα τῆς δουλωθείσης πατρίδος. Καὶ σήμερα, πού σε ἓνα μεγάλο τμήμα τῆς νήσου μας εξαπελύθησαν οἱ πληγές τῆς Αποκαλύψεως δὲν εἶναι ἡ Εκκλησία πού αποσιμῆχει τὰ δάκρυα τῶν οδυνημένων καὶ ἀναπτερώνει τὶς ἐλπίδες τῶν ἀηλιπισμένων; Στὴν ἠθικὴ τῆς δύναμης, αὐτὴ ἀντιτάσσει τὴν ἠθικὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀνέρχεται τὸν Γολγοθᾶ, προσβλέπουσα πάντοτε στὴν ἀνάσταση.

Στὸν ἀκατάπαυστο αὐτὸ ἀγῶνα τῆς παντός εἶδους ἐπιβίωσής μας στὴν πατρικὴ γῆ, θεωροῦμε εὐλογία μοναδικὴ τὴν ἐπίσκεψή μας σήμερα, Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡμέραν χαρμόσυνον καὶ κατὰ πάντα εὐόρτιον, στὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας. Σήμερα, πού εορτάζουμε τὴ νίκη τῆς Εκκλησίας ἐναντίον ὅλων τῶν αἰρέσεων, ἡ μνήμη μας ἀνατρέχει στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους πού συνήλθαν, Παναγιώτατε, ὅλες σε χώρους τῆς ἀμεσης δικαιοδοσίας σας. Ἡ συνάντησή μας, σήμερα, μαζί σας, τὴ σεπτὴ κορυφὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐνδυναμώνει τὸ αἶσθημα τῆς ἐνότητας, διεγείρει τὸν ζήλο γιὰ τὴν κοινὴ ἀντίκρουση τῶν ἀναφυομένων προβλημάτων, δίνει ὠθηση γιὰ τὴ διάνοιξη νέων διαύλων ἐπικοινωνίας τῆς Εκκλησίας με τὸ πλήρωμά της.

Στὴν πολυπρισματικὴ καὶ πολυφωνικὴ ἐποχὴ μας, ποικιλώνυμες θεωρίες, ρεύματα καὶ συστήματα διεκδικοῦν ἐπιβολὴ καὶ κυριαρχία πάνω στὸν τρόπο ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Ἐχει, δυστυχῶς, παρέλθει ἀνεπιστρεπτί ἡ ἐποχὴ τῶν ὄσων ἐδράζονταν στὴ σεβάσμια καὶ πολύχρονη παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας. Σήμερα, πολλὰ ἀμφισβητοῦνται, μεταβάλλονται, συσχηματίζονται με τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλοτριώνουν τὸ φρόνημα, ἐκκοσμικεῦουν τὴ σκέψη.

Ὁ σύγχρονος ἀνθρώπος πίστεψε ὅτι ἀφοῦ ἀπέκτησε γνώσεις καὶ Τεχνολογία, ἀφοῦ «λαλεῖ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων», ἀφοῦ ἔχει τὴ δύναμη καὶ τὴν Τεχνολογία, ὥστε ἀκόμα καὶ «ὄρη μεθιστάνειν», δὲν χρειάζεται τὸν Θεό. Ξεχνᾷ ὅτι αὐτὰ μόνον τοὺς τρέφουν τὴν ἀλαζονεῖα καὶ τὸν καταντοῦν «χαλκὸν ἠχοῦντα καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον».

Σε ἓναν τέτοιο κόσμον, ἀλλοτριωμένο καὶ παραπαίοντα, ἡ Ἱστορία εναπο-

θέτει και πάλιν ένα μοναδικό ρόλο στους ώμους της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Η αναγέννηση της κοινωνίας δεν συντελείται με τα πάσης φύσεως ξενόφερτα υποπροϊόντα, **αλλά με την αληθινή θεολογία, την πατερική παράδοση και διδασκαλία.**

Και φυσικά ο λόγος που θα εκφέρουμε ως Ορθόδοξη Εκκλησία, θα πρέπει να αγγίζει τους ανθρώπους της εποχής μας και να δίνει απαντήσεις στα καινούργια, σύνθετα και πιεστικά προβλήματα που έχουν ανακύψει. Λόγος αναχρονιστικός γίνεται αναπόφευκτα και αναξιόπιστος. Το ζωντάνεμα της χριστιανικής μαρτυρίας και η αναστήλωση της αξιοπιστίας του εκκλησιαστικού λόγου αποτελεί το πλέον επιτακτικό αίτημα του καιρού μας. Αν αυτό δεν επιτευχθεί, δεν θα κατορθώσουμε να λειτουργήσουμε ως άλας της γης και ως φως του κόσμου.

Ενεργώντας ως άλας της γης και ως φως του κόσμου καλούμεθα να αναμετρηθούμε πνευματικά με τα φαινόμενα της εποχής μας, όπως είναι η παγκοσμιοποίηση, ο εθνοφυλετισμός, η κακή χρήση των θεαματικών επιτευγμάτων της Τεχνολογίας. Έναντι αυτών, τα οποία οδηγούν στην απομονωτική, ατομική ή εθνική, εσωστρέφεια και στην ψευδαίσθηση της πνευματικής αυτάρκειας, **καλούμαστε να προβάσουμε την οικουμενική αντίληψη για τον κόσμο και την εν Χριστώ ενότητα της ανθρωπότητας.**

Σ' αυτή την λανθασμένη αντίληψη των πραγμάτων οφείλεται, κατά τη γνώμη μας, και η παρατηρούμενη σήμερα θλιβερή κατάσταση στους κόλπους της Ορθοδοξίας. Κάποιοι αισθάνθηκαν κραταιοί και αυτάρκεις. Και θέλησαν να διασπάσουν τον άρραφο χιτώνα του Κυρίου, διαγράφοντας από τα δίπτυχα άλλους, τους αδελφούς τους. Ο θεωρών τον εαυτό του αυτάρκη, βιώνει μια φανταστική πληρότητα, μια φανταστική παντοδυναμία. Αυτή η αυτάρκεια, όμως, είναι αφέλεια και φρεναπάτη. Τέλειο ψυχογράφημα του αυτάρκους μας προβάλλει η Αποκάλυψη στο πρόσωπο του Αγγέλου της εν Λαοδικεία Εκκλησίας: «λέγεις ότι πλούσιός είμι και πεπλούτηκα και οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός» (Απ. 3, 17-18).

Π' αυτό και κατά την Ιεράν αυτή στιγμή και από τον Ιερότατον αυτό χώρο, κάνουμε έκκληση, εμείς, ο χρονικά τελευταίος στο αξίωμα του Προκαθημένου των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών, εν ονόματι της κοινής μας πίστης, να παύσουν τα σχίσματα και η παραβίαση των κανόνων και των θεσμών που διέπουν τις σχέσεις των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών. Τα κριτήρια στην Ορθοδοξία ουδέποτε

υπήρξαν ποσοτικά. Ας σκεφτούν κάποιοι την πείραν άλλων στη Χριστιανική ζωή και τη χρονική είσοδο των ιδίων στην Εκκλησία. Κι ας παύσουν να κινούν «τὴν πτέρναν κατὰ τοῦ Εὐεργέτου». **Μέσα σε έναν κόσμο αλλοθρήσκων και αλλοδόξων αλλά και με αυξανόμενο τον αγνωστικισμό και την αθεΐα, έχουμε χρέος να κρατήσουμε ενωμένη την Ορθοδοξία μας, γιατί έτσι μόνο θα μπορέσουμε να υπηρετήσουμε καλύτερα και τους πιστούς μας και ολόκληρη την ανθρωπότητα.**

Με αυτές τις σκέψεις και διαθέσεις, Παναγιώτατε, τόσο η τιμία Συνοδεία μου όσο και εγώ σας ευχαριστούμε και πάλι για τη δυνατότητα που μας δίνετε να εορτάζουμε την ημέρα της Ορθοδοξίας στην ένδοξη κοιτίδα της και να ψηλαφούμε την Ιστορία και τις ταλαιπωρίες του Γένους μας, πάνω στα ίδια τα αποτυπώματά τους. Ως προς εμέ, με τον βαρύ σταυρό του καθήκοντος επί των ώμων, θα βαδίσω στη νέα οδό της αποστολής μου, πιστεύοντας στη συναγωγή του Θεού και στη δική σας συναντίληψη. Η φωνή της συνείδησής μου με ωθεί στο να αναλώσω τη ζωή μου για την ιδιαίτερή μου πατρίδα και την Εκκλησία της, αλλά και για σύμπασα την Ορθοδοξία.

Μεταφέρουμε, Παναγιώτατε, την υϊκή αγάπη και τον σεβασμό της Ιεράς Συνόδου, του Κλήρου και ολόκληρου του Κυπριακού λαού, ο οποίος εκτίμησε

ιδιαίτερα την επίσκεψή σας στη νήσο για την κηδεία του πολύκλαυστου Προκατόχου μας Αρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β'. Παρακαλούμε τον Θεό να σας χαρίζει σταθεράν υγεία και ακμή δυνάμεων, στη δε Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κάθε ευλογία επ' αγαθώ της όλης Ορθοδοξίας.

Μετά την αντιφώνησή του, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου προσέφερε στον Οικουμενικό Πατριάρχη ως δώρο εικόνα του Αποστόλου Ανδρέα, ιδρυτού και προστάτου της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, και ένα αργυρούν Αρτοφόριο.

Το εσπέρας της ίδιας ημέρας, ο Μακαριώτατος, χοροστάτησε στον Κατανυκτικό Εσπερινό στο Ιερό Αγίασμα Παναγίας των Βλαχερνών, εκεί που ως το 1434, υψωνόταν ο υπέρλαμπρος ναός της Παναγίας. Στην πύλη του Αγιασματος τον υποδέχτηκαν ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Αλικαρνασσού Ανδριανός, επόπτης της Περιφέρειας Φαναρίου-Κερατίου Κόλπου και τα μέλη της Εφοροεπιτροπής.

Ακολούθως, ο Παναγιώτατος παρέθεσε δείπνο στον Μακαριώτατο και τη Συνοδεία του, στην Πατριαρχική κατοικία, στα Θεραπεία.

Τη Δευτέρα, 6 Μαρτίου, πρώτη ημέρα των κατά μήνα συνεδριών της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, που συνέπεσε με την επίσημη επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου, ο Μακαριώτατος, κληθείς προς τούτο υπό της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου συμμετέσχε στις εργασίες αυτής, σε ανάμνηση του θεσμού της Ενδημούσης Συνόδου. Η συνεδρία έγινε στην Ιερά Μονή Ζωοδόχου Πηγής Βαλουκλή. Προ της συνεδρίας, ο Μακαριώτατος, ξαναγήθηκε μετα της Συνοδείας αυτού στη Μονή Ζωοδόχου Πηγής Βαλουκλή, απο τον Θεοφιλ. Επίσκοπο Ξανθουπόλεως κ. Παΐσιο.

Μετά την ειθισμένη προσευχή, ο Παναγιώτατος καλωσόρισε και προσφώνησε τον Αρχιεπίσκοπο και μίλησε προς τα μέλη της Ιεράς Συνόδου, για τις σχέσεις των δύο Εκκλησιών. Ακολούθως, ο Μακαριώτατος αντιφώνησε ως εξής:

Εὐχαριστοῦμε τὸν Θεὸ πού μᾶς ἀξιώνει νὰ ζοῦμε ἱστορικὲς στιγμὲς στὴν Πόλη τῶν ὀνειρῶν μας καὶ τῶν ἀναστεναγμῶν μας.

Εὐχαριστοῦμε καὶ Σᾶς, Παναγιώτατε, πού μᾶς δίνετε αὐτὴ τὴ μοναδική στὴ ζωὴ μας εὐκαιρία, νὰ παρακαθήμεθα στὴ συνεδρία τῆς Ἱεράς Συνόδου τοῦ

Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου. Αναμνησκόμεθα καὶ τῶν Πατέρων καὶ Προκατόχων μας, οἱ ὅποιοι σὲ καιροὺς κατατρεγμοῦ κατέφευγαν ἐδῶ, στὴν Ὑψηλὴ Πύλη, ἀλλὰ καὶ στὴ Μητέρα Ἐκκλησία, ζητώντας βοήθεια.

Ἡ συμμετοχὴ μας σήμερα στὴ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τονίζει καὶ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Ἐνότητα ὄχι μόνον πίστεως ἀλλὰ καὶ διαθέσεως γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων. Αὐτό, ἄλλωστε, τονίζει καὶ ἡ εἰρηνικὴ μας ἐπίσκεψη ἐδῶ, στὴν Πρωτόθρονη Ἐκκλησία. Εἴμαστε πρόθυμοι, ὑπὸ τὴν πεπνυμένη ἡγεσία σας, Παναγιώτατε, νὰ συμβάλωμε «ὄση ἡμῖν δύναμις» στὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναφυομένων ἐκκλησιαστικῶν, κοινωνικῶν καὶ παντὸς εἶδους προβλημάτων, τὰ ὅποια συναντοῦν οἱ πιστοὶ μας καὶ γενικότερα ἡ ὅλη ἀνθρωπότητα.

Ἡ συμμετοχὴ μας στὴ σημερινὴ συνεδρία σας, μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴν εὐρύτητα τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια, ὡς ἡ Ἐκκλησία ἡ ἔχουσα τὴν μέριμνα γιὰ ὅλο τὸν Ὁρθόδοξο κόσμο, ἔχετε νὰ ἀντιμετωπίσετε. Ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι θεωροῦμε καθῆκον μας νὰ πορευθοῦμε μαζί σας, ὡς συγκυρῆναῖοι στὴν ἄρση τοῦ Σταυροῦ μέχρι τὸ τέρμα.

Σὰς εὐχαριστοῦμε καὶ πάλιν, τόσον ἐγὼ ὅσον καὶ οἱ ἅγιοι ἀδελφοὶ τῆς Συνοδείας μου, γιὰ τὴ μοναδικὴ εὐκαιρία ποὺ μᾶς δίνετε σήμερα.

Το ἀνακοινωθέν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴ συνεδρίαση τοῦ Μαρτίου, το ὁποῖο ἔκανε ἀναφορὰ καὶ στὴ συμμετοχὴ τοῦ Μακαριωτάτου ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Συνήλθεν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδρίας τὴν Δευτέραν, 6^{ην} τ.μ. Μαρτίου, ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, καὶ τὴν Τρίτην, 7^{ην} ἰδίου, ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἡ ἐν Βαλουκλῆ συνεδρία ἐγένετο τῇ ὅλως τιμητικῇ συμπαρεδρεύσει καὶ συμβολῇ τοῦ πραγματοποιοῦντος κατ' αὐτὰς Εἰρηνικὴν Ἐπίσκεψιν εἰς Κωνσταντινούπολιν Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Γεωργίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Πανιερωτάτων ἁγίων Κιτίου κ. Νεκταρίου καὶ Κωνσταντίας καὶ Προέδρου Ἀμμοχώστου κ. Βασιλείου, εἰς ἀνάμνησιν καὶ ἀνακαινισμόν τοῦ παλαιοῦ καὶ κρατήσαντος ἀνέκαθεν, μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Πόλεως ἡμῶν, θεσμοῦ τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου, ὡς ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος, Χρυσοστόμου Β', πρό τριετίας.

Κατ' ἀρχὰς ἀντηλλάγησαν μεταξύ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου ἡμῶν καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐγκάρδιοι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις, ὡς καὶ μετὰ τοῦ α' τῆ τάξει, ἐκ τῶν νέων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, Σεβ. Μητροπολίτου Βρυούλων κ. Παντελεήμονος, αἱ εἰθισμέναι τοιαῦται, ἐπὶ τῆ ἐνάρξει τῆς νέας συνοδικῆς περιόδου.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς συνεδρίας ἐθεωρήθησαν ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένα θέματα, ἐφ' ὧν καὶ ἐλήφθησαν αἱ προσήκουσαι ἀποφάσεις, ἐν τέλει δέ, ἀντηλλάγησαν αἱ κατάλληλοι τῆ περιστάσει εὐχαὶ μεταξύ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Δέρκων κ. Ἀποστόλου, ἐκ μέρους τῶν μελῶν τοῦ ἱεροῦ Σώματος, πρὸς εὐδρομον διάνυσιν τοῦ ἀρξαμένου δολίχου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, χριστοπρεπῆ καὶ χριστοτερπῆ δὲ προσκύνησιν, κατὰ τὸ τέλος αὐτῆς, τῶν σεβασμιῶν ἡμερῶν τῶν Ἁγίων Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 7ῃ Μαρτίου 2023

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας
τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου

Το εσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὁ Μακαριώτατος, συνοδευόμενος ἀπὸ τον Μέγαν Εκκλησιάρχη, κ. Αέτιο, Διευθυντὴ του Ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου, μετέβησαν στη Χαλκηδόνα. Επισκέφθησαν, αρχικά, τον Ἱερό Καθεδρικό Ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνας, ὅπου ἐγίνε καὶ ἐπίσημη υποδοχὴ ἀπὸ τον Μητροπολίτη Γέροντα Χαλκηδόνας Εμμανουήλ. Στη συνέχεια, οἱ δύο Ἱεράρχες μετέβησαν στο Μητροπολιτικό Μέγαρο καὶ ἀκολούθως εἰς εστιατόριο ὅπου ὁ Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνας παρέθεσε πρὸς τον Μακαριώτατο καὶ τὴ Συνοδεία του δείπνο.

Συνεχίζοντας τὴν ἐπίσκεψή του στὴν Κωνσταντινούπολη, ὁ Μακαριώτατος, τὴν Τρίτη 7 Μαρτίου, τὸ πρωί, ἐπισκέφθηκε με τὰ Μέλη τῆς Συνοδείας του τὴ νῆσο Χάλκη καὶ τὴ Θεολογικὴ Σχολή.

Τον Μακαριώτατο καὶ τὴν τιμία Συνοδεία του, συνόδευσαν τιμητικῶς, κατὰ τὴ μετάβασή τους στὴ Σχολή, ὁ ἐκ των Εφόρων αὐτῆς, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Μάξιμος καὶ ὁ Ἱερολ. Διάκονος τῆς Σειράς κ. Βαρνάβας, καὶ υποδέχθηκε στὴν εἴσοδο τῆς Σχολῆς ὁ Καθηγούμενος τῆς

Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Αραβισσού κ. Κασσιανός μετά της περί αυτόν Αδελφότητας.

Ο Μακαριώτατος και η Συνοδεία του προσκύνησαν στο ναῦδριο της Αγίας Τριάδος, όπου εψάλη τιμητικώς και το Πολυχρόνιον του Αρχιεπισκόπου. Ακολούθως, ο Μακαριώτατος ανήλθε στη Μεγάλη Αίθουσα της Σχολής, όπου επισήμως τόν προσεφώνησε ο Καθηγούμενος, εκφράζοντας τη βαθεία χαρά του προσωπικού της Σχολής για την παρουσία του Μακαριωτάτου και της Συνοδείας του. Ο Θεοφιλέστατος ανεφέρθη στους άρρηκτους ιστορικούς δεσμούς που συνδέουν τη Θεολογική Σχολή με την Αγιωτάτη Εκκλησία της Κύπρου, λόγω της πλειάδας Κυπρίων αποφοίτων της Σχολής, αλλά και λόγω της δράσεως Χαλκιδών αποφοίτων, ιεραρχών του Φαναρίου, για την πνευματική καλλιέργεια του πληρώματος της Εκκλησίας της Κύπρου. Ο Μακαριώτατος εξέφρασε τη χαρά και τη συγκίνησή του για την επίσκεψή του στην Σχολή, αναφέροντας τα εξής:

Ανάμεικτα τα αισθήματά μας σήμερα, Θεοφιλέστατε Καθηγούμενε και Άγιοι Αδελφοί. Θελκτικό το περιβάλλον και ένδοξη η Ιστορία της Σχολής μέχρι το 1971. Κατ' άνθρωπον, όμως, αδιέξοδο και καταθλιπτικό το μέλλον. Κι είναι να θαυμάζει κανείς το σθένος και την ετοιμότητα όλων για την επαναλειτουργία της Σχολής, μόλις ήθελε δοθεί η σχετική άδεια.

Πολλές οι υπηρεσίες της Σχολής σε ολόκληρο τον Ορθόδοξο κόσμο. Πολλοί και οι Κύπριοι, οι οποίοι είχαν την Σχολή αυτή ως τροφόν και οι οποίοι πολλά πρόσφεραν στην Εκκλησία και την εκπαίδευση της νήσου μας. Χαρακτηριστικό ήταν και το εκκλησιαστικό - λατρευτικό ύφος, το οποίον αποκτούσαν οι φοιτητές της Σχολής. Οι συχνές εκκλησιαστικές ακολουθίες με τις οποίες ήταν διανθισμένο το καθημερινό πρόγραμμα της Σχολής έδιναν την ευκαιρία στους φοιτητές πέραν των γνώσεων να οικοδομήσουν κι έναν εκκλησιαστικό χαρακτήρα. Το είχαμε παρατηρήσει σε πολλούς αποφοίτους της Σχολής αυτής.

Μια Θεολογική Σχολή είναι απαραίτητη σε μίαν αυτοκέφαλη Εκκλησία όχι τόσο γιατί καταρτίζει τα στελέχη της και δίνει τις ιδιαίτερες κατευθύνσεις που επιθυμεί η Εκκλησία αυτή, αλλά και γιατί γίνεται κέντρο θεολογικών συζητήσεων και, ως εκ τούτου, αιτία εμβάθυνσης σε δογματικά, ιστορικά και ποικίλα εκκλησιαστικά θέματα. Κι αν αυτό είναι απαραίτητο σε οποιαδήποτε Εκκλησία, όλοι κατανοούμε πόσο πιο αναγκαίο είναι για την πρωτόθρονη Εκκλησία, η δικαιοδοσία της οποίας φτάνει στα πέρατα του κόσμου, όπου θα

πρέπει να μεταδίδει και να μεταλαμπαδεύει το ήθος και την τάξη της. Ευχόμαστε ο Θεός να φωτίσει εκείνους που έχουν την δυνατότητα της παροχής άδειας λειτουργίας της Σχολής να δράσουν θετικά, με πνεύμα λογικής και ευθύνης. Θα μπορούσε ποτέ μια Θεολογική Σχολή να είναι κίνδυνος για το κράτος ή την κοινωνία;

Στην Κύπρο, όπως ξέρετε, λειτουργεί εδώ και οκτώ χρόνια η Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας της Κύπρου, αναγνωρισμένη ως ισότιμη προς τις Θεολογικές Σχολές Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Δύο από τους διδάσκοντες σ' αυτή είναι μαζί μας. Ο Επίκουρος Καθηγητής αρχιμανδρίτης Γρηγόριος και ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κωνσταντίας - Αμμοχώστου κ. Βασίλειος.

Η συνεργασία που ξεκίνησε μεταξύ των δύο Σχολών μας, θα επιθυμούσαμε να συνεχισθεί. Πολλά θα μπορούσαμε να ωφεληθούμε από την πλουσιότατη βιβλιοθήκη σας, την όλη εμπειρία σας και το καταπληκτικό φυσικό περιβάλλον της Χάλκης. Η εκπόνηση μιας μελέτης ή διατριβής στον χώρο τούτο θα ήτο ό,τι το καλύτερο θα μπορούσε να φανταστεί κανείς. Και από την πλευρά μας θα μπορούσαμε να προσφέρουμε, μέσω της Σχολής μας, πάρα πολλά, σε κληρικούς και λαϊκούς τής ανά τον κόσμο δικαιοδοσίας του Οικουμενικού Θρόνου.

Ευχαριστούμε πολύ για την ξενάγηση και τη φιλοξενία στους αγιασμένους αυτούς χώρους. Η προσευχή μας αναβαίνει διάπυρος προς τον Κύριο, να λύσει γρήγορα το δράμα της Σχολής. Είθε στην επόμενη επίσκεψή μας να χαρούμε την ύπαρξη εδώ πλειάδας φοιτητών απ' όλο τον κόσμο.

Στη συνέχεια ο Μακαριώτατος και η Συνοδεία του επεσκέφθησαν το της Χάλκης Μετόχιον του Παναγίου Τάφου, όπου τους υποδέχθηκε ο Έξαρχος του Παναγίου Τάφου Αρχιεπίσκοπος Ανθηδώνος Νεκτάριος. Μετά την προσκύνηση στον Ιερό Ναό του Μετοχίου, ο Σεβασμιώτατος προσέφερε στον Μακαριώτατον τεμάχιο του ιερού λειψάνου του Αγίου Ιερομάρτυρος Φωκά, Επισκόπου Σινώπης, από μεγαλύτερο τεμάχιο που φυλάσσεται εκεί. Μετά από δεξίωση στους χώρους του Μετοχίου, ο Σεβασμιώτατος κατευόδωσε τον Μακαριώτατο και τη Συνοδεία του.

Το εσπέρας της ίδιας ο Μακαριώτατος επισκέφθηκε τη νήσο Πρίγκηπον, έδρα της Μητροπόλεως Πριγκηποννήσων. Αρχικά, ο Μακαριώτατος και η Συνοδεία του επισκέφθηκαν και προσκύνησαν στην εκεί Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Κουδουνά.

Στη συνέχεια, ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου έγινε επισήμως δεκτός υπό του Μητροπολίτου, του ιερού κλήρου, των πιστών και των παιδιών της νήσου στα προπύλαια του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Δημητρίου Πριγκήπου, στον οποίο εψάλη Δοξολογία.

Στο τέλος της Δοξολογίας ο Σεβασμιώτατος Γέρων Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριος προσεφώνησε τον Μακαριώτατο, ο οποίος και αντιφώνησε εκφράζοντας τη χαρά του και τη συγκίνησή του για την εκεί παρουσία του.

Ακολούθησε προσκνηματική μετάβαση στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Παναγίας της Ελεούσης, και αμέσως μετά δεξίωση στην αίθουσα τελετών της Μητροπόλεως, ανταλλαγή δώρων και επίσημο δείπνο προς τιμή του Μακαριωτάτου.

Την Τετάρτη, 8 Μαρτίου, λίγο πριν την αναχώρησή μας από την Κωνσταντινούπολη, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και η Συνοδεία του πραγματοποίησαν σύντομη επίσκεψη στο Ζωγράφειο Λύκειο, όπου τους υποδέχτηκαν ο Διευθυντής κ. Γιάννης Δερμιτζόγλου, οι καθηγητές και οι μαθητές. Ο Μακαριώτατος εξέφρασε την ιδιαίτερή του χαρά και πρόσφερε αναμνηστικά δώρα στους καθηγητές και μαθητές του Ζωγραφείου.

Τελευταίος σταθμός της ειρηνικής επισκέψεως του Μακαριωτάτου στη Μητέρα Εκκλησία, η Ιερά Μητρόπολη Δέρκων και ο Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής Θεραπειών. Στην επίσκεψη παρευρέθη και ο Οικουμενικός Πατριάρχης για να αποχαιρετήσει τον Μακαριώτατο και τη Συνοδεία του. Κατά τη θερμή υποδοχή από τον Μητροπολίτη Γέροντα Δέρκων κ. Απόστολο αντηλλάγησαν, ως είθισται, προσφωνήσεις και αντιφωνήσεις. Έπειτα, έγινε ανταλλαγή αναμνηστικών δώρων και με την προτροπή της Αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος εψάλη το κοντάκιον: «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ τὰ νικητήρια». Ο Παναγιώτατος επέστρεψε, ακολούθως, στο Πατριαρχείο, ενώ ο Μητροπολίτης Γέρων Δέρκων παρέθεσε επίσημο γεύμα προς τιμή του Μακαριωτάτου και της Συνοδείας του.

Στη συνέχεια, με τη Συνοδεία του Αγίου Δέρκων, ο Μακαριώτατος και η τιμία Συνοδεία του αναχώρησαν για το αεροδρόμιο Κωνσταντινουπόλεως απ' όπου, με πτήση των αερογραμμών Aegean, μέσω Αθηνών, επέστρεψαν στην Κύπρο.

Μετά την επιστροφή στην ιερή καθέδρα του Αποστόλου Βαρνάβα, ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου, Αρχιεπίσκοπος Γεώργιος απέστειλε στον Παναγιώτατο την εξής ευχαριστήρια επιστολή.

Παναγιώτατε Αρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν γερασμιωτάτην Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπανακάμψαντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κύπρον, ἐκφράζομεν ἐκ μέσης καρδίας θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν Ἀβραμιαίαν φιλοξενίαν, ἣν ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης ἐπεφύλαξεν εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν τιμίαν Συνοδείαν ἡμῶν. Αἰ μετὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος συναντήσεις ἐνισχύουσιν ἔτι περαιτέρω τοὺς δεσμοὺς μετὰ τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπιθυμοῦμεν, ἐπιπροσθέτως, νὰ ἐκφράσωμεν τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν ἡμῶν πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους καὶ Θεοφιλεστάτους Ἱεράρχας, τοὺς φιλοξενήσαντας ἡμᾶς εἰς τὰς Μητροπόλεις καὶ τοὺς ναοὺς τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, τὰς κοινότητας τὰς δεξιωθείσας ἡμᾶς μετὰ τῆς Συνοδείας ἡμῶν, καθὼς καὶ πρὸς τοὺς Κληρικοὺς τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν ἀρίστην ὀργάνωσιν τῆς εἰρηνικῆς ἡμῶν ἐπισκέψεως.

Ἐπιβεβαιοῦμεν, καὶ πάλιν, τὴν προθυμίαν διὰ συμπόρευσιν ἡμῶν μεθ' Ὑμῶν εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν καταβάλλετε διὰ τὴν πανορθόδοξον ἐνότητα καὶ τὴν παγχριστιανικὴν καταλλαγὴν.

Μετὰ τῶν εὐχαριστιῶν συνάπτομεν καὶ τὴν ὀλόθυμον ἰκεσίαν ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, δεόμενοι Αὐτοῦ, ὅπως ἐπὶ μακρὰν ἔτι σειρὰν ἐτῶν διατηρῆ Αὐτὴν ἐν ὑγιείᾳ καὶ ἀκμῇ δυνάμεων καὶ εὐλογῆ Αὐτῆς τὸ ἔργον, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἀσπαζόμενοι Ὑμᾶς ἐν φιλήματι ἀγίῳ,

Τῆς Ὑμετέρας γερασμιωτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς καὶ ὀλοπρόθυμος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
+ Ο ΚΥΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
τῇ 16ῃ Μαρτίου 2023.

Ο Μακαριώτατος και η τιμία Συνοδεία του επιστρέψαμε στην Κύπρο βαθύτατα συγκινημένοι για τα όσα είδαμε και βιώσαμε στη Βασιλίδα των Πόλεων. Για το μεγαλείο της Ορθοδοξίας, για τον εμβληματικό ναό της Αγίας Σοφίας, για τα ιερά και τα όσιά μας που κοσμούν ακόμη την πόλη του Κωνσταντίνου και διαλαλούν το κάλλος του Χριστιανισμού και της πολιτιστικής του ακτινοβολίας!

Παράλληλα, όμως, και ένας εσωτερικός πόνος πλημμυρίζει τις ψυχές όλων μας. Είναι η ιστορική οδύνη για την άλωση του Κέντρου του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας. «Ζήσαμε, αυτές τις μέρες, και την παράξενη σιωπή του ιστορικότερου ναού της Ορθοδοξίας, της Αγίας Σοφίας, του ναού του εθνικού λυγμού, του σπαραγμού και του παραπόνου. Νιώσαμε εκεί να κοιμούνται φωνές που κυμάτισαν για μια σχεδόν χιλιετία· οι ύμνοι, οι επευφημίες, οι αλαλαγμοί, οι θρήνοι, οι στεναγμοί. Τον νιώσαμε να παραμένει με αναλλοίωτο το πνευματικό αλλά και κτηριακό του κάλλος, σήμα κατατεθέν της όλης Ορθοδοξίας». (Απόσπασμα από την αντιφώνηση του Μακαριωτάτου).

Και ο εθνικός μας πόνος επαυξάνεται δραματικά με τη σκληρότατη και ανεπίτρεπτη στάση των Τούρκων στο θέμα της λειτουργίας της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης. **Το πανέμορφο κτήριο προσλαμβάνει στη συνείδηση μας την έμψυχη μορφή μιας πνευματικής Μάνας, που μας εκφράζει ικετευτικά τον πόνο και τον πόθο της για να μορφώσει τα παιδιά της.** Αλλά, αλίμονο! Η θελκτικότερη Σχολή παραμένει κατάκλειστη για να διαλαλεί περίτρανα τη θεολογική και πνευματική καρποφορία του παρελθόντος και να μας πληγώνει με την ακαρπία του παρόντος. Όταν βρίσκεσαι στη καλλιμάρμαρο Θεολογική Σχολή της Χάλκης όχι μόνο αναμιμνήσκεσαι τον ποιητικό πόνο του Νομπελίστα Ποιητή μας: **«Όπου και να ταξιδεύσω η Ελλάδα με πληγώνει», όχι μόνο τον βιώνεις αλλά τον νιώθεις ότι μεταβάλλεται μέσα σου σε μια άσπετη «αίμορροῦσα» πληγή.**

Βιώσαμε, εκ του πλησίον, και τον πνευματικό Γολγοθά που διαρκώς αναβαίνει ο Οικουμενικός Πατριάρχης, όχι μόνο ένεκα των πολέμων που διαρκώς ξεσπούν ανά την οικουμένη, όχι μόνο για το αθώο αίμα που χύνεται στον βωμό των οικονομικών και στρατιωτικών συμφερόντων, αλλά και ένεκα των εσωτερικών ερίδων που κάθε τόσο πληγώνουν το σώμα της Ορθοδοξίας μας, όπως λ.χ. η στάση της Μόσχας. Στα ώτα μας ηχούν ακόμα οι πονεμένοι αλλά και ελπιδοφόροι λόγοι του Μακαριωτάτου:

«Κάποιοι αισθάνθηκαν κραταιοί και αυτάρκεις. Και θέλησαν να δια-

σπάσουν τον άρραφο χιτώνα του Κυρίου, διαγράφοντας από τα δίπτυχα άλλους, τους αδελφούς τους...

Μέσα σε έναν κόσμο αλλοθρήσκων και αλλοδόξων αλλά και με αυξανόμενο τον αγνωστικισμό και την αθεΐα, έχουμε χρέος να κρατήσουμε ενωμένη την Ορθοδοξία μας, γιατί έτσι μόνο θα μπορέσουμε να υπηρετήσουμε καλύτερα και τους πιστούς μας και ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Κωνσταντινούλις! Η Βασιλίδα των Πόλεων! Εκεί εδράζεται «η Πρωτόθρονη Εκκλησία και το Ιερό τής Ορθοδοξίας Κέντρο, το Οικουμενικό Πατριαρχείο».

Εκεί ο Ελληνισμός και ο Χριστιανισμός κατά τον μέγιστον Βυζαντινολόγο Σπυρίδωνα Ζαμπέλιο ενώθηκαν σε μια «Συνθήκη κοσμοσωτήριον, σὲ μίαν Θεοκέλευστον συζυγίαν, τὸ μέλλον ἀμφοτέρων εἰς τοὺς αἰῶνας ἐξασφαλίζουσα»¹. Και απέδωσαν μυρίπνους πνευματικούς καρπούς σε όλους τους τομείς της ζωής, και οδήγησαν στη χριστιανική ζωή εκατομμύρια ψυχές! Και μέχρι σήμερα ζωογονούν την πνευματική πορεία της ανθρωπότητας.

Εκεί, όμως, τι γίνεται στα τελευταία 570 χρόνια; Βασιλεύει το έρεβος της πνευματικής σκοτίας, ο φανατισμός και η μισαλλοδοξία. Και, εσχάτως, αναβιώνει απειλητικά το μένος του Νεοοθωμανισμού, με έντονες τις απειλές ενός νέου πολέμου εις βάρος της κοιτίδας του πολιτισμού, της Ελλάδος.

«Πάλιν καὶ πολλάκις» αναπολούμε τη βασιλίδα των Πόλεων! Με τους νοητούς οφθαλμούς της ψυχής μας βλέπουμε το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο να φωτίζει ως λαμπάς καιομένη τα μεγαλεία και τα επιτεύγματα του παρελθόντος και να μας καλεί όλους σε μια χριστιανική ενότητα και εγρήγορση.

Και είναι λογικό να συνέχει τις ψυχές μας μια έντονη εθνική και χριστιανική αγωνία. «Τί τέξεται ἡ ἐπιούσα;». Όμως «θαρσεῖν χρῆ». Την απάντηση μάς την δίδει ο θεόπνευστος Παύλος:

«... Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστώτα οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρῖσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. 8, 37-39).

¹ Σπ. Ζαμπέλιος, *Βυζαντινὰ μελέται*, Ἐν Ἀθήναις 1857, σσ. 40-44.

ΕΚΛΟΓΗ, ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΦΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΥΧΙΚΟΥ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΦΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Μετά τήν, ψήφω κλήρου καί λαοῦ, ἐκλογήν καί ἐνθρόνισιν εἰς τόν Ἄρ-
χιεπισκοπικόν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου τοῦ Πανιερωτάτου
Μητροπολίτου Πάφου κ.κ. Γεωργίου, ὁ Μητροπολιτικός θρόνος τῆς Πάφου
διετέλει ἐν χηρείᾳ.

Τήν Τοποτηρητείαν τοῦ κενωθέντος Μητροπολιτικοῦ Θρόνου ἀνέλαβεν,
συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Κύπρου, ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. κ. Γεώργιος, ἐξαπολύσας τὴν 17ην
Ἰανουαρίου 2023 τὴν κάτωθι Ἐγκύκλιον:

† ΓΕΩΡΓΙΟΣ,

ἐλέω Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου,
καὶ Τοποτηρητῆς τοῦ κενωθέντος Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Πάφου,
παντὶ τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου,
Χάριν καὶ εἰρήνην ἀπὸ τοῦ ἐν Τριάδι προσκυνουμένου Θεοῦ ἡμῶν.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἀπὸ τῆς 24ης Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους ὁ Θεός, ἐν τῇ ἀπείρῳ Αὐτοῦ
ἀγάπῃ, ἐκάλεσέ με εἰς τὴν ποιμαντικὴν πηδαλιουχίαν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ πα-
λαιφάτου θρόνου τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, εἰς διαδοχὴν τοῦ αἰοδίου Ἀρχιε-
πισκόπου Χρυσοστόμου Β'.

Ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης κλήσεως, ὁ Μητροπολιτικός θρόνος Πάφου, τὸν ὁποῖον
πάση δυνάμει καὶ εὐσεβῶς διηκόνησα καὶ περιπαθῶς ἠγάπησα, ἐκενώθη.

Διό, ἐνεργοῦντες διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ θρόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Πάφου, κατὰ τὰ διατεταγμένα ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας

τῆς Κύπρου, ἀπολύομεν τὴν παροῦσαν Ἐγκύκλιον δι' ἧς καλοῦμεν ὑμᾶς, ἵνα ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀγάπῃ ἐκλέξετε, κατὰ τὸν ὀριζόμενον ἐν αὐτῇ τρόπον, τὸ πρόσωπον, τὸ θεωρούμενον ὑφ' ὑμῶν ὡς τὸ καταλληλότερον νὰ προταθῆ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον πρὸς ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς νέου Μητροπολίτου Πάφου.

Συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Χάρτῃ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἡ διαδικασία ἐκλογῆς, πρὸς ἀνάδειξιν νέου Μητροπολίτου, χωρεῖ εἰς δύο στάδια:

- α) τὴν κατάρτισιν τριπροσώπου, διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας, καὶ
- β) τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Οὕτως, αἱ ἐκλογαὶ πρὸς κατάρτισιν τοῦ τριπροσώπου θὰ διεξαχθῶσι, διὰ καθολικῆς μυστικῆς ψηφοφορίας, τὴν Κυριακὴν, 19 Φεβρουαρίου, μεταξὺ τῶν ὥρῶν 10 π.μ. καὶ 5 μ.μ., μετὰ διαλείμματος μιᾶς ὥρας μεταξὺ τῶν ὥρῶν 1 μ.μ. καὶ 2 μ.μ.

Δικαίωμα ψήφου πρὸς τοῦτο κέκτηνται πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ἡλικίας ἄνω τῶν 18 ἐτῶν, κάτοικοι τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφερείας Πάφου καὶ οἱ διαμένοντες μονίμως, ἀπὸ ἐνὸς τοῦλάχιστον ἔτους, εἰς τὴν Μητροπολιτικὴν Περιφέρειαν Πάφου, πλὴν τῶν προσφύγων.

Κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην, λοιπόν, κληρὸς καὶ λαὸς, προσερχόμενοι εἰς τὰ ὀρισθησόμενα λίαν προσεχῶς ἐκλογικὰ κέντρα, θὰ ψηφίσωσιν ἀπ' εὐθείας ἕν πρόσωπον τῆς ἐπιλογῆς των.

Πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, διηυθετήσαμεν ὥστε, κατὰ τὴν ἐκλογὴν, νὰ λειτουργήσῃ ἀριθμὸς ἐκλογικῶν κέντρων, οὕτως ὥστε, οἱ ἐκλογεῖς νὰ ψηφίσωσιν εἰς τὸ πλησιέστερον πρὸς τὸν τόπον διαμονῆς τῶν ἐκλογικῶν κέντρων. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους θὰ καταρτισθῶσιν ἐκλογικοὶ κατάλογοι δι' ἕκαστον ἐκλογικὸν κέντρον.

Ὁ κατάλογος τῶν ψηφοφόρων ἐκάστου ἐκλογικοῦ κέντρου θὰ δημοσιευθῆ, δι' ἀναρτήσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῶν ἐνοριῶν καὶ Κοινοτήτων τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφερείας Πάφου. Πᾶς ἔχων ἔνομον συμφέρον δικαιούται νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸν Τοποτηρητὴν, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀναρτήσεως τοῦ καταλόγου, διὰ τοῦ ἱερέως τῆς ἐνορίας ἢ Κοινότητός του, ἔγγραφον ἔνστασιν ἐπὶ τοῦ καταλόγου. Ὁ Τοποτηρητὴς δέ, μετ' ἐξέτασιν τῶν ἐνστάσεων, ἀποφαίνεται, ἠτιολογημένως καὶ ἀνεκκλήτως, ἐπ' αὐτῶν, πέντε ἡμέρας τὸ ἀργότερον πρὸ τῆς καθορισθείσης πρὸς ἐκλογὴν τοῦ τριπροσώπου ἡμερομηνίας.

Διὰ τὴν ὀμαλὴν τήρησιν τῆς ὅλης ἐκλογικῆς διαδικασίας δύναται ὁ Γενικὸς Ἐφορος τῶν ἐκλογῶν νὰ συνεργάζηται, ὅπου θεωρεῖ τοῦτο ἀναγκαῖον,

μετὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους. Γενικὸν δὲ Ἔφορον τῶν ἐκλογῶν ὀρίζομεν τὸν κ. Ἰωάννην Χαριλάου, Διευθυντὴν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Τμήματος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου.

Ἡ Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκάστου ἐκλογικοῦ κέντρου θὰ ὀρισθῆ ὑφ' ἡμῶν.

Ἐκαστον ψηφοδέλτιον θὰ εἶναι λευκόν, φέρον τὴν διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐκδοθεῖσαν εἰδικὴν σφραγίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τοῦτο ὁ ψηφοφόρος θὰ ἀναγράψῃ ἰδιοχείρως τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμου τῆς προτιμῆσεώς του. Ἐὰν ὁ ψηφοφόρος ἀδυνατῆ νὰ ἐκφράσῃ γραπτῶς τὴν βούλησίν του, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑποχρεοῦται νὰ ἀναγράψῃ εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τὸ ὄνομα, τὸ ὑποδειχθὲν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ψηφοφόρου.

Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς καταμετρήσεως τῶν ψήφων εἰς τὰ ἐκλογικὰ κέντρα, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας θὰ ἀποσταλοῦν εἰς ἡμᾶς. Οἷοσδήποτε ψηφοφόρος δύναται ὅπως ὑποβάλλῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἐνστάσεις περὶ τῆς ἐκλογικῆς διαδικασίας.

Ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ὑποβολῆς τῶν ἐνστάσεων, ἡ ἱερὰ Σύνοδος θὰ συνέλθῃ καὶ θὰ ἀποφανθῆ ὀριστικῶς ἐπ' αὐτῶν, θὰ προχωρήσῃ δέ, μετὰ ταῦτα, εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τὴν κατάρτισιν τοῦ τριπροσώπου, ἐκ τῶν τριῶν πλειονοψηφισάντων προσώπων. Εἰς περίπτωσιν ἰσοψηφίας, θὰ διενεργηθῆ κλήρωσις ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς καταρτίσεως τοῦ τριπροσώπου, ἡ ἱερὰ Σύνοδος θὰ συγκληθῆ πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου Πάφου.

Σημειωτέον ὅτι αἱ Ἐγκύκλιοι καὶ πᾶσαι αἱ τυχόν ἐκδοθησόμεναι ἀνακοινώσεις, αἱ σχετιζόμεναι μετὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου Πάφου, θὰ δημοσιεύωνται εἰς τὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου (www.churchofcyprus.org.cy), εἰς τὴν ἰστοσελίδα τῆς Μητροπόλεως (www.impraphou.org) καὶ εἰς τὸ Κυπριακὸν Πρακτορεῖον Εἰδήσεων (www.cna.org.cy). Καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς, ἡ δὲ Χάρις καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἴησαν ἀεὶ μετὰ πάντων ὑμῶν.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν Εὐχέτης

†: Κύπρου Ἱερός

Τοποτηρητὴς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Πάφου

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
τῇ 17ῃ Ἰανουαρίου 2023.

Γενομένων, μετ' ἀπολύτου τάξεως, τῶν ἐκλογῶν τὴν Κυριακὴν 19ην Φεβρουαρίου 2023, ἐξελέγησαν κατὰ σειρὰν ψήφων, τὰς ὁποίας ἔλαβον, οἱ ἀκόλουθοι: Ἀρχιμανδρίτης Τυχικός Βρυώνης, Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Ἰωάννου, Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος Νικόλαος.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθεν τὴν 23ην Φεβρουαρίου 2023 εἰς τακτικὴν συνεδρίαν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου, ἐπεκύρωσεν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν καὶ ἐνέκρινεν τὸ ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἀναδειχθὲν τριπρόσωπον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν ὡς ἄνω τριῶν προσώπων. Ἀκολούθως προέβη, διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, εἰς τὴν ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου Πάφου. **Ἐκ τῆς ψηφοφορίας, νέος Μητροπολίτης Πάφου, ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης Τυχικός Βρυώνης, διὰ ψήφων 15 ἔναντι 1 τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἰωάννη Ἰωάννου.**

Τὸ Μήνυμα τῆς Ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου Πάφου ὠρίσθη διὰ τὸ Σάββατον, 11ην Μαρτίου 2023 καὶ ὥραν 16:00, πρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ, εἰς τὸν παλαιὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἢ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία αὐτοῦ τὴν Β' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, 12ην Μαρτίου 2023, εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀποστόλου Βαρνάβα Λευκωσίας καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίᾳς ἢ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Μητροπολίτου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν ἁγίου Θεοδώρου Πάφου.

Τὸ Σάββατον, 11ην Μαρτίου 2023 καὶ ὥραν 16:00, πρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ, κρουομένων χαρμοσύνως τῶν κωδῶνων τοῦ παλαιοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὁ Μακαριώτατος καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς κατήλθον ἐν πομπῇ εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰσελθόντες διὰ τῆς νοτίας θύρας κατηρθύνθησαν εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα διὰ τὴν ὑπογραφὴν, ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης, τῆς Κανονικῆς Πράξεως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Πάφου κ. Τυχικοῦ, ἢ ὁποία ἔχει ὡς ἀκολούθως:

**ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ
ΤΟΥ ΕΨΗΦΙΣΜΕΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΦΟΥ
ΤΥΧΙΚΟΥ ΒΡΥΩΝΗ**

Τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Πάφου, ἀπὸ τῆς 24ης Δεκεμβρίου τοῦ δισχιλιοστοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου σωτηρίου ἔτους, τοῦ οἰκείου ποιμένος καὶ προστάτου ἀποστερηθέντος, ἄτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῷ τέως προεστῶτος Μητροπολίτου

ΦΩΤΟ: Α. ΒΙΚΕΤΟΣ

Πάφου κ. Γεωργίου εις τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν Θρόνον τῆς Κύπρου ἀνεληθόντος, ἐγένοντο πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου προβλεπόμενα. Οὕτω κατηρτίσθη διὰ γενικῆς ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ, γενομένης τὴν Κυριακὴν 19ην Φεβρουαρίου 2023, τὸ τριπρόσωπον ἐκ τῶν: (α) Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος Νικολάου, (β) Ἀρχιμανδρίτου Ἰωάννου Ἰωάννου καὶ (γ) Ἀρχιμανδρίτου Τυχικοῦ Βρυώνη.

Συνελθοῦσα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου, ἐν τῷ Μικρῷ Συνοδικῷ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Πέμπτη καὶ μὴνός Φεβρουαρίου εἰκοστῆ τρίτη, ἐκ τοῦ τριπροσώπου ἐξέλεξεν ὡς Μητροπολίτην Πάφου, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Τυχικὸν Βρυώνη, ἄνδρα ἱεροπρεπῆ καὶ τῆς ὑψηλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς ποιμαντορικῆς λειτουργίας κατάλληλον, διὰ ψήφων δεκαπέντε (15), μιᾶς (1) ψήφου δοθείσης εἰς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰωάννην Ἰωάννου.

Εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐκλογῆς ταύτης καὶ ὑπόμνησιν συνετάχθη καὶ κατεγράφη ἐν τῷ Κώδικι τούτῳ τῶν Ὑπομνημάτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἥδε ἡ

Πρᾶξις σήμερον, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Σαββάτω καὶ μηνὸς Μαρτίου ἐνδεκάτη τοῦ δισχιλιοστοῦ εἰκοστοῦ τρίτου σωτηρίου ἔτους.

† **Ο ΚΥΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

† **Ο ΚΙΤΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ**

† **Ο ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

† **Ο ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ**

† **Ο ΜΟΡΦΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ**

† **Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ**

† **Ο ΚΥΚΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ**

† **Ο ΤΑΜΑΣΟΥ ΗΣΑΪΑΣ**

† **Ο ΤΡΙΜΥΘΟΥΝΤΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ**

† **Ο ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ**

† **Ο ΑΡΣΙΝΟΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ**

† **Ο ΑΜΑΘΟΥΝΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**

† **Ο ΛΗΔΡΑΣ ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ**

† **Ο ΧΥΤΡΩΝ ΛΕΟΝΤΙΟΣ**

† **Ο ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ**

† **Ο ΜΕΣΑΟΡΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ**

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐξῆλθον εἰς τὸν κυρίως ναὸν καὶ κατέλαβον τὰς θέσεις αὐτῶν ἐπὶ τῶν στασιδίων.

Κληθεὶς, ἐν τῷ μεταξύ, διὰ τοῦ λαμπαδούχου, καὶ προπορευομένου τούτου, κατῆλθεν καὶ ὁ Ἐψηφισμένος Μητροπολίτης, φέρων σταυρὸν καὶ ἐπανωκαλύμμαυχον. Εἰσελθὼν δὲ διὰ τῆς νοτίας θύρας τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ, ἠσπάσθη τὴν δεξιὰν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα διὰ τὴν τελετὴν τοῦ Μηνύματος.

Τοῦ Ἐψηφισμένου Μητροπολίτου ἰσταμένου ἔμπροσθεν τῆς Ὠραίας Πύλης, προσῆλθεν ὁ Λαμπαδούχος καὶ ἀνήγγειλλεν αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ. Ἐν

συνεχεία ὁ Ἐψηφισμένος Μητροπολίτης ἀνέγνωσε τὴν νενομισμένην Εὐχαριστίαν, προσυπογράψας ταύτην ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως:

ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΦΟΥ

Εὐγνωμόνως ἐνωτισθεὶς τὸ ἄγγελμα τῆς, Θεοῦ συγκαταβάσει, ἐκλογῆς μου ὡς Μητροπολίτου Πάφου, εὐχαριστῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ τοῖς Πανιερωτάτοις καὶ Θεοφιλεστάτοις Ἀρχιερεῦσι καὶ Συνοδικοῖς ἐπὶ τῇ περὶ ἐμοῦ εὐμενεῖ κρίσει καὶ ψήφῳ.

Κλίνων τὸν αὐχένα καὶ ἀποδεχόμενος τὴν ἐκλογὴν, ἐξαιτοῦμαι τὰς εὐχὰς Ὑμῶν πρὸς τὸν Οὐράνιον τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορα καὶ Κυβερνήτην, ὅπως φωτίζη, καθοδηγή καὶ ἐνισχύη με, πρὸς εὐδόκιμον ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱερωτάτου καθήκοντος καὶ δικαίωσιν τῶν προσδοκιῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Τῇ 11ῃ Μαρτίου 2023.

† Ο ΕΨΗΦΙΣΜΕΝΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ ΤΥΧΙΚΟΣ

Εἶτα ἀνήλθον πάντες ἐν πομπῇ εἰς τὸ Μέγα Συνοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἔνθα ὁ Ἐψηφισμένος Μητροπολίτης Πάφου ἐδέχθη τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς κλήρου καὶ λαοῦ.

Ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Πάφου κ. Τυχικοῦ ετελέσθη τὴν ἐπομένην, Β΄ Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, 12ην Μαρτίου 2023, εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀποστόλου Βαρνάβα Λευκωσίας, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῷ Μεγάλῳ Εὐχολογίῳ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας Τυπικὴν Διάταξιν.

Συνελειτούργησαν κατ' αὐτὴν μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου οἱ Πανιερώτατοι Μητροπολίται Κιτίου Νεκτᾶριος, Κυρηνείας Χρυσόστομος, Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος, Κωνσταντίας καὶ Ἀμμοχώστου Βασίλειος, Ταμασοῦ καὶ Ὁρεινῆς Ἡσαΐας καὶ Τριμυθοῦντος Βαρνάβας, οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Καρπασίας Χριστο-

φόρος, Ἀρσινόης Παγκράτιος, Ἀμαθοῦντος Νικόλαος, Χύτρων Λεόντιος, Νε-
απόλεως Πορφύριος καὶ Μεσαορίας Γρηγόριος. Παρέστησαν δὲ συμπροσευ-
χόμενοι ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου καὶ Τηλλυρίας Νικηφόρος,
ὁ Ἐπίσκοπος Νιτρίας Νικόδημος (Ἐξάρχος Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας) καὶ
ὁ Μητροπολίτης Βόστρων Τιμόθεος (Ἐξάρχος Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων).

Μετὰ τὴν Ὅπισθάμβωνον εὐχὴν ὁ Μακαριώτατος, ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ Θρό-
νου αὐτοῦ, ἐνεχείρισεν εἰς τὸν νεοχειροτονηθέντα, εὐρισκόμενον ἔναντι
αὐτοῦ, τὴν Ἀρχιερατικὴν Ράβδον, ἐπέθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν Ἀρ-
χιερατικὴν Μίτραν καί, κατελθὼν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Θρόνου, ἀνεβίβασεν ἐπ'
αὐτοῦ τὸν νεοχειροτονηθέντα.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος προσεφώνησεν τὸν νεοχειροτονηθέντα ὡς
ἀκολούθως:

«Πανιερώτατε Μητροπολίτα Πάφου και αγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ κ. Τυχικέ,

Ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου και τελεταρχικοῦ Πνεύματος, διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν και τῶν συλλειτουργούντων ἡμῖν ἁγίων Ἀρχιερέων, σέ ἀνεβίβασεν ἤδη στὸν τρίτο και ὑψιστο βαθμὸ τῆς ιερωσύνης και σέ κατέστησεν Ἐπίσκοπον τῆς πρώτης Μητροπόλεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τῆς Μητροπόλεως Πάφου.

Δοξάζουμε μαζί σου και ἐμεῖς τὸν Θεὸ πού σέ ἀξίωσε τέτοιας τιμῆς, φωτίζουσα πρῶτα τὸν λαὸ τῆς Πάφου νὰ σέ ἐμπιστευθεῖ μὲ τὴν ψῆφο του και ὀδηγοῦσα στὴ συνέχεια τὴν ἱερά Σύνοδο νὰ σέ προκρίνει ἀνάμεσα στοὺς τρεῖς πού παρεπέμφθησαν πρὸς τοῦτο σ' αὐτή.

Προσηλθες πρὶν ἀπὸ λίγο «Σιών ὄρει και πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίω.... και Ἐκκλησία πρωτοτόκων» (Ἑβρ. ιβ', 22-23), ἐκεῖ ὅπου «ὁ θρόνος τῆς Χάριτος» (Ἑβρ. δ', 16) και πῆρες τὴν τῆς Ἀρχιερατείας Χάριν.

Θὰ νιώθει βαθιὲς τὶς νύξεις ποὺ ἐπέφερε σήμερα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα στὴν ψυχὴ σου. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο σὲ ἄρπαξε κυριολεκτικά «ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου», διενήργησε μέσα σου μεταλλάξεις καὶ μετασχηματισμούς». «Γέγονε» κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο Νύσσης «ἄλλη γέννησις, βίος ἕτερος, ἄλλο ζῶης εἶδος, αὐτῆς τῆς φύσεώς σου μεταστοιχειώσις». Χθὲς τέκνον, σήμερον ἀδελφὸς ἀγαπητός. Χθὲς ποιμαίνόμενος, σήμερον ποιμαίνων. Εἶη εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. «Ἐμεγάλυνεν», ὄντως, «Κύριος τοῦ ποιῆσαι μετὰ σοῦ». (Ψαλμ. 125,2).

Καίτοι, «περικείμενος τῆς σαρκὸς τὰς ὠδίνας», «αἵματι καὶ σαρκὶ περιπεπλεγμένος», ἐκλήθης νὰ ἐπιτελεῖς οὐράνια. «Βροτός, γεννητός, ὀλιγόβιος» (Ιὼβ, Ιδ', 1), ἔλαβες ἐξουσίαν «ἦν οὔτε ἀγγέλοις οὔτε ἀρχαγγέλοις ἔδωκεν ὁ Θεός». Θὰ ἐκπλήσσεσαι «τῷ καινῷ τοῦ θεάματος καὶ τῷ ξένῳ τοῦ θαύματος». Συνηθισμένος μέχρι τώρα σὲ μιὰν ὁμαλὴν πορεία, στὴν εὐστάθεια τοῦ δρόμου τῆς ἱερωσύνης, καλεῖσαι νὰ πορευθεῖς ἀπὸ τοῦδε καὶ στὸ ἐξῆς στὶς κορυφές, ἐκεῖ ποὺ δίνουν συνάντησιν οἱ θύελλες. Καλεῖσαι νὰ διακινδυνεύσεις τὸν ἴλιγγο τοῦ ὕψους.

Ἡ φλόγα τῆς Πεντηκοστῆς, ποὺ ἀνέδειξε στὴν Ἐκκλησία ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἐπισκόπους καὶ ποιμένες, ἔχει ἀνάψει σήμερα καὶ τὴ θρυαλλίδα τῆς δικῆς σου ὑπαρξης. Μέσα στὰ μύχια τῆς ψυχῆς σου θὰ αἰσθάνεσαι, ἤδη, ἔντονη τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ «ὡς ἐν ἤχῳ φερομένης βιαίας πνοῆς» (Πράξ. β', 2), ὅπως τότε στὸ ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ «ἐν φωναῖς καὶ ἀστραπαῖς καὶ νεφέλη γνοφῶδει καὶ φωνῇ σάλπιγγος ἠχούσης μέγα» καὶ «ἐν καπνῷ ὡσεὶ καπνῷ καμίνου» (Εξ. Ιθ' 16, 18) ὅπως στὸ ὄρος Σινᾶ. Θὰ αἰσθάνεσαι τὴ φλόγα τῆς ἀρχιερωσύνης «ὡς πῦρ καιόμενον καὶ φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις σου» (Ιερεμ. κ', 9).

Γίνεσαι «θρόνων διάδοχος» τοῦ ἀγίου Φιλαργίου, τοῦ ἀγίου Μακαρίου, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου, τοῦ ἀγίου Παναρέτου, ἐπισκόπων Πάφου. Καλεῖσαι νὰ γίνεις καὶ «τρόπων μέτοχος» αὐτῶν. Νὰ βαστάζεις ὡς Ἐπίσκοπος «τὸ βᾶρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα» (Ματθ. η', 12) καὶ νὰ «αἰχμαλωτίζης πᾶν νόημα εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ» (Β' Κορ. ι', 5). Γιατὶ τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα κατὰ τὸν Ἰσίδωρον Πηλουσιώτην «**ἔργον ἐστίν, οὐκ ἄνεσις, φροντὶς οὐ τρυφή· λειτουργία ὑπεύθυνος, οὐκ ἀρχὴ ἀνεξέταστος**». (Παλλαδίῳ Διακόνῳ, βιβλ. Γ', ἀριθμ. σιστ', P.G. 78, 900).

Μπροστὰ στὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος καὶ στὸν ὄγκο τῶν εὐθυνῶν εἶναι φυσικὸ νὰ δειλιάξεις. Τὴν αἴσθησιν τοῦ φόβου μπροστὰ στὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἀρχιερωσύνης εἶχαν καὶ οἱ κολοσσοὶ τῆς πίστεως, οἱ μεγάλοι πατέρες καὶ ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς διαμηνύει ὅτι «ἡ ἰκανότης,

οὐκ ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ». Γι' αὐτὸ καὶ θὰ πρέπει νὰ ἠχέι στ' αὐτιά σου ἡ προτροπὴ πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ: «Ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου. Μὴ δειλιάσης μηδὲ φοβηθῆς· ὅτι μετὰ σοῦ Κύριος ὁ Θεός σου οὐ ἔαν πορευθῆς». Τὸ ἥπιον τοῦ χαρακτήρα σου, ἡ ταπεινοφροσύνη σου καὶ ἡ διάθεση μαθητείας πὺ ἐπιδεικνύεις, ἐγγυῶνται τὴν ἐπιτυχία στὸ βαρὺ ἔργο πὺ ἀναλαμβάνεις.

Τὸ Γεώργιον τοῦ Θεοῦ στὸ ὁποῖο ἐξαποστέλλεσαι δὲν σοῦ εἶναι ἄγνωστο. Ἀπὸ τῆς πρώιμης νεότητάς σου, αὐτὸν τὸν λαὸ ὑπηρετήσες καὶ μὲ αὐτὸν συναναστράφης σ' ὅλη σου τὴ ζωὴ. Τὸ ποσοστὸ τῶν ψήφων πὺ ἔλαβες ἀπὸ τὸν λαὸ δηλώνει ὅτι καὶ οἱ πιστοὶ σὲ ἀγάπησαν καὶ σὲ ἐμπιστεύονται. Κι αὐτὸ παρέχει βάσιμες ἐλπίδες ἐπιτυχίας στὸ ἔργο σου.

Αὐτὸν τὸν λαὸ γνῶρισα καὶ ἐγὼ προσωπικά. Συνδέθηκα μαζί του, ἐκτίμησα τὴν τιμιότητα, τὴν ἐργατικότητά του καὶ τὸ ἦθος του γιὰ 27 ὀλόκληρα χρόνια. Ἐντεκα ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Χωρεπισκόπου Ἀρσινόης ὅπου μὲ ἔφερε ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β' καὶ 16 ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Μητροπολίτου Πάφου, ὅπου τὸν διαδέχτηκα. Αὐτὸς ὁ λαὸς ἐλάχιστα περιμένει ἀπὸ ἐμᾶς καὶ μᾶς ἀνταποδίδει πολλαπλάσια. Ὑπηρετώντας αὐτὸν τὸν λαὸ θὰ ἔχεις πάντοτε καὶ τὴ δικὴ μου συμπαράσταση καὶ τὴ δικὴ μου ἐμπειρία.

Ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι, σύμφωνα μὲ τὸ τρισσὸν ἀξίωμα τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖο καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἐπίσκοπος φέρει, **ἡ θεία διδαχὴ, ὁ ἀγιασμός τῶν πιστῶν μὲ τὴ Χάριν τῶν ἁγίων Μυστηρίων καὶ ἡ διαποίμανση τῆς λογικῆς ποιίμνης.**

Σ' ἓναν κόσμον στὸν ὁποῖο παρατηρεῖται, σήμερα, συστηματικὴ παραποίηση τῶν ἀνθρώπων στόχων καὶ ἐκφυλισμὸς τῶν ἀνθρώπων ἀναζητήσεων, σ' ἓναν κόσμον πὺ συμπνίγεται στὴ φθορὰ καὶ στὴν ἄρνηση τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, πὺ ἔχει μειωμένη τὴν αἴσθηση τῆς ἁμαρτίας, μὰ καὶ πὺ ταυτόχρονα ἔχει τὴ δυνατότητα ἄμεσης πρόσβασης σὲ ὄγκο δεδομένων καὶ πλῆθος πληροφοριῶν, καλεῖται ὁ Ἐπίσκοπος νὰ δράσει. Πὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς αὐξημένες ἀνάγκες τῶν καιρῶν θὰ πρέπει νὰ διαθέτει γνώσεις πολλὰ καὶ ποικίλες, πείρα ὑπολογισμῆ, ἀγιότητα μεγάλη.

Μὲ ξεπερασμένη ἐπιχειρηματολογία δὲν εἶναι δυνατό νὰ προσφερθεῖ στὸν σύγχρονον ἄνθρωπον τὸ Εὐαγγέλιον. Οὔτε καὶ εἶναι ὀρθὸ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ παρουσιάζεται ὡς γνωσιολογικὰ πρωτόγονος. Ὁ σύγχρονος κόσμος χρειάζεται καθοδήγηση. Ὁδηγεῖ, ὁμως, μόνον ἐκεῖνος πὺ προπορεύεται. Ἐκεῖνος πὺ ὀπισθοδρομεῖ ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του. Ὁ οὐραγὸς τὸ πολὺ-πολὺ νὰ ἀκολουθήσει.

Χωρίς να παραβλέπεις την ιδεολογία της εποχής μας **θά κηρύξεις «τὸν λόγον τὸν τοῦ Σταυροῦ»** (Α΄ Κορ. Α΄, 18). «Καὶ ὁ λόγος σου καὶ τὸ κήρυγμά σου» θὰ εἶναι «οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις» (Α΄ Κορ. β΄, 4), «ἵνα ἡ πίστις ἡμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ΄ ἐν δυνάμει Θεοῦ» (Α΄ Κορ. β΄, 5).

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πράγματι «ζῶν καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας» (Εβρ. Δ΄, 12). Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὸν μίτο γιὰ τὸν λαβύρινθο, στὸν ὁποῖο ἔχει ἐμπλακεῖ ὁ σύγχρονος κόσμος. Θὰ ᾽ναι τοῦτο τὸ πρῶτο σου μέλημα, ὁ πρῶτος στόχος τοῦ ἔργου σου.

Ὅφείλεις, **δεύτερον, νὰ μεταφέρεις στοὺς πιστοὺς τὴ Χάριν καὶ τὴν εὐλογία τῶν Θεῶν Μυστηρίων. Τὰ μυστήρια εἶναι οἱ φανερώσεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στὴν Ἐκκλησία.** Εἶναι τὸ χαρακτηριστικότερο γνώρισμα τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ὄργανισμοῦ Χάριτος καὶ Σώματος Χριστοῦ. Χωρὶς αὐτὰ εἶναι ἀδύνατον οἱ πιστοὶ νὰ ἐγκεντρισθοῦν στὴν «καλλιέλαιο», εἶναι ἀδύνατο νὰ ἔχουν «ζωὴν μένουσαν ἐν ἑαυτοῖς (Ἰωάν. Στ΄, 53). Σὲ μιὰν ἐποχὴ ποὺ δὲν συντελεῖται μόνο ὁ ἀργὸς σωματικὸς θάνατος ἀπὸ τὰ ποικίλα καυσαέρια, ἀλλὰ καὶ ὁ ψυχικὸς ἀπὸ τίς ποικίλες ἀναθυμιάσεις τῆς ἁμαρτίας, ὀφείλουμε νὰ ἀντιπαραθέσουμε, στὸν κίνδυνο αὐτό, τὰ δικά μας μέσα λύτρωσης καὶ ἀνόρθωσης. Τὸ χρίσμα τῶν μυστηρίων θὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν λαὸ τὸν ἄγγελο τὸν ὀλοθρευτή. Ἡ ἄνωση, τὴν ὁποία ἀσκεῖ ἡ Θεία Χάρις, ἐξουδετερώνει τίς ἐπιπτώσεις τοῦ νόμου τῆς βαρύτητας, τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας. Μὲ τὰ ἱερὰ Μυστήρια ὁ ἄνθρωπος ἐνώνεται μὲ τὴν «πηγὴν τῆς ζωαρχίας», τὸν Χριστό, καὶ γίνεται «κρᾶμα καὶ μείγμα καὶ φύραμα» μὲ Αὐτόν, ἐπιτυγχάνει τὴ χριστοποίησίν του.

Ὅφείλεις, **τρίτον νὰ ποιμάνεις τὸ ποίμνιον τοῦ Θεοῦ «ἐπισκοπῶν μὴ ἀναγκαστικῶς ἀλλ΄ ἐκουσίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως... τύπος γινόμενος τοῦ ποιμνίου»** (Α΄ Πέτρ. Ε΄, 2-3). Ἀποστέλλεσαι στὸ ποίμνιο, «ἵνα τὸ ἀπολωλὸς ζητήσης καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψης καὶ τὸ συντετριμμένον καταδήσης καὶ τὸ ἐκλείπον ἐνισχύσης καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξης καὶ βοσκήσης αὐτὰ μετὰ κρίματος» (Ἰεζ. Λδ΄, 16), καὶ ἀκόμα «ἵνα καὶ τὴν ψυχὴν σου θύσης ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάν. Ι΄, 11).

Ἡ προτροπὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου «μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος» (Α΄ Τιμ. Δ΄, 14) κι ἡ παλαιοδιαθηκικὴ ἐπιτίμησις «ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀμελῶς» (Ἰερεμ. Λα΄, 10) θὰ πρέπει νὰ σὲ συνέχουν.

Καθίστασαι ἀπὸ σήμερα **«πρωρεὺς τῆς Ἐκκλησίας»** κατὰ τὴν ὁρολογία

τοῦ Κλήμεντος Ρώμης. Καὶ πρέπει νὰ ξέρεις ὅτι δὲν θὰ πορεύεσαι πάντοτε κάτω ἀπὸ ξάστερο οὐρανὸ καὶ σὲ σεληνόφωτη νύκτα, οὔτε καὶ θὰ πλέεις σὲ ἤρεμη θάλασσα. Ἀντίθετα μάλιστα· νὰ ξέρεις ὅτι θὰ συναντήσεις ἀνέμους ἰσχυροὺς καὶ θύελλες, νύκτα ἀσέληνη καὶ σκότος βαθύ, κύματα ἀπειλητικά καὶ γιὰ σένα καὶ τὸ σκάφος.

Θὰ πρέπει νὰ θυμᾶσαι πάντα τὸ ψαλμικὸ «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός». Καὶ νὰ ξέρεις ὅτι «ἐκ δεξιῶν σου ἔστι». Καὶ θὰ ἀρκεῖ τοῦτο «ἵνα μὴ σαλευθῆς» (Ψαλμ. ιε', 8).

Θα ἔταν, ὅμως, ἑλλιπὴς ἡ ἀποστολή σου, Πανιερώτατε, ἂν περιοριζόταν μόνο σ' αὐτά. Δὲν μπορούμε νὰ παραβλέψουμε πῶς Ἐπίσκοπος σὲ ἀλύτρωτο ἑλληνικὸ μέρος σημαίνει καὶ ἐθνικὸ ἀγωνιστὴ. Πῶς μπορεῖ ἡ θρησκευτικὴ μας συνείδηση νὰ ἡσυχάζει, ὅταν στὴν Κερύνεια καὶ στὴ Μόρφου, στὴν Ἀμμόχωστο καὶ στὴν Καρπασία, ἐδῶ καὶ 49 χρόνια «οὐκ ἔστιν ὀλοκαύτωσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορά, οὐδὲ θυμίαμα, οὐ τόπος τοῦ καρπῶσαι καὶ εὐρεῖν ἔλεος»; (Προσευχὴ Ἀζαρίου, 14). Πῶς μπορεῖ ἡ ἐθνικὴ μας συνείδηση νὰ ἡσυχάζει, ὅταν τὰ τεκμήρια τῆς πέραν τῶν 3000 ἐτῶν ἑλληνικότητος τῆς γῆς τούτης τῶν πατέρων μας ἀφανίζονται, καὶ γίνεται συστηματικὴ προσπάθεια ἐκτουρκισμοῦ της; Ὁ θανάσιμος κίνδυνος, ποὺ διατρέχει ὀλόκληρη ἡ πατρίδα μας, θὰ πρέπει νὰ μᾶς κρατεῖ σὲ συνεχεῖ ἐγρήγορη καὶ ἐπιφυλακὴ. Δὲν θὰ πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγεῖ στὴν ἡττοπάθεια ἢ στὴ μοιρολατρία. Ἄν σήμερα «ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μκκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλω ἡμῶν» (Ψαλμ. 78,4), ἂν «ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐσμὲν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ» (Προσευχὴ Ἀζαρίου, 13) καὶ ἂν ἀπειλούμαστε, λίγοι ἐμεῖς, ἀπὸ τὸν ἀριθμητικὸ κατακλυσμὸ τῶν βαρβάρων, δὲν πρέπει νὰ ἀποθαρρυνόμαστε. Θὰ πρέπει νὰ παίρνομε κουράγιο καὶ θάρρος ἀπὸ τὴ διαπίστωση, ὅτι ὁ Ἕλληνισμὸς δὲν εἶχε ποτὲ τὴν εὐνοια τῶν ἀριθμῶν, κι ὅμως ἐπιβίωσε καὶ μεγαλοῦρησε. Μέχρις ὅτου «ἡμέρα διαυγάση καὶ φωσφόρος ἐλευθερίας ἀνατείλῃ» σ' ὅλες τίς κατεχόμενες πόλεις καὶ στὰ χωριά μας, δὲν θὰ πρέπει νὰ παύσεις νὰ φρονηματίζεις καὶ ἐθνικὰ τὸν λαό. Ἄν παραμείνομε ἀταλάντευτοι στὸ δίκαιό μας καὶ «ἐπιστρέψωμεν ἐπὶ τὸν Κύριον» (Πράξ. Θ', 35), νὰ ἴμαστε σίγουροι, ὅτι, ὅπως καὶ στὴν περίπτωσι τοῦ ἀρχαίου Ἰσραὴλ, «ἐπισκοπὴ ἐπισκέπεται ὁ Θεὸς ἡμᾶς καὶ ἀνάξει ἡμᾶς... εἰς τὴν γῆν ἡμῶν (Γεν. ν, 24). Ὅταν ἀπὸ σήμερα θὰ ὑψώνεις «χεῖρας ἰκέτιδας» πρὸς τὸν «ἀπτόμενον τῶν ὀρέων καὶ ποιοῦντα αὐτὰ καπνίζεσθαι» (Ψαλμ. 103, 32) καὶ θὰ τὸν παρακαλεῖς νὰ ἐπιβλέψῃ «ἐπὶ τὴν ἄμπελον ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ Του», νὰ τὸν παρακαλεῖς νὰ ἐπιβλέψῃ πρῶτιστα «ἐπὶ τὴν κάκωσιν τῆς δούλης πατρίδος». Θερμὴ καὶ παντοτινὴ θὰ εἶναι

ή παράκληση ὄλων μας: «Κύριε, Κύριε, γαίαν πατρίδα ἐλευθέρωσον, ... ὅπως ἴδωσι τὰ ἔθνη ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν».

Μὲ αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ «ἐν χρησταῖς ἐλπίσι» σὲ ἀποστέλλουμε τόσον ἐμεῖς προσωπικῶς, ὅσον καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, στήν κατὰ Πάφον τοπικὴν Ἐκκλησίαν. Κύριος ὁ Θεὸς «εἶη μετὰ σοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου».

Μετὰ τὴν προσφώνησίν του, ὁ Μακαριώτατος, προσεκόμισεν εἰς τὸν νεοχειροτονηθέντα τὸ ὑπὸ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου δωρηθὲν αὐτῷ περίτεχνον Ἀρχιερατικὸν Ἐγκόλπιον συνοδευόμενον ὑπὸ Πατριαρχικοῦ γράμματος καὶ διεβίβασεν εἰς αὐτὸν τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς τοῦ Παναγιωτάτου δι' ἀγλαόκαρπον καὶ πολύχρονον ποιμαντορίαν.

Εἶτα, ὁ νέος Μητροπολίτης Πάφου ἐξεφώνησεν ἐκ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Θρόνου τὸν χειροτονητήριον αὐτοῦ λόγον:

«Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Σεπτὴ τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,

Σεβαστοὶ Πατέρες καὶ ἀδελφοὶ καὶ ἅπαντες ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ συμπροσευχόμενοι Χριστιανοί,

Ἔντιμοι πολιτικοὶ καὶ διοικητικοὶ ἐκπρόσωποι τῆς μητροπολιτικῆς περιφέρειας Πάφου καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Κύπρου,

Πάλιν χρίσμα ἐπ' ἐμέ, καὶ πάλιν Χάρις, καὶ εὐλογία μεγαλυτέρα δίδεται σήμερα σ' ἐμένα τὸν πτωχό, καὶ φορτίον βαρὺ καὶ βαρύτεμον προστίθεται στοὺς ἀσθενικοὺς μου ὤμους! Ἄν καὶ ἔπρεπε «σιγῇ τιμᾶσθαι τὸ Μυστήριον», κατὰ τὴν θεολογικὴν τοῦ Γρηγορίου φθογγήν, καθὼς ἡ σιγὴ ἀποτελεῖ τὴν γλώσσαν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅπου μέσα σὲ κρυφιομύστιδα σιγῇ θὰ βιώνεται ἡ Θεο-κοινωνία τοῦ ἀφράστου ἐκείνου τοῦ Παραδείσου Μυστηρίου, λύει τὴν σιωπὴν ἢ ἰδικὴ Σας φθογγή, Μακαριώτατε, διὰ νὰ εἰπῶ λίγα λόγια, ἀρμόδια τοῦ παρόντος, καθὼς συνηθίζεται.

Φωνὴ Κυρίου μὲ καλεῖ στὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα καὶ πνοὴ βιαία μὲ ἔχει ἤδη ἀποσπάσει ἀπὸ τὴν ταπεινὴ μου διακονία ὡς Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου. Αὐτὴ σήμερα μὲ ὀδήγησε στὴν εὐάνδρη καὶ καλλίπαιδα Λευκωσία, στὸν περικαλλὴ καὶ νεόδμητο Καθεδρικὸ τοῦτον Ναὸ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, διὰ νὰ λάβω τὸν τρίτο καὶ μέγιστο βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης. Καὶ ἰδοὺ ἐγώ, μὲ συντριβὴ ψυχῆς καὶ καρδίας, ἴσταμαι τὴν εὐσημὴ αὐτῆ ὥρα τῆς προσωπικῆς μου Πεντηκοστῆς ἐνώπιόν σας.

Ἐπειδὴ, «ἀπὸ Θεοῦ δεῖ ἄρχεσθαι ἡμᾶς» σὲ κάθε περίστασι, αἰσθάνομαι βαθειὰ τὴν ἀνάγκη, κατ' αὐτὴν ἐξαιρέτως τὴν εὐλογημένη στιγμὴ, νὰ δοξολογήσω καὶ εὐχαριστήσω τὸν Κύριον κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, γιὰ τὶς πολλαπλὲς δωρεὲς καὶ εὐεργεσίαις τοῦ πρὸς ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸ καὶ ἀνάξιον, τὶς φανερὲς καὶ ἀφανεῖς, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ζωῆς μου μέχρι καὶ σήμερα, ὅποταν ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ἐλαχιστότητά μου καὶ ἐπέτρεψε νὰ φθάσω στὴν ὥρα αὐτῆ τῆς χειροτονίας μου εἰς Ἐπίσκοπον τῆς ἀποστολοβαδίστου καὶ παναγιοφρουρήτου Ἐκκλησίας τῆς Πάφου, τῆς εὐκλεοῦς αὐτῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας τῆς ἀγιοτόκου καὶ ἡρωοτόκου πατρίδος μας Κύπρου.

Δοξολογῶ τὸν Ὑψιστον μαζί μὲ τὸν μέγαλο μας Θεοφόρον Πατέρα, Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης ἅγιον Γρηγόριον Παλαμᾶν. Αὐτὸν τὸν κορυφαῖο θεολόγο καὶ πνευματοκίνητο ἀγιορείτη ἀσκητῆ, τοῦ ὁποίου σήμερα πανηγυρικὰ ἄγομεν τὴν μνήμη καὶ στοῦ ὁποίου τὶς πρεσβεῖαι προστρέχω, γιὰ νὰ διαφυλάξω ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὰ δόγματα τῆς πίστεώς μας καὶ τὸ ἐμπιστευθὲν μοι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας λογικὸν ποίμνιον ἀπὸ τοὺς προβατόσχημους λύκους.

Καί, ἐφόσον ὁ λόγος περὶ τοῦ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, νὰ ἀναφέρουμε ὅτι αὐτὸς ἀποτελεῖ μία ἰδιαίτερη περίπτωσι στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας ἱστορία καὶ παράδοσι. Πρόκειται γιὰ θεολόγο θεόπτη, πὺ μέσα στὰ θεόπνευστα ἔργα τοῦ ἀνακεφαλαιώνει τὴν οὐσία τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικῆς ζωῆς μὲ μοναδικὸ συνθετικὸ τρόπο. Κι αὐτό, γιὰτὶ ὡς θεμέλιον τῆς πνευματικῆς του καταρτίσεως εἶχε τὴν βίωσι τῆς Θεῆς Χάριτος καὶ τὴ θέωσι μέσα στὸ φῶς τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ. Καί, προικισμένος μὲ ὀξύτατον νοῦ καὶ ἀμφιλαφῆ κατὰ κόσμον παιδεία, μπόρεσε νὰ κινηθεῖ ἄνετα στὸν χῶρον τῆς θεολογίας καὶ νὰ ἐκφράσει μὲ ἀκρίβεια τὸ Ὁρθόδοξον δόγμα καὶ τὴν Ὁρθόδοξον θεραπευτικὴ ἀγωγὴν στὰ σημαίνοντα ἔργα του. Αὐτοῦ τὴν μεσιτεία ἐκζητῶ σήμερα, τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης του, γιὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ἀκολουθῶ καὶ ἐγὼ καθ' ὅλη τὴν ἐπισκοπικὴ μου διακονία τὴν ὁδὸν αὐτῆ τῆς καθάρσεως ἀπὸ τὰ ψεκτὰ πάθη καὶ τὴ μονολόγιστη εὐχή, πὺ βίωσε καὶ δίδαξε ὁ ἅγιος, καὶ πὺ ὁδηγεῖ στὸν ἐνυπόστατον φωτισμὸν καὶ τὴ θέωσι μέσα στὸ ἄκτιστον φῶς τῆς Τριαδικῆς Θεότητος.

Ἄλλὰ, πῶς κανεῖς νὰ ὀμιλήσει ἐπαξίως, Μακαριώτατε, γιὰ τὸ μέγιστον δῶρημα τῆς Χάριτος τῆς Ἀρχιερωσύνης, τὴν ὁποίαν ὁ φιλόανθρωπος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρέσχε στὸ ἀνθρώπινον γένος μέσφ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων τους Ὁρθοδόξων ἀρχιερέων, πρὸς τέλεσιν τῶν ἁγίων Μυστηρίων, σύστασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀγιασμὸν καὶ σωτηρίαν τῶν πιστῶν; Ὄντως, ὑπερβαίνει κάθε ἀνθρώπινη ἀντίληψη ἢ ἄκρα τοῦ Παντοδυνάμου

Θεοῦ συγκατάβαση, πῶς οἰκονομεῖ, διὰ μέσου τῶν πηλίνων χειρῶν καὶ τῆς ὑλώδους γλώσσης τῶν λειτουργῶν Του, νὰ ἐπιτελεῖ τὰ ἱερὰ Μυστήρια, «καίτοι παρεστήκασιν Αὐτῷ μυριάδες ἀναμαρτήτων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων»! Δόξα τῷ Θεῷ, τῷ οὕτως εὐδοκῆσαντι!

Πραγματικά, μὲ συγκλονίζει τὸ ὕψος τῆς τιμῆς ποὺ περιποιεῖ στὴν εὐτέλειά μου ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἔτσι, δὲν μπορῶ νὰ ἀποκρῦψω καὶ τὸν φόβο ποὺ μὲ συνέχει γιὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν εὐθύνη ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ ἀρχιερατικὸ αὐτὸ ἀξίωμα, ἀναλογιζόμενος τὴν πνευματικὴ μου ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία. Ἀναλογιζόμενος ὅμως τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου πρὸς τὸν ἀπόστολον Τιμόθεον, «οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς Πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δυνάμιν Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ Χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων» (Τιμ. Β', α' 7-9), καὶ ὅτι ἡ τοῦ Κυρίου «δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Κορ. Β', β' 9), λαμβάνω θάρρος, πιστεύοντας ὅτι, ὅπου ἡ Χάρις καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ καὶ ἡ δύναμη καὶ ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ νίκη. Ἄλλωστε ὁ Κύριος μᾶς εἶπε ὅτι χωρὶς Ἐκεῖνον δὲν μπορούμε νὰ πετύχουμε τίποτα. «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰωάν. ιε' 5).

Σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι «εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ», ἡ κεφαλὴ ἐκάστης τοπικῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἐπίκεντρο τῆς λειτουργικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐρύτερα ζωῆς τῆς κάθε ἐπισκοπῆς. Καὶ αὐτὰ ἀκριβῶς ἀναδεικνύουν τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος, ἀλλὰ συνάμα τὴν πολυσήμαντη εὐθύνη τοῦ Ἐπισκόπου ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Ὁ Ὁρθόδοξος Ἐπίσκοπος, μὲ τὴ Χάριν τῆς Ἀρχιερωσύνης ποὺ λαμβάνει διὰ τῆς χειροτονίας, μετέχει, χαρισματικὰ πλέον, στὸ τρισσὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ: **Τὸ ἱερατικὸ, τὸ προφητικὸ καὶ τὸ βασιλικό.** Ἔτσι ὁ Ἀρχιερέας εἶναι — πρέπει νὰ εἶναι — καὶ λειτουργὸς τῶν σωστικῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας (ιερατικὸ ἀξίωμα), διδάσκαλος καὶ τοῦ νοητοῦ ἀμπελώνος «ἐργάτης ἀνεπαίσχυντος», «ὀρθοτομῶν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας» (Β' Τιμ. 2, 15) (προφητικὸ ἀξίωμα), καὶ κριτῆς καὶ διαχειριστῆς πνευματικὸς τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν (βασιλικὸ ἀξίωμα).

Καὶ ἀντιλαμβάνομαι ὅτι ἀρχιερατικὸς θρόνος γιὰ ὅσους θέλουν νὰ τὸν τιμήσουν ἀποτελεῖ Γολγοθᾶν καὶ ὅτι ἡ ἐπισκοπικὴ διακονία εἶναι διακονία σταυρώσιμη καὶ μαζὶ ἀναστάσιμη. Στὶς ἡμέρες μας ἰδιαίτερος ὁ ἐπισκοπικὸς

σταυρός καθίσταται βαρύτερος, λόγω τῆς πολυποίκιλης πνευματικῆς κρίσης τῶν ἀνθρώπων, τῆς αὔξησης τῶν πειρασμῶν καὶ τῆς ἀμαρτωλότητος, τῆς προσπάθειας διείσδυσης ξένων πραγμάτων σὲ ὅλες τις πτυχὲς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Ζοῦμε πράγματι σὲ ἐσχάτους χρόνους, σὲ καιροὺς ἀποστασίας, δηλαδὴ τῆς ἐπιδιωκομένης ἢ καὶ ἐπιβαλλομένης ἄρνησης τῆς ὑπαρξης τοῦ Θεοῦ, τῆς ψυχῆς, τῆς αἰώνιας ζωῆς, τῆς Ρωμαϊκῆς παράδοσης καὶ ταυτότητάς μας, ὅ,τι ἱερωτέρου καὶ πολυτιμοτέρου ἔχει ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ἡ πολύπλευρη αὐτὴ κρίση καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῶν ἀξιῶν ἄφησαν ἀπελπιστικὸ κενὸ στήν ψυχὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἡ σύγχυση καὶ ἡ ἀμφισβήτηση ἔγιναν γνωρίσματα τῆς ἐποχῆς μας. Γύρω μας ἑκατομμύρια ἀνθρώπων πληγωμένων, προδομένων, ἀπελπισμένων, ὑψώνουν ἀπεγνωσμένα τὰ χέρια τους καὶ ζητοῦν λύτρωση, καθὼς τὰ ἔχουν δοκιμάσει ὅλα, ζητοῦν πλέον κάτι ἄλλο, τὸ ἓνα, τὸν Ἐνα, «οὐτινὸς ἔστι χρεία».

Καὶ ἔτσι βλέπουμε τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, μάλιστα πλείστους ὄσους νέους μας, νὰ στρέφονται μὲ λαχτάρια στήν Ἐκκλησία ὡς τὴν μοναδικὴ ἐλπίδα ποὺ τοὺς ἀπομένει, καὶ νὰ ἀναζητοῦν τὴ χαρὰ καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ. Γιατί, ὅπως τὸ λέγει ὁ ποιητής, «ὁ Χριστὸς εἶναι ποὺ δίνει τὴν χαρὰ καὶ τὴν εἰρήνην». Καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου, ζητοῦν νὰ βροῦν τὸν ἐκφραστὴ τῆς αὐθεντικῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, αὐτὸν ποὺ νὰ δίδει τὴ ζωσα μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέσα σ' αὐτὸν τὸν μεταβαλλόμενο κόσμο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ σημερινὸς Ἐπίσκοπος χρειάζεται νὰ κατέχει στὸ ἀκέραιο τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη καὶ Παράδοση, καὶ νὰ ἀγωνίζεται νὰ τις ζεῖ καὶ ἐφαρμόζει μὲ συνέπεια, καὶ ὕστερα νὰ τις διδάσκει αὐθεντικά καὶ ἄφθονα στὸ ποίμνιό του. Χρειάζεται ἐνόραση καὶ τόλμη, γιὰ νὰ συλλάβει τοὺς παλμοὺς τῆς ἐποχῆς του καὶ νὰ ἐγκύψει μὲ τὴν στοργὴ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου ἐπάνω ἀπὸ τις ἀνοικτὲς πληγὲς τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητος. Χρειάζεται τὴν ἀρετὴ ἀγίου, τὴ σύνεση σοφοῦ, τὴν αὐταπάρνηση μάρτυρος καὶ τὸν κηρυκτικὸ λόγον ἀποστόλου, γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς ἀπαιτήσεις τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του καὶ νὰ ἀναδειχθεῖ «τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ» (Α' Τιμ. δ' 12), ἡγέτης ἀληθινός, ὁ ὁποῖος θὰ ὀδηγεῖ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ «εἰς νομὰς σωτηρίους».

Ἐκλεγείς καὶ χειροτονοῦμενος Μητροπολίτης τῆς παλαίφατης ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Πάφου, καλοῦμαι αὐτόχρομα νὰ ὑπάρξω τηρητῆς ἀκραιφνῆς τῆς μακραίωνος εὐσεβοῦς πατρώας παραδόσεως, τῆς ἐμμονῆς στήν ἀγία μας Ὁρθόδοξη πίστη, στὸ φρόνημα καὶ στὸ ἦθος αὐτῆς, καὶ σὲ ὅλες τις συναφεῖς πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς ἐκεῖνες ἀξίες, οἱ ὁποῖες συναπαρτίζουν τὸν χαρακτήρα καὶ τὴ μοναδικότητα τοῦ κληροδοτηθέντος σ' ἐμᾶς πολιτισμοῦ τοῦ εὐσεβοῦς Γένους μας. Τοῦ πολυπάθου γένους μας, ποὺ στενάζει κάτω ἀπὸ

τὴν πίεση τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἀτίλα, ποῦ γιὰ μισὸ περίπου αἰῶνα ἔχει ἐπιβάλει δάκρυα καὶ στεναγμούς καὶ προσφυγιὰ στὴν εὐλογημένη καὶ ἐσταυρωμένη «Νῆσον τῶν Ἁγίων».

Στὸ σημεῖο τοῦτο, ὁ λόγος τῆς μετὰ Θεὸν εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης μου στρέφεται πρὸς τὴν Μακαριότητά σας, πολυσέβαστέ μοι Μακαριώτατε, Ἀρχιεπίσκοπε Κύπρου κ.κ. Γεώργιε. Πρωτίστως, καθότι εἶναι διὰ τῶν ἀρχιερατικῶν σας χειρῶν ὅπου ἀξιώθηκα τῆς Χάριτος τῶν δύο πρώτων βαθμῶν τῆς παναγίας Ἰερωσύνης, καὶ σήμερον ἀξιοῦμαι καὶ πάλιν δι' ὑμῶν τῆς Χάριτος τῆς Ἀρχιερωσύνης. Καί, κατόπιν, διὰ τὴν ἐπὶ πολλὰ συναπτὰ ἔτη πνευματικὴν σας χειραγώγηση, τὴν πλούσια στήριξή σας πρὸς τὴν ἐλαχιστότητά μου καὶ τὴν πατρικὴ στοργή καὶ ἀνοχή σας πρὸς τίς ἐλλείψεις μου.

Περαιτέρω, εὐγνώμονες τίς εὐχαριστίες ἀναφέρω καὶ πρὸς τὴν σεβασμίαν τῶν ἱεραρχῶν χορείαν, ἡ ὁποία, συμφωνοῦσα μὲ τὴν ψῆφον τοῦ λογικοῦ τῆς Πάφου ποιμνίου, μὲ ἀνέδειξε διὰ τῆς κανονικῆς τῆς ψήφου Μητροπολίτην τῆς πρώτης τῆ τάξει ἐν Κύπρῳ παλαιφάτου Ἐκκλησίας Πάφου. Ταπεινῶς καὶ υἱικῶς δέομαι τοῦ Ἀρχιποίμενος Δεσπότη Χριστοῦ, ὅπως χαρίζει εἰς ὅλους ἐσᾶς τὴν κατ' ἄμφω ὑγείαν καὶ πᾶν ἀπὸ Θεοῦ ἀγαθὸν καὶ καταθύμιον ἐπὶ ἔτη μῆκιστα. Καταθέτω ἐνώπιόν Σας τὸν σεβασμὸν διὰ τὴν προσγενομένην στὴν ἐλαχιστότητά μου τιμὴ καὶ ἐμπιστοσύνη καὶ ὑπόσχομαι ὅτι, τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ, θὰ ἀγωνισθῶ νὰ «πληροφορήσω» ὡς δεῖ τὴν ἀνατεθεῖσαν εἰς ἐμέ ἀρχιερατικὴν διακονίαν.

Θεωρώντας τὸν ἑαυτὸν μου ὅτι ἔχει ἰδιαιτέρως ἐλεηθεῖ ὑπὸ Θεοῦ, διὰ τῆς ἀναδείξεώς μου εἰς πνευματικὸν πατέρα καὶ ποιμενάρχην τοσοῦτου ἐναρέτου λαοῦ, ἀπευθύνω θερμὸν τὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὸ ἐν Πάφῳ ποιμνιὸν μου, διαβεβαιώνοντάς το ὅτι, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος μοι, θὰ ἀγωνισθῶ νὰ τιμήσω τὴν ἐμπιστοσύνη του πρὸς τὸ πρόσωπό μου καὶ θὰ ἀναλώσω γι' αὐτὸ κάθε ἱκμάδα μου σωματικὴ καὶ πνευματικὴ.

Εὐχαριστίες ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω κατὰ τὴν ὥρα αὐτὴ πρὸς τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς μου, τὸν σεβαστὸ πατέρα μου Χριστόδουλο, ποῦ ζεῖ στὰ Μέσσανα, καὶ στὴν ἀπὸ τριετίας οὐρανοπολίτισσα μητέρα μου Φρειδερίκη, τοὺς πολλὰ κοπιάσαντας γιὰ τὴν ἀνατροφή μου. Καί, ἀκόμη, στὰ πέντε μου ἀδελφια, στοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς μου καὶ σὲ ὅλους τοὺς πνευματικοὺς καθοδηγητὲς μου καὶ πνευματικοὺς πατέρες καὶ διδασκάλους, καθὼς καὶ σὲ αὐτοὺς ποῦ μὲ τίς ὑποδείξεις τους μὲ βοήθησαν νὰ ὑπερβῶ τίς ἀδυναμίες μου καὶ νὰ ἀγαπήσω περισσότερο τὴν ἀρετὴ, τὸ χρηστὸ ἦθος καὶ τὴν προσφορὰ πρὸς κάθε ἐμπερίστατο καὶ χεημαζόμενο συνάνθρωπό μας.

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Εὐχεσθε, ὅπως ἀξιωθῶ ἐν ταπεινώσει τῆς Χάριτος τῆς Ἀρχιερωσύνης πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ Τριαδικοῦ ἡμῶν Θεοῦ, πρεσβείαις τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἰκεσίαις τῶν πανευφήμων ἀποστόλων Παύλου, Βαρνάβα καὶ Μάρκου, ἰδρυτῶν τῆς ἐν Πάφῳ καὶ Κύπρῳ ἁγίας Ἐκκλησίας, τῶν ἁγίων ἀποστολικῶν ἀνδρῶν Φιλαργίου καὶ Ἐπαφρᾶ ἐπισκόπων Πάφου, τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου Τυχικοῦ, τοῦ ὁποῖου τιμητικῶς φέρω τὸ ὄνομα, τοῦ μεγάλου ἱεράρχου ἁγίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, τῶν ἐν τῇ Μητροπόλει Πάφου διαλαμψάντων ἁγίων, Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς διακονητρίας αὐτοῦ καὶ προστάτιδος τῆς Πάφου, ἁγίας Κωνσταντίας, Παναρέτου ἐπισκόπου Πάφου, Νεοφύτου ὁσίου τοῦ Ἐγκλείστου, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.»

Εἶτα, ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῶν Ἀρχιερέων εἰσῆλθον εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα. Ὁ νέος Μητροπολίτης ἐποίησε τὴν Ἀπόλυσιν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἠλόγησε τὸν λαόν, τῶν χορῶν ψαλλόντων τὸ «Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα». Ἀκολουθῶς διένειμε τὸ ἀντίδωρον καὶ ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τῶν πιστῶν.

Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Μητροπολίτου Πάφου κ. Τυχικοῦ εἰς τὴν ἔδραν του ἐγένετο τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας εἰς τὸν Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἁγίου Θεοδώρου Πάφου, μετὰ τῆς προσηκούσης μεγαλοπρεπείας καὶ τάξεως.

Συμφώνως πρὸς τὸ Τυπικὸν τῆς Ἐνθρονίσεως, ὁ νέος Μητροπολίτης περιεβλήθη, ἐν τῷ Συνοδικῷ, τὸν Ἀρχιερατικὸν Μανδύαν καὶ κρατῶν τὴν Ἀρχιερατικὴν ῥάβδον, κατῆλθεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναόν, κρουομένων τῶν κωδῶνων αὐτοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ Μελῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς πόλεως, προπορευομένων τῶν Διακόνων κρατούντων διβάμβουλα, δικηροτρίκηρα καὶ θυμιατούς.

Τῆς τελετῆς τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου Πάφου κ. Τυχικοῦ εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ προέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος, ὁ ὁποῖος καὶ προσεφώνησεν αὐτὸν ὡς ἀκολούθως:

Ξένα καὶ παράδοξα καὶ σὰν σὲ ὄνειρο θὰ σοῦ φαίνονται «τὰ σήμερον ἐπὶ σὲ τελούμενα» Πανιερώτατε Μητροπολίτα Πάφου καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ κ. Τυχικέ. Καὶ θὰ διερωτᾶσαι μαζί μὲ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο «ἄρα ἀληθῆ τὰ συμβάντα περὶ σὲ καὶ γέγονεν ὄντως τὰ γεγενημένα καὶ οὐκ ἐξηπάτησαι;».

Ἀπὸ τῆ μελέτη καὶ τὸ Πανεπιστήμιο, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο σὲ κατέστησε διάδοχο τῶν Ἀποστόλων, οἰκονόμο τῆς μεγάλης Χάριτος τῆς ἀρχιερωσύνης, φρουκτωρὸ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν τῆς πίστεως μας καὶ σὲ ἀποστέλλει ἐπὶ τὸ Γεώργιον τῆς θεοσώστου Μητροπόλεως Πάφου «λαλῆσαι πᾶσιν ἀνθρώποις λόγον Θεοῦ» (Α΄ Θεσ. 2,13). «Προσκέκληταί σε ὁ Θεὸς εὐαγγελίσασθαι» (Πρ. 16,10) τὸν λαὸν τῆς ἰδιαίτερης πατρίδος σου. Νὰ συνεχίσῃς τοὺς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγῶνες τῶν εὐκλεῶν προκατόχων σου· τοῦ ἔθνομάρτυρος Χρυσάνθου, τοῦ Λεοντίου, τοῦ Χρυσοστόμου του Β΄, ποὺ λάμπρυναν καὶ δόξασαν τὸν θρόνον τῆς Μητροπόλεως Πάφου. Νὰ γίνῃς, ὅπως κι αὐτοί, ὄχι μόνον θρησκευτικὸς ἡγέτης ἀλλὰ καὶ ἔθνικὸς καθοδηγητὴς καὶ κοινωνικὸς ἀναμορφωτής.

Θὰ ἀκούεις, ἤδη, τὴν φωνὴν Του νὰ σὲ ἀποστέλλει «βαστάσαι τὸ ὄνομα Αὐτοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων» (Πρ. 9,15) καὶ «έτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον» (Λουκ. 1,17), «ἐν ἀναζωπυρώσει τοῦ χαρίσματος τοῦ Θεοῦ» (Β΄ Τιμ. 1,6).

Μαζί με τὸν φιλόχριστο λαό, πού «ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορτάζοντος» (Ψαλμ. 41,5) σὲ ὑποδέχεται σήμερα ὡς ποιμενάρχη του, χαίρουμε καὶ ἐμεῖς καὶ σὲ συγχαίρουμε ἐξ ὅλης καρδίας. «Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον» γιατί σὲ ἀξίωσε τῆς βαρυτάτης ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλόντως τιμητικῆς αὐτῆς εὐθύνης.

Ἡ περιοχή τῆς Πάφου ἐντυπωσιάζει μὲ τὸ παρελθὸν τῆς καὶ τοὺς αποστολοβάδιστους δρόμους τῆς. Τρεῖς οἱ ἀπόστολοι πού τὴν ἐπεσκέφθησαν καὶ μὲ τὸ κήρυγμά τους τὴν ἀπάλλαξαν ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία: Παῦλος ὁ πρωτοκορυφαῖος, Βαρνάβας ὁ καὶ προστάτης μας, Μάρκος ὁ Εὐαγγελιστής. Μὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὴν ἀγίασαν μὲ τὴν ἐνάρετη ζωὴ τους καὶ τὴν ὁσία πολιτεία τους: Πανάρετος, Μακάριος, Ἰωάννης, Φιλάργιος οἱ Ἐπίσκοποι Πάφου, Νίκων, Ἀρίστων, Ἀρκάδιος οἱ τῆς Ἀρσινόης Ἐπίσκοποι, Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος, Θεοσέβιος ὁ Ἀρσινοΐτης, Κόνων ὁ ἐν Ἀκάμαντι καὶ ἄλλοι πολλοὶ «ταῖς τῶν δακρῶν αὐτῶν ροαῖς καὶ τοῖς ἐκ βάθους στεναγμοῖς» ἐκαλλιέργησαν πνευματικὰ τὸ ἔδαφός τῆς. Καὶ ἄλλες μορφὲς ἡρώων ἀνεπανάληπτες, ὅπως ὁ Εὐαγόρας Παλληκαρίδης, ὁ Γεώργιος Παπαβερκίου, ὁ Χρῖστος Κκέλης, συντήρησαν μὲ τὴ θυσία καὶ τοὺς ἀγῶνες τους τὸ φρόνημα, τίς ἀξίες καὶ τὰ ἰδανικὰ τοῦ λαοῦ τῆς.

Καὶ στὸ πρόσφατο παρελθὸν ἡ Πάφος ἦταν πού διέσωσε τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς φυλῆς. Ἡ ἀντίσταση τοῦ παφιακοῦ λαοῦ στὸ πραξικόπημα καὶ ἡ διάσωση τοῦ Ἐθνάρχη Μακαρίου ἔσωσε τὴν Κυπριακὴ Δημοκρατία καὶ μᾶς ἔδωσε ἔπαλξη ἀγώνα γιὰ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν τουρκικὴ κατοχὴ.

Ἡ περιοχή, ὅμως, ἀποτελεῖ γιὰ σένα, Πανιερώτατε ἅγιε ἀδελφέ, καὶ πρόκληση γιὰ τὸ μέλλον. Πρόκληση γιὰ τὴ νέα διακονία πού σοῦ ἀναθέτει σήμερα ἡ Ἐκκλησία. Καλεῖσαι νὰ ἀναδειχθεῖς ὄχι μόνο ἀντάξιος ἀοιδίμων προκατόχων, ἀλλὰ νὰ καταστεῖς καὶ πρότυπο πρὸς μίμηση στοὺς ἐπερχομένους.

Ὁ τόπος πού ἀνέδειξε στὸ παρελθὸν ἀγίους εἶναι ἔδαφος κατάλληλο νὰ ἀναδείξει καὶ νέους ἀγίους. Κι ἡ περιοχή πού ἔθρεψε ἥρωες μπορεῖ νὰ καρποφορήσει καὶ σήμερα ἀξίες καὶ πνευματικὰ ἀγαθὰ, νὰ δώσει ἀνθρώπους πού θὰ ἐλευθερώσουν τὸν τόπο.

Εἴμαστε σίγουροι πῶς, παρὰ τὸ νεαρὸ τῆς ἡλικίας σου, πού ἐγγυᾶται τὴν προθυμία γιὰ ἐργασία καὶ τὴ χρῆση νέων ἰδεῶν καὶ μεθόδων, καὶ πείρα πολλῆ καὶ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα διαθέτεις. Στὴ Μητρόπολη Πάφου ὅπου ὑπηρετεῖς γιὰ χρόνια, διδάκτικες πολλὰ, ἐμπλουτίστηκες μὲ ἰδέες, τροφοδοτήθηκες μὲ ποιμαντικὲς πρακτικὲς. Μὲ αὐτὴ τὴν προπαίδεια ἀπογαλακτισμένος, ἀποστέλλεσαι ὡς ποιμένας πιά, στὴν περιοχή. Ὅλοι ἐμεῖς θὰ σοῦ συμπαρασταθοῦ-

με στις δυσκολίες που θα συναντήσεις· κι είναι σίγουρο πώς θα συναντήσεις.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος διδάσκει, εὐστοχα, πῶς θὰ πρέπει νὰ δροῦμε ἀνάμεσα στοὺς πιστοὺς μας. Λέγει, λοιπόν, πῶς ἄλλους καθοδηγεῖ ὁ λόγος καὶ ἄλλοι συμμορφώνονται μὲ τὸ παράδειγμα. «Οἱ μὲν δέονται κέντρων, οἱ δὲ χαλινοῦ». Ἄλλοι, δηλαδή, χρειάζονται κέντρισμα, ἄλλοι χαλινάρι. Ἄλλους ὠφελεῖ ὁ ἔπαινος καὶ ἄλλους ἡ παρατήρησις. Ἄλλους τοὺς διορθώνει ἡ παρηγοριὰ καὶ ἄλλους ἡ ἐπίπληξις. Ἄλλους ὁ δημόσιος ἔλεγχος κι ἄλλους ἡ κατ' ἰδίαν νοθεσία. «Κήρυξον», λοιπόν, «τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ (Β' Τιμ. 4, 2). Συνέχισε τὴν προσπάθεια «ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστός» στὶς ψυχὰς τῶν πιστῶν καὶ γίνει πραγματικότητα μέσα τους «ὁ καινὸς ἄνθρωπος, ὁ κατὰ Θεὸν κτισθεὶς».

Ὅπως καὶ τὸ πρωὶ σοῦ ὑπομνήσαμε, στὴν Κύπρο ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει καθήκον ἐπιτακτικὸ νὰ ἀγωνίζεται ὄχι μόνον τὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος, ἡ ὁποία βρίσκεται σήμερα σὲ θανάσιμο κίνδυνο, μὲ τὸ φάσμα τοῦ ἐκτουρκισμοῦ νὰ πλανᾶται ἐπικίνδυνα στὸν ὀρίζοντά της. Στὸν εὐαίσθητο γεωγραφικὸ χῶρο ποὺ βρισκόμαστε, στὸ σταυροδρόμι λαῶν καὶ πολιτισμῶν, ἀλλὰ καὶ συμφερόντων παντὸς εἶδους, ζήσαμε, ἀνέκαθεν, μὲ τὴν ἀγωνία τῆς ἐθνικῆς ἐπιβίωσης. Ὅλοι, ὅμως, συμφωνοῦν ὅτι ἡ Κύπρος βρίσκεται σήμερα στὴν κρισιμότερη φάση τῆς ἐθνικῆς ζωῆς της. Καὶ καλοῦμαστε ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, νὰ ἐξεύρουμε καὶ νὰ δημιουργήσουμε μαχητὲς τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ προμάχους τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος. Νὰ κρατήσουμε τὸ ἐθνικὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ ὑψηλό.

Οἱ Ἕλληνες ἐπίσκοποι, στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, οὐδέποτε ἐγνώρισαν συμβιβασμοὺς προκειμένου νὰ φυλάξουν τὴν ἀκεραιότητα τῆς πατρίδος τους. Μπορεῖ στὴν Πάφο νὰ μὴν ἔχουμε κατεχόμενες κοινότητες, φιλοξενοῦμε, ὅμως, πολλοὺς ἐκτοπισμένους ἀδελφοὺς μας ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς σκλαβωμένης πατρίδας μας, ποὺ μᾶς θυμίζουν καθημερινὰ τὸ δράμα τοῦ λαοῦ μας. Μὰ καὶ αὐτὸ ἀκόμη νὰ μὴν συνέβαινε, δὲν θὰ σήμαινε πῶς ὁ πόνος ὁ δικός σου καὶ τοῦ ποιμνίου σου θα ἔταν μικρότερος γιὰ τὴν κακοπάθεια τῆς πατρίδας μας. Δὲν πονοῦμε καὶ δὲν ἀγωνιζόμαστε γιατί χάσαμε περιουσίες. Νοιαζόμαστε γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας, ἔστω καὶ ἂν προσωπικὰ δὲν ἔχουμε καμιὰ ιδιοκτησία, κι ἀγωνιοῦμε μπροστὰ στὸν κίνδυνο ἐκτουρκισμοῦ του. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στάθηκε πάντα γιὰ τὸν Κυπριακὸ Ἑλληνισμὸ ἢ πραγματικὴ σχεδιά τοῦ βίου του. Θὰ πρέπει, λοιπόν, καὶ ἐσύ, Πανιερώτατε νὰ ἐμψυχώνεις τὸν λαό. Ὅφειλουμε ὅλοι μαζί νὰ προωθήσουμε μιὰ γραμμὴ ἀγῶνα γιὰ ἐλευθε-

ρία πού ἐπιβάλλουν τόσο ἡ δικαιοσύνη ὅσο καὶ ἡ ἐθνική μας καταγωγή.

Αὐτὲς εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς οἱ κυρίες εὐθύνες τῆς νέας ἀποστολῆς σου πού ἀπὸ σήμερα ἀναλαμβάνεις, ἅγιε ἀδελφέ, καὶ τίς ὅποιες θελήσαμε νὰ σοῦ ὑπενθυμίσουμε. Εὐχόμαστε νὰ ᾿ναι ἡ ποιμαντορία σου πολύχρονη καὶ καρποφόρα. Συγχαίρουμε καὶ τὸν θεοσεβῆ λαὸ τῆς Πάφου, τὸν ὁποῖο καὶ ἐμεῖς ἀγαπήσαμε καὶ παρὰ τοῦ ὁποίου ἀγαπηθήκαμε, γιὰτὶ στὸ πρόσωπό σου βρῆκε τὸν καλὸ ποιμένα.

Οἱ εὐχὲς ὄλων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου θὰ σὲ συνοδεύουν στὸ πολυεύθυνο ἔργο σου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ μητροπολίτης Πάφου κ. Τυχικός ἀντεφώνησεν ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Ἀρχιεπίσκοπε Κύπρου κ. κ. Γεώργιε,
Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες καὶ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, σεβαστῆ
τῶν Ἀρχιερέων χορεία,

Ἐντιμοὶ πολιτικοὶ καὶ διοικητικοὶ ἐκπρόσωποι τῆς μητροπολιτικῆς περιφέρειας Πάφου καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Κύπρου,

Σεβαστοὶ ἐν Χριστῷ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

«Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενος» (Κολ. Α΄, 3).

Μὲ ζῶσα πίστη, ἐνεργῆ ἐλπίδα καὶ ἀπόλυτη πεποίθηση, εὐχαριστῶ, ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τοὺς Κολασσαεῖς, προσευχητικῶς, δοξολογικῶς καὶ εὐγνωμόνως τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα σὺν Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι, διὰ τὸ ὑπ' Αὐτοῦ, μέσῳ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἐμπιστευθὲν στὴν ἐλαχιστότητά μου ποίμνιο, τὰ πνευματικά μου πλέον τέκνα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν προηγούμενη πολυετῆ ἱερατικὴ μου διακονία ἐγνώρισα καὶ ἀγάπησα στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Πάφου καὶ μὲ τὴν ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς μας Συνόδου ψῆφου τῶν ὁποίων εὐρίσκομαι σήμερον ἐνώπιόν σας ὡς ὁ Ἐπίσκοπός σας.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν πατρικὴν Σας εὐλογίαν, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, ἐκφράζοντας τὴν ὑπακοή, τὴν εὐγνωμοσύνη, τὴν υἱικὴ ἀγάπη, τὸν ὀφειλόμενο σεβασμὸ μου πρὸς τὸ πρόσωπό Σας, καὶ ταυτόχρονα τίς εὐγνώμονες εὐχαριστίες μου πρὸς τὴν σεπτὴ Ἱεραρχία τῆς Ἀγιωτάτης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου γιὰ τὴν ὕψιστη τιμὴ τῆς ἐκλογῆς μου στὸν περιώνυμο ἱστορικὸ θρόνο τῆς θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου.

Γνωρίζω ὅτι μοῦ ἀνατίθεται σήμερα ἡ πνευματικὴ πατρότης καὶ εὐθύνη μιᾶς ἱστορικῆς ἀγιοτρόφου καὶ ἀγιοτόκου ἀποστολικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Γνωρίζω πὼς μοῦ ἀνατίθεται ἡ διαποιέμανση ἑνὸς τόπου, τοῦ πατρικοῦ μου· αὐτοῦ στὸν ὁποῖο γεννήθηκα, μεγάλωσα καὶ ἀγάπησα ἐκ βαθέων, μὲ ἱστορία ἀρχαιότατη καὶ βαρύτιμη· μιᾶς ἐπαρχίας, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ διατηρεῖ τὴν γνήσια Ὁρθόδοξη παράδοση καὶ νὰ συμβάλλει οὐσιαστικῶς στὴν διασφάλιση τῆς ἱερᾶς μας παρακαταθήκης καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, αὐτῆς ποὺ στὸ διάβα τῶν αἰῶνων καθίσταται ὁ προμαχῶνας διαφυλάξεως τῆς ταυτότητος καὶ τῆς ἰδιοπροσωπίας τοῦ Ἑλληνικοῦ μας Γένους, ἐν μέσῳ ἀλλεπαλλήλων κατακτήσεων.

Αὐτὴ, βεβαίως, εἶναι μιὰ πολὺ βαριὰ κληρονομία, γιὰ κάθε ἄνθρωπο ποὺ ζεῖ σὲ αὐτὸν τὸν τόπο, γιὰ ἐκείνους ποὺ ἀναλαμβάνουν εὐθύνες γιὰ τὶς ζωὲς τῶν ἀνθρώπων, μὰ κυρίως γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ Μητροπολίτη τῆς Ἐπαρχίας!

Ἐνώπιον Θεοῦ, ἀγγέλων καὶ ἀγίων, ἐνώπιον ἱεραρχῶν, ἱερέων, πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, συμπολιτῶν, συγγενῶν, φίλων, γνωστῶν καὶ ἀγνωστων, ἀναδέχομαι αὐτὴ τὴν εὐθύνη γιὰ διαφύλαξη τῆς ἱερῆς αὐτῆς παρακαταθήκης καὶ κληρονομίας, μὲ σεβασμὸ καὶ δέος, ὡς τρόπον ζωῆς, μὲ μέτρο καὶ κριτήριο τὰ δόγματα, τὴν πνευματικὴ ἐμπειρία, τὴν διδασκαλία καὶ τὴν ἱερὴ τάξη τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Χάριτι Θεοῦ!

Ἀποδέχομαι δὲ καὶ τὴν εὐθύνη τῆς διαφυλάξεως τῆς πίστεως, τῆς πνευματικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ ποιμνίου, τῆς καθοδηγήσεως αὐτοῦ στὴν ὁδὸ τῆς πνευματικῆς αὐξήσεως, τῆς ἀναδείξεως, ζωοποιήσεως καὶ αὐξήσεως τῶν πνευματικῶν καὶ πρακτικῶν χαρισμάτων, μὲ σκοπὸ τὴν κατὰ δύναμη ἀνθρωπίνην καὶ κατὰ θεία εὐδοκία κατάρτιση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως, ὅτι πάντες ἐν σῶμα, μία πίστις ἐσμέν. Λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστί, καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνός, πολλά ὄντα, ἓν ἐστί σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός· καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν». (Α' Κορ. ιβ' 12-14).

Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἐκκλησία μας Ἀδελφοί! Σῶμα Χριστοῦ, παρατεινόμενον στοὺς αἰῶνες. Καὶ ἐμεῖς, εἴμαστε μέλη ἐκ μέρους! Ἐάν, βεβαίως, καὶ ὅταν τὸ θέλουμε καὶ τὸ ἐπιθυμοῦμε! Ὅμως, δὲν περισσεύει κανεὶς! Ὅλοι εἴμαστε κλητοὶ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ Ἀρνίου! Εἴμαστε ὅλοι ἀναγκαῖοι! Χρειαζόνται ὅλα τὰ μέλη γιὰ νὰ λειτουργεῖ ζωντανὰ καὶ ὀρθὰ ἓνα σῶμα!

Ὡς ἐνιαῖο σῶμα, ἡ Ἐκκλησία μας δημιουργεῖ ὑγιεῖς κοινωνίες, ὑγιεῖς οἰκο-

γένειες, συνετὰ παιδιά, σωστὲς καὶ ἀποδοτικὲς δομές, εὐημεροῦσα πολιτεία μὲ σωστοὺς πολίτες. Γαλουχεῖ στὴν κοινωνικὴ εὐθύνη καὶ ὑπευθυνότητα, στὴν ὀρθὴ ἀξιολόγηση καὶ ἱεράρχηση κάθε στοιχείου τῆς ζωῆς μας, κάθε σχέσεως καὶ δραστηριότητος, ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητο, βεβαίως, ὄρο ὅτι ἐπιλέγουμε ἐλεύθερα νὰ εἶμαστε μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Μέσα στὴν Ἐκκλησία μας ὁ ἀγώνας μας ἀφορᾷ κυρίως καὶ πρωτίστως στὴν ποιότητα τῆς ζωῆς μας, ἢ ὅποια διαμορφώνεται μὲ τὴν μετοχὴ στὴν ἄκτιστη Θεία Χάριν, τὴν δύναμη, τὴν ἐνέργεια τῆς Ἁγίας Τριάδος, μέσα ἀπὸ τὴν μυστηριακὴ καὶ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς, αὐτὴν ποὺ ἔχει προοπτικὴ αἰωνιότητος καὶ μέθεξι τῆς θείας ζωῆς!

Ὅλα αὐτά, Ἅγιοι Πατέρες καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, δὲν μποροῦν νὰ εἶναι καὶ νὰ παραμένουν ἀπλὲς θεωρίες! Πρέπει νὰ ὑλοποιηθοῦν στὴν καθημερινή μας πορεία, στὴν πράξη, στὴ ζωὴ καὶ σαφῶς καὶ στὴν δική μου ζωὴ, δράση καὶ πορεία στὴ νέα μου θέση, στὴ νέα μου διακονία, στὴ νέα μου ἀποστολή.

Καὶ τοῦτο σημαίνει πὼς ἡ ζωὴ μου ἀπὸ σήμερα θὰ ἔχει ἄλλη διάσταση, ἄλλη προοπτικὴ. Θὰ πρέπει νὰ εἶναι —καὶ θὰ ἀγωνισθῶ νὰ εἶναι— δοσμένη ἐν Χριστῷ, στὸν κλῆρο καὶ στὸν λαὸ τῆς Πάφου μας, ἐσᾶς, τοὺς συμπολίτες μου. Καὶ προσπάθειά μου θὰ εἶναι νὰ μοιρασθοῦμε βιωματικὰ καὶ Χριστοκεντρικὰ τὶς παραδόσεις μας, τὰ ρωμαίικα ἤθη καὶ τὰ ἔθιμά μας, τὶς ἀγωνίες καὶ τὰ προβλήματά μας, τὰ ὄνειρα τῶν νέων μας, τὴν προοπτικὴ τοῦ τόπου, τὴν ἀνάπτυξή του, τὴν κάθε δραστηριότητα ποὺ μπορεῖ νὰ προάγει τὸν ἄνθρωπο, τὴν κοινωνία τῶν προσώπων, τὴν ἀλληλεγγύη, τὸ κοινὸ καλὸ, τὴν πρόοδο. Ὅμως, ἐπαναλαμβάνω, πάντα μὲ ὁδηγὸ καὶ κριτήριον τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸν Χριστό, ἀφοῦ «Αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ Σώματος, τῆς Ἐκκλησίας» (Κολ. Α' 16). Μέτρον πάντων πρέπει νὰ εἶναι ὁ Θεάνθρωπος καὶ ὄχι ὁ πεπτωκὴς ἄνθρωπος τῆς πεπτωκυίας φύσης. Καὶ τοῦτο, μὲ συνοδοιπόρους, συνεργοὺς συμπαραστάτες καὶ ὁδοδείκτες τοὺς Ἁγίους μας, αὐτοὺς ποὺ καθημερινὰ ἐπικαλοῦμαι καὶ τοὺς νιώθω οἰκείους, αὐτοὺς ποὺ ἀγίασαν τὸν εὐλογημένο μας τόπο.

Αὐτά, προσβλέποντας πάντοτε στὴν καλὴ συνεργασία καὶ στὴν συναντίληψη τοῦ ὑπαγομένου στὴν καθ' ἡμᾶς Μητρόπολιν Πάφου Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀρσινόης κ. Παγκρατίου, τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Χύτρων καὶ καθηγουμένου τῆς Μονῆς Ἁγίου Νεοφύτου κ. Λεοντίου, τῶν λοιπῶν Ἡγουμένων καὶ Προϊσταμένων τῶν ἱερῶν μας μονῶν, τῶν σεβαστῶν μας ἱερέων, οἱ ὅποιοι καὶ θὰ εἶναι οἱ ἄμεσοι συνεργάτες μας στὸ ἐν λόγῳ πολυσχιδὲς ἔργο. Καί, ἀσφαλῶς μαζί μὲ αὐτούς, ἀναμένω καὶ τὴν ἀγαστὴν συνεργασία τῶν πολιτικῶν, διοικητικῶν, δικαστικῶν, ἐπιστημονικῶν, σχολικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀρχῶν, παραγόντων καὶ δομῶν τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφέρειας,

πρὸς ἐπίτευξη τῶν ὑψηλῶν μας θεοφιλῶν στόχων. Καί, βεβαίως, ἀποβλέπω καὶ στὴν ἀγάπη καὶ στήριξη τῶν πιστῶν, τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων τοῦ μόχθου καὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς καθημερινῆς βιοπάλης, κάθε ἀνθρώπου καλῆς θελήσεως, ἄνευ διακρίσεων καὶ ἀποκλεισμῶν.

Ἐδῶ, θέλω νὰ τονίσω πὼς θεωρῶ ἀνάγκη καὶ προτεραιότητα τὴν ἐπικοινωνία καὶ τὴν συνεργασία μας μὲ τοὺς νέους τῆς Ἐπαρχίας μας. Οἱ νέοι εἶναι τὸ καμάρι καὶ τὸ μέλλον μας, ἀλλὰ συνάμα εἶναι πλέον οἱ πιὸ ἀδικημένοι, διότι μὲ τὴν ἀπληστία καὶ τὰ πολλαπλᾶ σφάλματα ἡμῶν τῶν μεγαλυτέρων, ἔχουμε φθάσει στὶς πολυποικίλες σημερινές κρίσεις καὶ ἀπειλεῖται ἤδη τὸ μέλλον τους! Χρωστοῦμε, λοιπόν, καὶ θὰ ἀγωνισθοῦμε νὰ εἴμαστε συνοδοιπόροι στὴν πορεία καὶ στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς τους. Μιᾶς ζωῆς, ὅμως, μὲ ἀρχές καὶ θεμέλια σταθερά, ποῦ δὲν θὰ ἀδικοῦν οὔτε τοὺς ἴδιους οὔτε τὶς ἐπερχόμενες γενεές, μὲ πραγματικὴ ποιότητα, ποῦ θὰ γεννᾷ ἰστορία καὶ πολιτισμὸ καὶ ὄχι ἐκείνη τὴν ἐπίπλαστη τοῦ καταναλωτικοῦ σκλάβου, τὴν χωρὶς μεταφυσικὴ προοπτικὴ, χωρὶς προοπτικὴ αἰωνιότητος!

Εὐελπιστῶ ὅτι ἡ χριστιανικὴ πορεία τῆς ζωῆς ποῦ θεμελίωσαν καὶ καλλιέργησαν μὲ κόπους καὶ θυσίες οἱ κατὰ πάντα ἄξιοι προκατόχοί μου, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχα τὴν εὐλογία νὰ ζήσω μαζί, θα συνεχιστεῖ μὲ τὸν ἴδιο ἔνθεο ζῆλο καὶ θὰ ἀποδώσει, ὄχι μόνον τοὺς προσδοκωμένους ἀλλὰ καὶ, Χάριτι τοῦ Θεοῦ, πολυπλασίους πνευματικὸς καρπούς. Καί, συγκεκριμένα, ἀναφέρομαι στὸν μακαριστὸ πλέον Μητροπολίτη Πάφου καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κυρὸν Χρυσόστομο Β΄ καὶ τὸν Μητροπολίτη Πάφου καὶ νῦν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. κ. Γεώργιο.

Σήμερα, εὐρισκόμαστε σὲ ἓνα νέο σταθμὸ, ἀγαπητοί μου συμπολίτες, στὴν κοινὴ μας πορεία πρὸς τὴν κατάκτηση τῶν ἀρετῶν καὶ τὴν ἔνωσή μας μὲ τὸν Σωτῆρα μας Χριστό. Σὲ αὐτὴ τὴ νέα μας ἀφετηρία ἐξαιτοῦμαι ἰκετευτικὰ τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ τὴν κοινωμία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὶς πρεσβεῖες τῆς Θεοσκεπάστου Κυρίας μας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ τὴν μεσιτεία τῶν τοπικῶν μας Ἁγίων, τῶν σταθερῶν στὰ δόγματα τῆς πίστεως καὶ ἀνυποχωρήτων στὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας, τῶν μαρτύρων τῆς Πίστεως διὰ τῶν οἰκείων αἱμάτων καὶ τῶν μαρτύρων τοῦ ἀναϊμάκτου τῆς συνειδήσεως μαρτυρίου μὲ τοὺς κρουνοὺς τῶν δακρῶν τους. Καί, ἐπικαλοῦμαι, σήμερα ἐξαιρέτως, τὶς πρεσβεῖες πάντων τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μητροπόλει τῆς Πάφου διαλαμψάντων καὶ ἐξαιρέτως τιμωμένων ἁγίων, ἦτοι:

Τῶν ἐνδόξων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων Παύλου, Βαρνάβα καὶ Μάρκου

τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἰδρυτῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας Πάφου καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου.

Τῶν ἐπισκόπων Πάφου Φιλαργίου, Ἐπαφρᾶ, Κυριακοῦ, Μακαρίου, Ἰωάννου καὶ Παναρέτου καὶ τῶν ἐπισκόπων Ἀρσινόης Νίκωνος, Ἀρίστωνος καὶ Ἀρκαδίου.

Τῶν ἀγίων ἱεραρχῶν Νικολάου τοῦ ἐν Μύροις, Ἀμβροσίου Μεδιολάνων καὶ Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ τελειωθέντος παρὰ τὸ χωρίον Ἐπισκοπή Πάφου.

Τῶν ἀγίων μαρτύρων Ρηγίνου καὶ Ὁρέστου. Τῶν νέων μαρτύρων ποῦ ἀναδείχθησαν κατὰ τὶς ἀραβικὲς ἐπιδρομές, τοῦ ἀγίου Σώζοντος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ παιδομαρτύρων παρὰ τὴν Ἀσπρογειὰν Πάφου.

Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ἰλαρίωνος τοῦ Μεγάλου, Θεοσεβίου καὶ τῆς Συμβίας αὐτοῦ, Κόνωνος τοῦ ἐν Ἀκάμαντι, Ὀνησιφόρου τῆς Ἀναρίτας, Δημητρίου, Βαρνάβα καὶ Τίμωνος τῶν ἐν Βάσῃ Κοιλανίου, Καλανδίωνος, Ἀγαπίου καὶ Βαρλαάμ τῶν ἐν Ἀρόδαις, Ἐπιφανίου, Ἀλεξάνδρου καὶ Χαρίτωνος τῶν ἐν Ἀξύλου Ἐπίγοντος καὶ Χριστοφόρου ἐν Πολεμίῳ, Κασσιανοῦ τοῦ ἐν Αὐδήμῳ, καὶ Κασσιανοῦ τοῦ ἐν Ἀλέκτορι, τῶν ἀνωνύμων ὁσίων Πατέρων τῆς Ἀρχιμανδρίτας, Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, Κωνσταντίας τῆς Παφίας καὶ Βρυαίνης τῆς ἐν Μανδρίοις Πάφου.

Καὶ πάντων τῶν λοιπῶν, γνωστῶν καὶ ἀγνώστων σ' ἡμᾶς ἀγίων, ποῦ καθάγιασαν κατὰ τὴν ἐπίγεια βιοτὴ τους τὴν μητροπολιτικὴν μας περιφέρειαν.

Καί, τέλος, σὺν αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Τυχικοῦ, προστάτου τῆς γενέτειράς μου, τοῦ ὁποίου καὶ φέρω τιμητικῶς τὸ ὄνομα.

Καὶ δεσμεύομαι πῶς, ὄχι μόνον θὰ καταφεύγω στὴν συναρωγὴν τους καὶ θὰ ἐκζητῶ προσευχητικὰ τὶς πρὸς Θεὸν ἰκεσίαις τους, ἀλλὰ θὰ προσπαθῆσω, ἔτι καὶ ἔτι, νὰ προβάλλω τὰ ἔνθεα κατορθώματά τους πρὸς δόξαν τοῦ Τριαδικοῦ μας Θεοῦ καὶ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῶν, γιὰ τὶς ὁποῖες Χριστὸς ἀπέθανεν.

Ἡ Ἁγία Προσκομιδὴ καὶ ἡ Ἁγία Τράπεζα θὰ εἶναι ὁ τόπος τῆς κοινῆς συναντήσεως καὶ συλλειτουργίας ὅλων μας, ζώντων τε καὶ τεθνεώτων, ἀγίων καὶ δικαίων καὶ ἀμαρτωλῶν.

Καὶ πάλιν ἐκζητῶ ταπεινὰ καὶ μὲ υἱικὸν σεβασμὸν τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογία Σας, πολυσέβαστε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κύπρου κ. κ. Γεώργιε, καθὼς καὶ ὅλων τῶν παρισταμένων ἀρχιερέων, πρὸς εὐόδωσιν τῶν ἀνωτέρω εὐσεβῶν μας πόθων καὶ κατὰ Θεὸν προσδοκίων.

Ὡσαύτως, καὶ μετὰ καρδιακῆς παρρησίας δηλώνω τὴν ἀπαρασάλευτη προσήλωσή μου στὸ Συνοδικὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ τὴν, μὲ κάθε τρόπο, προσπάθεια συμβολῆς μου στὴν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἱεραρχίας μας διατήρηση καὶ ἐνίσχυση τῆς μεταξύ ἡμῶν ἐνότητας, ὁμονοίας, φιλαδελφίας καὶ ἀγάπης, πάντοτε ἀσφαλῶς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἴχνεσιν τῶν ἁγίων Πατέρων μας, ὡς μοναδικῶν θεματοφυλάκων τῆς Πίστεώς μας, καὶ εἰς οὐδεμία ξενόφερτη ἢ φιλοσοφικὴ νεοεποχικὴ παράδοση, «κατὰ Χριστόν, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου» (πρβλ. Κολ. β').

Κατακλείοντας τὸν λόγον μου, ὑψώνω τὸ βλέμμα τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοῦ μου στὸν οὐρανό, ἀνοίγω ἱκετευτικὰ τὰ χέρια μου καὶ δέομαι τοῦ Κυρίου ὑπὲρ πάντων τῶν ἀγαπώντων καὶ μισούντων με καὶ ὑπὲρ σωτηρίας ὅλης τῆς λογικῆς ποιμένης, τὴν ὁποῖαν μοῦ ἐνεπιστεύθη Ἐκεῖνος, γιὰ νὰ ἀξιωθῶ ὁ ταπεινὸς νὰ τὴν ὀδηγήσω πρὸς νομὰς σωτηρίας, καὶ νὰ ἀξιωθῶ νὰ ἀκούσω ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως παρὰ τοῦ δικαίου μισθαποδότου Χριστοῦ· «Εὖ δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ... εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου». Ἀμήν!

Εἶτα, ἀνήλθον ἅπαντες ἐν πομπῇ εἰς τὸ Μέγα Συνοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, ὅπου ὁ νέος Μητροπολίτης ἐδέχθη τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν Ἐπισήμων, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΦΟΥ
ΥΠΕΡΤΙΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΑΡΧΟΥ ΑΡΣΙΝΟΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΩΝ
ΚΥΡΙΟΥ ΤΥΧΙΚΟΥ

Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Πάφου Ὑπέρτιμος καὶ Ἐξάρχος Ἀρσινόης καὶ Ρωμαίων κ. Τυχικός ἐγεννήθη τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1981, ἡμέραν μνήμης τοῦ Ἀποστόλου Τυχοῦ) εἰς τὰ Μέσανα τῆς Πάφου.

Ἐφοίτησεν εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν «Ἀπόστολος Βαρνάβας» εἰς τὴν Λευκωσίαν, ὅπου συνεπλήρωσε καὶ τοὺς δύο κύκλους σπουδῶν, κατώτερον 3 ἔτη καὶ ἀνώτερον 2 ἔτη (1999-2004). Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του, διέμεινε δι' ἓν ἔτος εἰς τὴν Μητρόπολιν Πάφου πλησίον τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Πάφου καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Χρυσοστόμου Β' καὶ προητοιμάσθη διὰ τὴν εἰσαγωγὴν του εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν. Τὸ 2005 εἰσήχθη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Τμῆμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας - ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀπεφοίτησεν τὸ 2009.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους σπουδῶν του, τὴν 2αν Αὐγούστου 2008 ἔλαβε τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης, αὐτὸν τοῦ Διακόνου ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Πάφου καὶ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου. Ὡς διάκονος ὑπηρετήσεν εἰς τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ναὸν τῆς Παναγίας Δεξιᾶς. Ὑπηρετήσεν, ὡσαύτως, ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ τέως Μητροπολίτου Πάφου καὶ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐχειροτονήθη εἰς πρεσβύτερον καὶ προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου.

Τὸ 2012 μετέβη εἰς τὸ Λονδίνον καὶ Μπρίστολ τῆς Ἀγγλίας διὰ ἐκμάθησιν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς. Συγχρόνως ὑπηρετήσεν ὡς ἱερατικὸς προϊστάμενος εἰς τὴν Ἑλληνορθόδοξον κοινότητα, εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Weston Super Mare.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 2014 ἐπέστρεψεν εἰς τὰ καθήκοντά του εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Πάφου καὶ τὸν ἴδιον μῆνα ἐνεγράφη ὡς μεταπτυχιακὸς φοιτητῆς τοῦ Πανεπιστημίου "ΝΕΑΠΟΛΙΣ" Πάφου, εἰς τὸ τμῆμα Θεολογίας, ὅπου ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀπέκτησεν μὲ ἄριστα δύο μεταπτυχιακοὺς τίτλους Θεολογίας καὶ Ἱστορίας καθὼς καὶ Διδακτορικὸν τίτλον εἰς τὴν Θεολογίαν, ἐκπονήσας διατριβὴν μὲ θέμα: Η ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΦΟΥ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΙΣ

Ἐδίδαξεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν κατηχητικὰ εἰς διάφορα Δημοτικὰ καὶ Γυμνάσια - Λύκεια τῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας Πάφου. Ἠσχολήθη γενικῶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Πάφου μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀγωγὴν τῶν νέων μας, μὲ διαλέξεις πρὸς τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, μὲ τὴν συντήρησιν καὶ ἀνέγερσιν ναῶν, μὲ καταγραφὰς ναῶν, εἰκόνων, κειμηλίων, μὲ τὴν λειτουργίαν ἱστοσελίδος τῆς Μητροπόλεως Πάφου καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα θρησκευτικὰ θέματα.

Ἔχει ἐκδώσει ἱστορικοθεολογικοῦ περιεχομένου βιβλία, ἔχει ἐκφωνήσει εἰσηγήσεις σὲ διάφορα ἐπιστημονικὰ συνέδρια. Ἀσχολεῖται γενικῶς μὲ μαθήματα Βυζαντινῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, Ἀγιολογίας κυρίως τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας Πάφου.

Τὴν 19ην Φεβρουαρίου 2023 ἐξελέγη, κατὰ πλειοψηφίαν, εἰς τὸ τριπρόσωπον καὶ τὴν 23ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μητροπολίτης Πάφου. Ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον τὴν 12ην Μαρτίου 2023 εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ ἐνεθρονίσθη αὐθημερὸν εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, Πάφου.

Ὄνομαστικὴ ἑορτὴ, 8 Δεκεμβρίου.

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

«Κάλλει οὐρανίῳ καταυγάζεται σήμερα ἡ κτίσις καὶ ἀγάλλεται, ὅτι Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, θανατώσας τὸν θάνατον, ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου, τοὺς πεπτωκότας ὑψώσας εἰς τὴν πάλαι λαμπρότητα καὶ τοὺς ἡμαρτηκότας τῷ Πατρὶ καταλλάξας».

Αὐτὴν τὴν οὐράνια χαρά, ἡ οποία πλημμυρίζει τὶς ψυχές ὅλων τῶν Χριστιανῶν, καθιερώθηκε ὅπως οἱ Ἀρχιερεῖς μας τὴν εκφράζουν καὶ μέσω ἐπισήμων ἐπιστολῶν, ὥστε τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου νὰ ζωογονεῖ ἀκόμη βαθύτερο τὴ ζωὴ μας καὶ νὰ διαλαλεῖται ευφροσύνως ὅτι «ἡ Ἀνάστασις ἀποτελεῖ τὴν πεμπτουσίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς... καὶ ὅτι εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Οὐρανοῦ, ἡ ὁποία καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ καταστοῦν «Θεοῦ συνεργοί», καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν ἐρχομένην Βασιλείαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν «ἀνέσπερον καὶ ἀδιάδοχον καὶ ἀτελεύτητον ἡμέραν».

Μέσα σ' αὐτὴν τὴν οὐράνια φεγγοβολή, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ.κ. Γεώργιο τὴν κάτωθι ἀναστάσιμη ἐπιστολή.

Αριθμ. Πρωτ. 221

Μακαριώτατε καί Αγιώτατε Αρχιεπίσκοπε Νέας Ιουστινιανής καί πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καί περιπόθητε ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γεώργιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, υπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Δοξάζομεν τὸν Θεὸν τῆς ἀγάπης, τὸν ἀγαγόντα ἡμᾶς διὰ τοῦ δολίχου τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καί τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος τοῦ Πάθους καί τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου εἰς τὴν κλητὴν καί ἀγίαν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ἐν ἣ ὁ ἀνιστάς ἐκ τοῦ τάφου Σωτὴρ τοῦ κόσμου συνέτριψε τὸ κράτος τοῦ θανάτου καί ἤνοιξε τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Παραδείσου τὰς πύλας.

Ἡ πεμπτουσία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ὅ,τι πιστεύομεν, ὅ,τι ἀγαπῶμεν, ὅ,τι ἐλπίζομεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί, συνδέεται ἀρρήκτως μέ τὸ Πάσχα τοῦ Κυρίου, ἀπὸ αὐτὸ ἀντλεῖ τὸ βαθύτερον νόημα καί τὴν ζωτικότητα του. Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ εἴσοδος τῶν Ἑσχάτων εἰς τὸ παρόν, εἶναι ἡ ἐξοδος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς Αἰγύπτου τῆς δουλείας, ἡ ἀποκάλυψις τοῦ τελικοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καί συνόλου τῆς δημιουργίας, τὸ «θαῦμα τῆς ἐμῆς σωτηρίας» καί ἡ ἀπαρχὴ τῆς «καινῆς κτίσεως». Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ὁποία ἀναγγέλλει ὅτι τὸ κακὸν δὲν ἔχει τὸν τελευταῖον λόγον εἰς τὴν ἱστορίαν καί καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ καταστοῦν «Θεοῦ συνεργοί», καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν ἐρχομένην Βασιλείαν τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν «ἀνέσπερον καί ἀδιάδοχον καί ἀτελεύτητον ἡμέραν».

Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ παρουσία καί πρόγευσις τῶν Ἑσχάτων ἐν τῷ παρόντι καί ἡ θέασις τοῦ παρόντος ἀπὸ τὰ Ἑσχατα. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἐν Χριστῷ ἀναστάντι, οὐδέν ἐγκόσμιον εἶναι ἀπλῶς «ἐν τῷ κόσμῳ» καί «ἐκ τοῦ κόσμου». Τὰ πάντα κινοῦνται πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν τελειώσιν των. Εἰς τὸ βίωμα τῶν Ὁρθοδόξων ἡ ἐν Ἐκκλησίᾳ ζωὴ εἶναι καθημερινὸν Πάσχα, γεγονός τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖται ἐκ τῆς θέσεως τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἰς τὸ κέντρον τῆς Ὁρθοδόξου ταυτότητος καί εὐσεβείας.

Ἡ πίστις εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἡ βίωσις τῆς ἰδικῆς μας συναναστάσεως ἐν Αὐτῷ καί ἡ ἐσχατολογικὴ ὁρμὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἀπελευθερώνουν τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀγάπην καί τὴν ἀλληλεγγύην, τὸ πνεῦμα καταλλαγῆς καί εἰρήνης, τὸ αἰσθητήριον διὰ τὴν ἐλευθερίαν, τὸν σεβασμὸν τοῦ ἄλλου, συμφιλίων τὸν νοῦν καί τὴν καρδίαν, τὸ ἄτομον καί τὴν κοινωνίαν. Ὄντως, «οὐδεὶς ἐτίμησε καί κατηξίωσε τὸν ἀνθρωπον τόσον, ὅσον ἡ παράδοσις τῆς Ὁρθοδοξίας». Εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν

ὅποῖαν ἢ λήθη τῆς πνευματικῆς διαστάσεως ὀδηγεῖ εἰς ποικιλομόρφους ἀλλοιώσεις τοῦ ἤθους, ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι καλοῦμεθα νά ἀναδείξωμεν ἐμπράκτως τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐμβέλειαν τοῦ ἀναστασίμου χαρακτήρος τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ὑμνοῦντες τὸν Κύριον τῆς δόξης, τὸν φαῖδρύναντα τῷ ἀνεσπέρῳ φωτὶ τῆς Αναστάσεως τὴν σύμπασαν κτίσιν, καὶ δεόμενοι Αὐτοῦ, ὅπως χαρίζεται τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὴν εἰρήνην τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν, κρατύνη δέ τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν εἰς τὴν καλὴν μαρτυρίαν αὐτῆς περὶ τῆς πανσωτικῆς Θείας Οἰκονομίας, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν, τὸν λοιπὸν εὐαγῆ κλῆρον καὶ τὸν φιλόχριστον λαὸν τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας, τὴν φωσφόρον χάριν τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ καὶ διατελοῦμεν μετὰ τιμῆς ἐξαιρέτου καὶ βαθείας ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Ἁγίον Πάσχα ,βικγ'
 Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
 ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
 Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος

Μέσα στο ἴδιο πανευφρόσυνο κλίμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος ἀπάντησε ὡς ἀκολούθως:

Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχα, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν γερασμιωτάτην Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Κάλλει οὐρανίῳ καταυγάζεται σήμερον ἡ κτίσις καὶ ἀγάλλεται, ὅτι Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, θανατώσας τὸν θάνατον, ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου, τοὺς πεπτωκότας ὑψώσας εἰς τὴν πάλαι λαμπρότητα καὶ τοὺς ἡμαρτηκότας τῷ Πατρὶ καταλλάξας.

Ἀγαλλόμενοι καὶ ἡμεῖς, ὕμνους εὐχαριστηρίους καὶ ὠδὰς ἐπινικίους ἀναφέρομεν πρὸς τὸν Νικητὴν τοῦ θανάτου. Λελαμπρυσμένοι ταῖς ψυχαῖς καὶ κατηυγασμένοι τοῖς προσώποις τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, ἀναβοῶμεν γηθοσύνως τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον «Χριστὸς Ἀνέστη!».

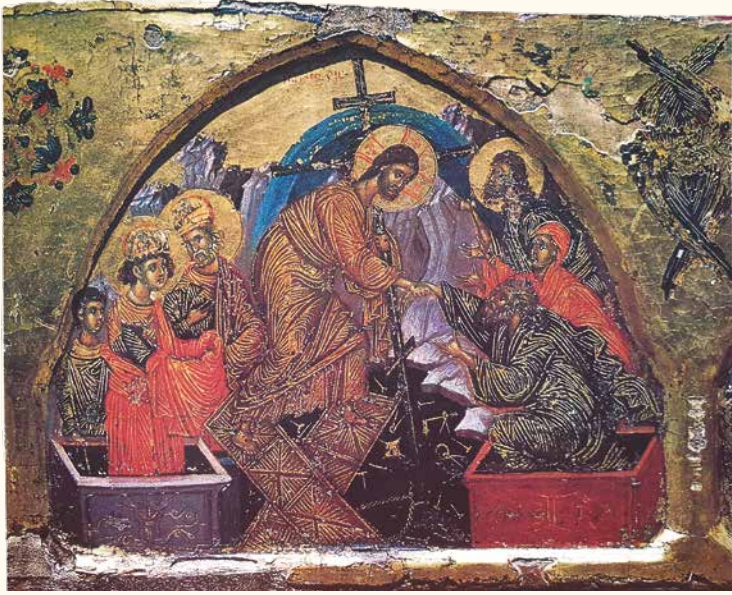
Τὸν πασχάλιον τοῦτον χαιρετισμὸν ἐν χεῖλεσι φέροντες, ἐπισκεπτόμεθα νοερῶς τὴν Ὑμετέραν γερασμιωτάτην Παναγιότητα, ἀπονέμοντες Αὐτῇ ἐγκάρδιον τὸν ἐν Χριστῷ Ἐναστάντι ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ συγχαίροντες Αὐτῇ ὀλοψύχως ἐπὶ τῇ πανυπερλάμπρῳ ταύτῃ ἑορτῇ τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ. Τοῖς συγχαρητηρίοις ἐπισυνάπτοντες ὀλοθύμους τὰς εὐχὰς ἡμῶν, δεόμεθα ἐνθέρμως τοῦ ἐκ τοῦ τάφου ἀνατεῖλαντος Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ἵνα περιέπη μὲν τὴν Ὑμετέραν περιπόθητον Παναγιότητα ἐπὶ μήκιστον ὑγιαίνουσιν καὶ ἐν χαρᾷ τὴν Θεῖαν καὶ ἱερωτάτην ἑορτὴν τῆς Ζωηφόρου Ἀναστάσεως πανηγυρίζουσιν, σκέπη δὲ καὶ περιέπη τὴν πεπιστευμένην Αὐτῇ Ἁγιωτάτην Πρωτόθρονον Ἐκκλησίαν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις παρακαλοῦντες τὴν Ὑμετέραν Κορυφήν, ὅπως διαβιβάσῃ τὰς πασχάλιους ἡμῶν προσήσεις καὶ εὐχὰς καὶ τῇ περὶ ἑαυτὴν σεβασμίᾳ Ἱεραρχία, τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν καὶ αὐθις ἐν Χριστῷ Ἐναστάντι καὶ διατελοῦμεν,

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
Ἁγιον Πάσχα 2023,

Τῆς Ὑμετέρας γερασμιωτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς καὶ ὀλοπρόθυμος ἐν Κυρίῳ ἀδελφὸς

†: Κύπρος Γιώργος

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

† ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ἐλέω Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου,

Παντὶ τῷ Χριστεπωνύμῳ Πληρώματι
τῆς Ἁγιοτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Χάριν, εἰρήνην καὶ εὐλογίαὶν παρὰ τοῦ ἐνδόξως ἐκ νεκρῶν
Ἀναστάντος Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Χριστὸς Ἄνέστη!

«Χαρᾶς εὐαγγέλια ἐκ τοῦ ἀγγέλου δεξάμενοι», διακηρύσσουμε κι ἐμεῖς, μαζί με τίς Μυροφόρες γυναῖκες καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν πιστῶν, πού κατακλύζουν ἀπόψε, με τίς λαμπάδες στό χέρι, τοὺς ναοὺς, ὅτι «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως».

Τὸ φαιδρὸν τῆς Ἀναστάσεως κήρυγμα, με τὴ φυγόκεντρο δύναμη πού τὸ χαρακτηρίζει, ἀπὸ τὸν «ἀποκεκλιμένον λίθον τοῦ μνήματος» διεχύθη, με

μεγάλη ταχύτητα, παντού· στη γη, στον ούρανό, στα καταχθόνια. Κι εμείς, κατά τη μοναδική και φωτοφόρο αυτή νύκτα, συνεορτάζουμε «*ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι Πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριον*».

Ἡ ἁμαρτία τῶν πρωτοπλάστων εἶχε ὡς συνέπεια τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὴν κυριαρχία τῆς θλίψης στὸν κόσμο. Ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἔδωσαν πάλιν τὴ δυνατότητα στὸν ἄνθρωπο νὰ γίνεῖ υἱὸς Θεοῦ. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διασαφηνίζει ὅτι «*...κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ*» (Ρωμ. 5, 10).

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ διακηρύττει περίτρανα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἓνα ὄν τὸ ὁποῖο χάνεται γιὰ πάντα μὲ τὸν θάνατο, μία ἀπλή μηχανὴ πὺ φθείρεται διαρκῶς μέχρις ὅτου καταλήξει στὴν ὀριστική διάλυση. Ἡ Ἀνάσταση διδάσκει ὅτι πέραν τοῦ τάφου, ὑπάρχει ἓνας ἄλλος κόσμος, πὺ δίνει βαθύτερο νόημα στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸς ὁ ἀφθαρτος κόσμος ἐγκαινιάζεται σήμερα μὲ τὴν Ἀνάσταση.

Γι' αὐτὸ καὶ στὰ πολλὰ καὶ ποικίλα προβλήματα τῆς ζωῆς, βιοποριστικά, κοινωνικά, ἐθνικά, ὑπαρξιακά, ἡ Ἐκκλησία ἀντιπαρατάσσει τὸ γεγονός τῆς Ἀνάστασης, τὴ νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου, μὲ τὴν ὁποία αἴρεται κάθε ἀδιέξοδο. Ἀφοῦ «ὁ θάνατος τεθανάτωται» κι ἀφοῦ «Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορ. 15, 20) τὸ μείζον πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου ἔχει λυθεῖ. Δὲν δικαιολογούμεστε νὰ βασανίζομαστε ἀπὸ ἐλάσσονα προβλήματα.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ βεβαιώνει, ἀκόμη, ὅτι ἡ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ καταργεῖ κάθε ἀνθρώπινη προσπάθεια, ἡ ὁποία ἀντιβαίνει στὸ θέλημά Του καὶ ἐναντιοῦται στὸ πάνσοφο σχέδιό Του. Εἶναι ἡ αἰώνια διαβεβαίωση καὶ ἐγγύηση ὅτι οἱ ἐνάντιες δυνάμεις οὐδέποτε κατισχύουν τοῦ Θεοῦ. Φυσικὴ συνέπεια τοῦ Σταυροῦ καὶ λογικὸ ἐπακόλουθο τοῦ τάφου ἀναμενόταν νὰ ἦταν ἡ φθορὰ καὶ ὁ ἀφανισμὸς. Κι ὅμως, πέραν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα καὶ τοὺς ἀνθρώπινους ὑπολογισμούς, ἐπήγασε ἡ Ἀνάσταση. Ἀπὸ τὴν ἀπέλπιδα κατάσταση τοῦ θανάτου ἀνέτειλε ἡ χαρὰ τῆς ἀφθαρσίας.

«Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» καλούμαστε κι εμείς νὰ ἐξέλθουμε ἀπὸ τὴ στενὴ περιοχὴ τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀγωνίας, ἀπὸ τὴν ἀναστρη νύκτα τῶν θρήνων καὶ τῶν ὀδυρμῶν καὶ νὰ εἰσέλθουμε στὴ χαρὰ τῆς νέας πραγματικότητας.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Τῆ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὰ ὑπέρχρονα σωστικά μηνύματά της ἐπισκιάζει καὶ φέτος ἡ συνεχιζόμενη παγκόσμια οἰκονομικὴ ὕφεση, ἀπότοκο τοῦ συνεχιζόμενου πολέμου στὴν Οὐκρανία καὶ τῆς πανδημίας ποῦ ἐνέσκηψε σὲ ὅλο τὸν κόσμο, μὲ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τὴν ἀνεργία τῶν νέων, τοὺς ἐξαιρετικὰ χαμηλοὺς μισθοὺς πολλῶν ἀνθρώπων, τὴν αὐξησὴ τοῦ κόστους ζωῆς ποῦ δυσκολεύουν τὴ ζωὴ πολλῶν. Κραυγὲς ἀγωνίας καὶ ἀνέχειας ἐκπέμπονται ἀπὸ πολλοὺς. Ἀπὸ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, ὅμως, ἀντλοῦμε τὴν παραμυθία καὶ τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ σημερινὴ κρίσι γρήγορα θὰ ὑποχωρήσει μὲ τὴν κοινὴ προσπάθεια ὄλων, τὴν ἐπίδειξι τῆς ἀλληλεγγύης μας πρὸς τοὺς πάσχοντες, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἐπιστροφὴ ὄλων μας πρὸς τὸν ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντα Κύριο. Γιατὶ ἡ ἀπομάκρυνσι ἀπὸ κοντὰ Του καὶ ἡ ἐγκατάλειψι τῶν ἐντολῶν Του ἐπιτείνουν τὴν κρίσι.

Ἐκτός, ὅμως, ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ ὕφεση, ποῦ ἐπηρεάζει αἰσθητὰ μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, τὴν πατρίδα μας κυκλώνουν φέτος καὶ σοβαρότεροι κίνδυνοι, ποῦ ἄπτονται αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς ἐθνικῆς ἀλλὰ καὶ φυσικῆς ἐπιβίωσῆς μας, στὴ γῆ τῶν πατέρων μας.

Ἀπαράδεκτες νέες ἀξιώσεις τῆς κατοχικῆς δύναμης καὶ τῶν ἐδῶ ἐκπροσώπων της, γιὰ ἐπανεναρξὴ συνομιλιῶν πρὸς ἐπίλυσι τοῦ προβλήματός μας, ἐπιχειρούμενα νέα τετελεσμένα στὴν Ἀμμόχωστο καὶ στὴ νεκρὴ ζώνη, ἐντεινόμενος ἐποικισμὸς τῶν κατεχομένων μὲ ἀφορμὴ τοὺς ἀστέγους ἀπὸ τοὺς πρόσφατους σεισμοὺς, ἐπιτείνουν τὴν ἀγωνία καὶ τὴν καθημερινὴ ἀβεβαιότητα τοῦ λαοῦ μας.

Τὴν ἱερότερη αὐτὴ στιγμὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας ἔτους ἀπευθυνόμαστε πατρικὰ πρὸς ὅλους καί, ἐν ὀνόματι τῆς κινδυνεύουσας τὸν ἔσχατο τῶν κινδύνων, τὸν κίνδυνο τοῦ ἐκτουρκισμοῦ, πατρίδας μας, καθὼς καὶ ἐν ὀνόματι τῶν προγόνων μας καὶ τῆς ὑπερτρισχιλιετοῦς Ἱστορίας μας, καλοῦμε σὲ συστράτευσι γύρω ἀπὸ ἓνα στόχο, ποῦ θὰ ἐγγυᾶται τὴν ἐθνικὴ ἐπιβίωσῆ μας στὴν πατρογονικὴ γῆ.

Ἡ πείρα ἀπέδειξε ὅτι οἱ συνεχεῖς ὑποχωρήσεις δὲν ἐξευμενίζουν τὸν κατακτητὴ, οὔτε καὶ τὸν ὀδηγοῦν σὲ συμβιβασμό. Θὰ πρέπει, ὡς ἐκ τούτου, νὰ ἐδράσουμε τὸν ἀγῶνα μας, ἀμετακίνητα, σὲ θέσεις ἀρχῶν, ποῦ νὰ μὴν μπορεῖ κανένας νὰ τὶς ἀμφισβητήσι. Ποιὸς καὶ μὲ ποιὰ κριτήρια θὰ ἀρνηθεῖ, στὸν 21ο αἰῶνα, τὸ δικαίωμα περιουσίας, ἐλεύθερης διακίνησης καὶ ἐγκατάστασις κάποιου στὴν ἴδιὰ του τὴ χώρα, ὅταν αὐτὸ τὸ δικαίωμα κατοχυρώνεται γιὰ

ὄλη τὴν Εὐρώπῃ; Ποιὸς καὶ μὲ ποιά κριτήρια, ἂν ἐμεῖς δὲν τὸ ἀποδεχτοῦμε, θὰ δικαιώσει ἢ θὰ δικαιολογήσει τὴν Τουρκία στὰ θέματα τοῦ ἐποικισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ξεκαθαρίσματος; Ποιὸς θὰ παραβλέψει ὅτι τὸ πρόβλημά μας εἶναι πρόβλημα εἰσβολῆς καὶ κατοχῆς, ὅταν τεκμηριωμένα τοῦ παραθέσουμε τὰ γεγονότα; Ὅταν, ὅμως, ἐμεῖς δεχόμαστε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐκπτώσεις στὰ δικαιώματά μας, θὰ ἐνδιαφερθοῦν οἱ ἄλλοι γιὰ μᾶς;

Θὰ πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦμε, ὕστερα, τὸν σοβαρότατο κίνδυνο ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν εἴσοδο στὸ ἔδαφός μας τῶν παράνομων Μουσουλμάνων μεταναστῶν, ποὺ διοχετεύει σκόπιμα ἢ Τουρκία, μὲ σκοπὸ τὴν ἀλλοίωση τοῦ δημογραφικοῦ χαρακτήρα καὶ τῶν ἐλεύθερων περιοχῶν· καὶ νὰ ἐργαστοῦμε συστηματικὰ γιὰ παρεμπόδιση αὐτῆς τῆς εἰσόδου. Ὁ κίνδυνος ἀπὸ τοὺς λαθρομετανάστες αὐτοὺς εἶναι τεράστιος, μὲ ἐπιπτώσεις στὴν παιδεία καὶ στὴν οἰκονομία τῆς χώρας μας καὶ μὲ ὀρατὴ τὴ χρησιμοποίησή τους ὡς πέμπτης φάλαγγας, στὸ ἐσωτερικὸ μας, σὲ περίπτωσι σύρραξης. Δὲν εἴμαστε οὔτε ρατσιστὲς οὔτε ξενοφοβικοί. Ὑπερασπιζόμαστε τὸ δικαίωμά μας νὰ παραμείνουμε στὴ γῆ τῶν πατέρων μας.

Μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ μὲ τὴν ἀγωνία γιὰ τὴν πορεία τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος νὰ μᾶς συνέχει, ἀπευθύνουμε καὶ πάλι πρὸς ὅλους τὸν ἀναστάσιμο χαιρετισμὸ «Χριστὸς Ἀνέστη»! Χαιρετίζουμε, ἰδιαίτερα, μὲ πατρικὴ ἀγάπη, ὅσους βιώνουν εἰσέτι τὸ ἄλγος τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, τοὺς συγγενεῖς τῶν πεσό-ντων καὶ τῶν ἀγνοουμένων μας, τοὺς ἐγκλωβισμένους καὶ τοὺς πρόσφυγες, καθὼς καὶ ὅσους ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ ὕφεση.

Ἐπαναλαμβάνουμε πρὸς ὅλους τὸ μεγάλο μήνυμα τῆς σημερινῆς μέρας, ὅτι οἱ θλίψεις καὶ οἱ ταλαιπωρίες εἶναι προσωρινές. Ἡ δύναμη τοῦ κακοῦ καὶ τῶν ἀντίθεων δυνάμεων εἶναι παροδική. Κύριος τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς μας εἶναι ὁ Ἀναστάς ἐκ νεκρῶν Χριστός, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν.

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν!

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου,
Ἄγιον Πάσχα 2023

Διάπυρος ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι εὐχέτης

†: Κύπρος Γαβριὺς

ΝΥΝ ΠΑΝΤΑ ΠΕΠΛΗΡΩΤΑΙ ΦΩΤΟΣ

Ολόφωτη τώρα η γη.
Φως ιλαρό, φως άύλο,
φως νοητό, ανέσπερο
υπέρτατο, γλυκύ.

Φως πλημμυρίζει τις καρδιές.
Φως φωταυγεί στα μάτια.
Φως και χαρά, ύμνοι παντού
και ουράνια ευφροσύνη.

Μέσα στη δόξα η Ζωή,
στον θρίαμβο η Αλήθεια,
ανέσπερη λάμπει η Οδός,
ο Ήλιος της Αγάπης!

Όλα γεννήθηκαν ξανά,
όλη η ψυχή και η καρδιά
μέσα στη νίκη του Φωτός.

Καινούργια γη, νέα πνοή,
καμιά σκιά θανάτου.
Έηλθε το ύδωρ της Ζωής
λαμπρό σαν κρύσταλλο.

Παντού ζωή και ελπίδα
Έηλθε ο αστήρ ο πρωϊνός,
ολόλαμπρος εν Δόξη.
Έηλθε το Φως το Αληθινό!

«καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι» (Άποκ. κβ' 5).

ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΜΠΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ:
«ΜΝΗΣΘΗΣΟΜΑΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΣΟΥ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 2021.

Η ΕΥΧΗΜΟΣ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΩΝ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Η ονομαστική εορτή εκάστου κληρικού αποτελεί ένα πνευματικό ορόσημο για τους εν Κυρίω Αδελφούς του. Σπεύδουν, όταν υπάρχει η δυνατότητα, να συλλειτουργήσουν μαζί του ή να παρευρεθούν στη Θεία Λειτουργία για να συμπροσευχηθούν ή να του αποστείλουν ευχετήριες επιστολές. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται η εν Χριστώ αλληλοπεριχώρηση και ενδυναμώνονται οι κοινοί εκκλησιαστικοί οραματισμοί για μια αποδοτικότερη χριστιανική καρποφορία.

Μέσα σε αυτό το πνεύμα ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος απέστειλε προς τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κ.κ. Γεώργιο την κάτωθι ευχετήρια επιστολή «ἐπ' ἀφορμῇ τῆς εὐσήμου ἡμέρας τῶν ὀνομαστηρίων» Αυτού.

Μακαριώτατε καί Αγιώτατε Αρχιεπίσκοπε Νέας Ιουστινιανής καί πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καί περιπόθητε ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γεώργιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Δοξάζομεν τὸν Θεὸν τῆς σοφίας καί τῆς ἀγάπης, τὸν χαριζόμενον ἡμῖν τὴν χαρὰν τῆς ἐορτίου ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καί τῆς ἐκφράσεως τῶν εὐχῶν καί προσήσεων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί ἡμῶν προσωπικῶς ἐπ' ἀφορμῇ τῆς εὐσήμου ἡμέρας τῶν Ὑμετέρων ὀνομαστηρίων.

Εἶσθε, Μακαριώτατε, ἀφιερωμένοι ψυχῇ τε καί σῶματι εἰς τὴν διακονίαν τοῦ ἐμπειπιστευμένου Ὑμῖν ἄνωθεν λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν θεάρεστον λειτουργίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, τοποθετῶν αἰεὶ τὸν λύχνον «ἐπὶ τὴν λυχνίαν», μετ' ἀκλονήτου πιστότητος εἰς τὴν Παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας, μαρτυρῶν εὐθαρσῶς περὶ τῆς ἐλθούσης ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως καί τῆς ἐρχομῆς ἐπουρανίου Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Εὐχαριστοῦντες εὐγνωμόνως τῷ Δοτήρι παντός ἀγαθοῦ, ὅτι ἔδωρήσατο τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ τὴν Ὑμετέραν πολυτίμητον Μακαριότητα λειτουργόν, ποιμένα καί διδάσκαλον, καί δεόμενοι Αὐτοῦ, ὅπως κρατύνη Ὑμᾶς πρὸς εὐκλεῆ συνέχισιν ὡς μήκιστα τοῦ ὑψηλοῦ καί πολυευθύνου Πρωθιεραρχικοῦ Ὑμῶν ἔργου, κατασπαζόμεθα Ὑμᾶς φιλήματι ἀγίῳ καί διατελοῦμεν μετὰ τιμῆς ἐξαιρέτου καί βαθείας ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Πολλὰ τὰ ἔτη Σας, Μακαριώτατε ἀδελφέ!

Ἰβκγ' Ἀπριλίου κγ'
 Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
 ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
 Ἰωάννης τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας
 Ἰωάννης τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας

Στην πιο πάνω ένθερμη ευχετήρια επιστολή του Οικουμενικού, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος απάντησε ως ακολούθως.

Παναγιώτατε Αρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικῆ Πατριάρχα, λίαν ἡμῖν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν γερασμιωτάτην Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Εὐχαριστοῦντες θερμότατα τῇ Ὑμετέρᾳ πεπνυμένη Κορυφῇ διὰ τὰς πρόφρονας συγχαρητηρίους Αὐτῆς προσρήσεις καὶ εὐχὰς ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις ἡμῶν, ἐκ μέσης καρδίας δεόμεθα τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ἵνα χαρίζηται Αὐτὴν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ ἔτη πάμπολλα, ὑγιεινὰ καὶ ὄλβια, ἀπαύστως καὶ ἐπιτυχῶς τὰ εἰς ὠφέλειαν καὶ πρόοδον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πιστοῦ Αὐτῆς λαοῦ καταπράττουσαν, εἰς δόξαν Χριστοῦ.

Ἐπὶ τούτοις ἀσπαζόμεθα καὶ αὐθις ἀδελφικῶς τὴν Ὑμετέραν θεοτίμητον κορυφὴν καὶ διατελοῦμεν

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
τῇ 23ῃ Ἀπριλίου 2023,

Τῆς Ὑμετέρας γερασμιωτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

†: Κύπρος Γεώργιος

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ
ΕΠΕΤΕΙΩΝ ΤΗΣ 25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821
ΚΑΙ ΤΗΣ 1^Η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955
ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

ΔΡΟΣ ΣΩΤΗΡΟΥΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ,
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΔΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

Σταθερά προσηλωμένο στο επιβαλλόμενο χρέος της απόδοσης των τιμών των εθνικών αγώνων του Ελληνισμού και την καλλιέργεια της ιστορικής μνήμης, το Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ πραγματοποίησε, στις 30 Μαρτίου 2023, εκδήλωση εορτασμού των επετείων της 25ης Μαρτίου 1821 και της 1ης Απριλίου 1955.

Την εκδήλωση, η οποία έλαβε χώρα στην Αίθουσα Τελετών του Ιδρύματος, τίμησαν με την παρουσία τους η Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος, η Α.Ε. ο Πρέσβυς της Ελλάδος στην Κυπριακή Δημοκρατία κ. Ιωάννης Παπαμελετίου, Μέλη της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου των Εξωτερικών Πρέσβυς Κορνήλιος Κορνηλίου, ως εκπρόσωπος του υπουργού εξωτερικών κ. Κόμπου, αρχηγοί κοινοβουλευτικών κομμάτων, βουλευτές, δήμαρχοι κατεχόμενων δήμων, στελέχη των ενόπλων δυνάμεων, κυβερνητικοί και διοικητικοί αξιωματούχοι, εκπρόσωποι άλλων Εκκλησιών, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος, ιερείς, εθνοφρουροί και πλήθος κόσμου.

Καλωσορίζοντας τους προσκεκλημένους, ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος κ. Χρίστος Κουκλιώτης είπε τα εξής:

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι, Θεοφιλέστατοι,

Εξοχώτατε κ. Πρόσβυ της Ελλάδος,
Έντιμε κ. Γενικό Διευθυντά του Υπουργείου Εξωτερικών,
Έντιμοι Αρχηγοί και Εκπρόσωποι Κομμάτων,
Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Με αισθήματα εθνικής υπερηφάνειας στρέφουμε, σήμερα, τις σκέψεις μας προς το ηρωικό παρελθόν και τις ένδοξες επετείους της 25ης Μαρτίου 1821 και της 1ης Απριλίου 1955. Οι δύο αυτές επέτειοι αποτελούν κορυφαίους σταθμούς της νεότερης ιστορίας μας, το πνεύμα και το νόημα των οποίων πρέπει να φωτίζουν και να καθοδηγούν την πορεία μας προς το μέλλον. Με ευγνωμοσύνη αναπολούμε όλους εκείνους, οι οποίοι με αυτοθυσία έχυσαν το αίμα τους στον βωμό της Πατρίδας για να μπορούμε εμείς σήμερα να ζούμε ελεύθεροι.

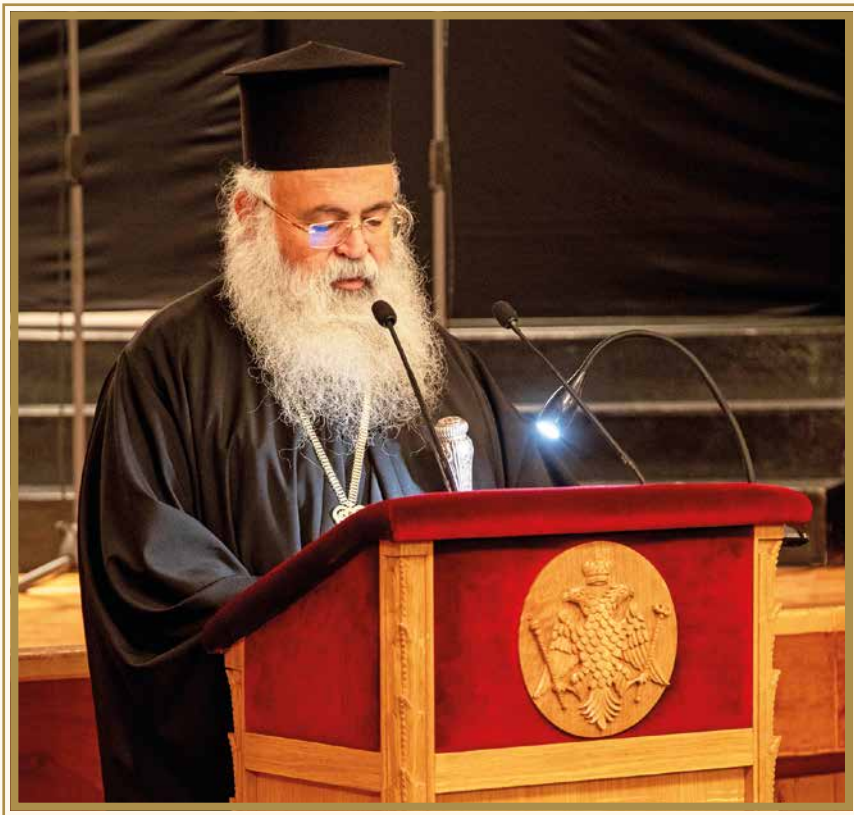
Οι αγώνες τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με το πνεύμα της θυσίας, της θυσίας ανθρώπων κάθε τάξεως, οι οποίοι, όπως έχει λεχθεί, έζησαν ως άνθρωποι, αλλά πέθαναν ως ήρωες. Διακόσια χρόνια πριν, ο υπόδουλος Ελληνισμός, εμπνεόμενος από την προγονική δόξα, πολέμησε με ανδρεία και αποτίναξε τον ζυγό της μακραίωνης δουλείας. Οι ήρωες του Εικοσιένα έμπρακτα απέδειξαν ότι η θουκυδίδειος παρακαταθήκη: «*τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὖψυχον...*», ουδέποτε εκφυλίστηκε, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί ηθικό βίωμα και εθνική επιταγή.

Ο Κυπριακός ελληνισμός, ακολουθώντας το παράδειγμα των ηρώων του 21 και ορμώμενος από τα ίδια ιδεώδη, ξεκίνησε τον δικό του αγώνα για την ελευθερία την 1η Απριλίου 1955. Η έννοια της Ελευθερίας είναι το ύψιστο αγαθό και προϋποθέτει αρετή και τόλμη, αγώνες και θυσίες. Ενσυνείδητα και ευσυνείδητα αγωνιζόμενοι οι μαχητές της Κυπριακής Ελευθερίας αναδείχθηκαν αντάξιοι συνεχιστές των αγωνιστών του 1821 και επιβεβαίωσαν ότι η ευψυχία και η αρετή, η φιλοπατρία και η αυτοθυσία μπορούν να καταβάλουν την υλική και αριθμητική υπεροχή του αντιπάλου.

Ο εορτασμός, λοιπόν, των δύο αυτών επετειών, θα πρέπει να αποτελεί για όλους μας, σε Ελλάδα και Κύπρο, αφετηρία για εσωτερικό αναστοχασμό. Τα εμπνευσμένα λόγια του αείμνηστου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' σε σχέση με το νόημα της θυσίας των προγόνων μας είναι πάντοτε επίκαιρα: «*Στρέφωμεν τὴν στιγμὴν αὐτὴν εὐλαβικὰ τὴν σκέψιν πρὸς ἐκείνους, οἵτινες προσέφερον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Πατρίδος τὴν ζωὴν των, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ἡμεῖς οἱ ἐπιζῶντες, καρπούμενοι τὸ αἷμά των καὶ τὴν θυσία των, νὰ ζήσωμεν ἐλεύθεροι. Εὐλαβικὰ*

ραίνομεν τούς λευκοὺς τάφους των μὲ τὰς μυρσίνας τοῦ πένθους μας καὶ τὰς δάφνας τοῦ θαυμασμοῦ μας. Ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶν των ἐξεπήγασεν ἡ ἀνάστασις τῆς Πατρίδος μας καὶ ἀπὸ τούς τάφους των ἐξεπήδησεν ἡ Ἐλευθερία. Τὸ ἔργον καὶ ὁ θάνατός των ἔστησαν αἰώνιον μνημεῖον ἀρετῆς, ὥστε ἡ μνήμη τῆς δόξης των νὰ ζῆ πάντοτε εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐπιγιγνομένων».

Στον χαιρετισμό του, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος κ.κ. Γεώργιος εἶπε τα ακόλουθα:

Με συγκίνηση αλλά και αισθήματα εθνικής υπερηφάνειας χαιρετίζουμε την αποψινή εορταστική εκδήλωση, που διοργανώνει το Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ, για τις Εθνικές επετείους, της 25ης Μαρτίου 1821 και 1ης Απριλίου 1955.

Μέσα στην κρισιμότητα των καιρών, τους οποίους διέρχεται το εθνικό μας πρόβλημα, η Εθνεγερσία του 1821 και ο Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας

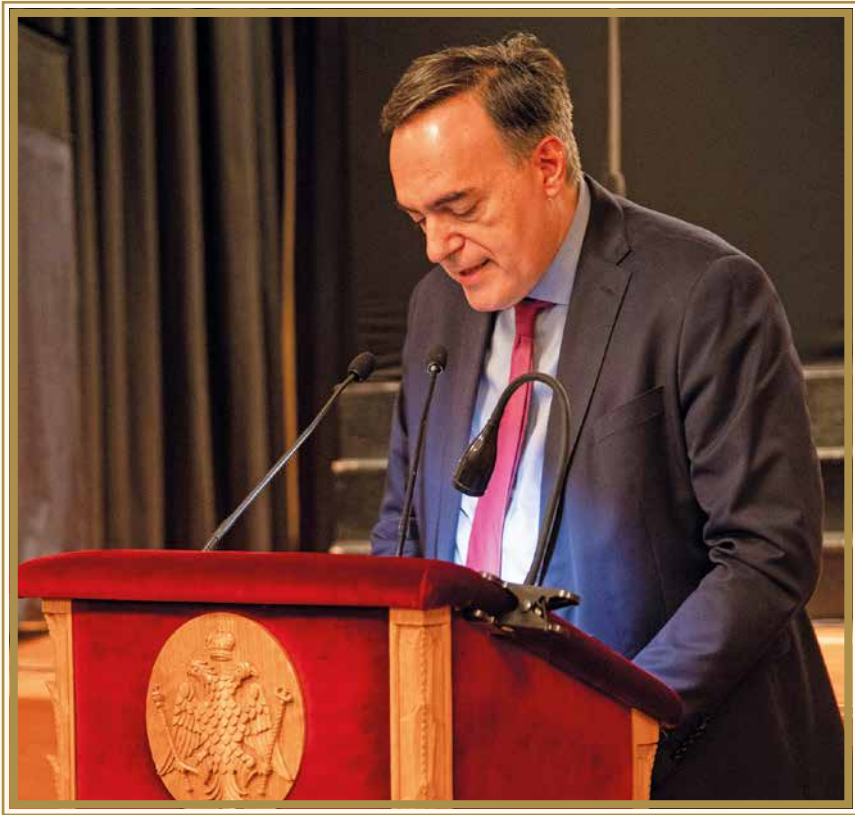
της ΕΟΚΑ του 1955-59, αποτελούν αστείρευτες πηγές θάρρους και δύναμης. Τονώνουν το αγωνιστικό φρόνημα και γιγαντώνουν την πίστη στην τελική κατάσχυση του δικαίου, στον θρίαμβο της ηθικής και στην απελευθέρωση του σκλαβωμένου σήμερα τμήματος της νήσου μας.

Με βαθύτατο σεβασμό υποκλινόμαστε μπροστά στους ηρωισμούς και στις θυσίες των αθάντων οπλαρχηγών του 1821 που είχαν ως αποτέλεσμα την επαναφορά της Ελλάδας στα ελεύθερα κράτη του κόσμου. Θαυμάζουμε και τα ανδραγαθήματα των απaráμιλλων παλληκαριών της θρυλικής ΕΟΚΑ, με τα οποία απέδειξαν την καταγωγή μας και την ενότητα της φυλής. Τιμούμε αυτούς που μιμήθηκαν στον Μαχαιρά και στο Δίκωμο τον Λεωνίδα των Θερμοπυλών, στον Αχυρώνα του Λιοπετρίου το Χάνι της Γραβιάς, στα βουνά και τα λαγκάδια μας τους παλαιούς κλέφτες και αρματολούς.

Διακόσια και πλέον χρόνια από τη μεγάλη εκείνη μέρα του Ελληνισμού και, δυστυχώς, ακόμα στις θλιβερές ακρογιαλιές της Κύπρου, δεν έρριψε τις ακτίνες της η ελευθερία. Ο άγγελος της απολύτρωσης δεν έφερε ως εδώ το μεγάλο μήνυμα, παρόλο που κι η Κύπρος δεν υστέρησε σε θυσίες. Αντίθετα, εδώ και 49 χρόνια περιήλθαμε σε θέση δεινή, πιο δεινή κι από εκείνη των χρόνων της πρώτης Τουρκοκρατίας.

Η κατοχή της πατρίδας μας, το συνεχιζόμενο δράμα του λαού μας και οι δυσοίωνες προοπτικές για μια λύση που να εξασφαλίζει την επιβίωσή μας στη γη των πατέρων μας, συνιστούν το μέγιστο πρόβλημά μας και συνέχουν την καρδιά και ολόκληρο το είναι μας. Μετέχουμε, εν τούτοις, ολόψυχα, ως Έλληνες, στη χαρά του έθνους. Γιατί μόνο με τον τρόπο αυτό, με τη βίωση των εθνικών ιδεωδών και τον παραδειγματισμό από το παρελθόν, είναι δυνατό να ελευθερωθεί η πατρίδα μας.

Ευχαριστούμε θερμά όλους εκείνους οι οποίοι εργάστηκαν για την αποψινή εκδήλωση, η οποία υπογραμμίζει το ιερότατο χρέος να αναβιώνουμε συνεχώς, και μάλιστα κατά τρόπο πολύ έντονο, όλες εκείνες τις διαχρονικές αξίες, για τις οποίες οι πρόγονοί μας έχυσαν το αίμα τους. Τους συγχαίρουμε, επίσης, για τη σκέψη αλλά και την όλη προσπάθεια και εργασία για να τιμηθούν οι Ήρωες και τα ηρωικά γεγονότα του γένους μας. Τέλος, απευθύνουμε εγκάρδιο αγωνιστικό χαιρετισμό προς όλους, μνημονεύουμε τα ονόματα των αθάντων ηρώων μας, αποτίουμε προς αυτούς τον προσήκοντα φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης και ευχόμαστε όπως, με τη βοήθεια του Θεού, εορτάσουμε σύντομα και τα Κυπριακά Ελευθέρια.

Λαμβάνοντας τον λόγο, ο Πρέσβυς της Ελλάδος κ. Ιωάννης Παπαμελετίου ανέφερε τα πιο κάτω:

Με ιδιαίτερη χαρά αποδέχθηκα την πρόσκληση να μιλήσω απόψε ενώπιό σας, στην τόσο φιλόξενη αίθουσα εκδηλώσεων του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, εστιάζοντας στο νόημα των εθνικών επετείων της 25ης Μαρτίου 1821 και της 1ης Απριλίου 1955. Επιτρέψτε μου καταρχάς να συγχαρώ το Ίδρυμα για την άρτια διοργάνωση αυτής της επετειακής εκδήλωσης.

Η κήρυξη της Επανάστασης της 25ης Μαρτίου 1821 αποτελεί το σημαντικότερο ορόσημο της νεότερης Ιστορίας μας. Η σημασία της είναι κομβική, λόγω της επιτυχούς της κατάληξης και της δημιουργίας του σύγχρονου, ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. Έχει, ωστόσο, ωθήσει στο περιθώριο της συλλογικής μας μνήμης τη μακρά σειρά εξεγέρσεων του έθνους μας κατά της οθωμανικής κυριαρχίας, οι οποίες ξεκίνησαν ευθύς μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης.

Ήδη κατά το δεύτερο μισό του 15ου αιώνα ξέσπασαν πέντε επαναστατικά κινήματα, στην Πελοπόννησο (Άργος, Μάνη και Πάτρα), στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο και στη Μακεδονία. Πάνω από δεκαπέντε επαναστατικές απόπειρες σημειώθηκαν τον 16ο αιώνα, με σημαντικότερες εκείνες στην Ήπειρο, στη Μακεδονία και στη νοτιοδυτική Πελοπόννησο, που ακολούθησαν την ήττα του οθωμανικού στόλου στη Ναυμαχία της Ναυπάκτου τον Οκτώβριο του 1571. Τον 17ο αιώνα είχαμε, επίσης, σειρά επαναστατικών κινημάτων, μεταξύ άλλων στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο, στην Κύπρο και στην Πελοπόννησο (Μεσσηνία, Μάνη, Λακωνία, Αρκαδία). Με κορυφαίες στιγμές την κατάληψη της Καλαμάτας για σύντομο χρονικό διάστημα, καθώς και τη συμμετοχή Ελλήνων οπλαρχηγών στην κατάληψη της Αιτωλοακαρνανίας, της Πελοποννήσου και των Αθηνών από τους Ενετούς κατά τον Έκτο Βενετοτουρκικό Πόλεμο (1684-1699). Παρά την στυγνή καταπίεση και την αιμοσταγή καταστολή των κινημάτων αυτών, οι ξεσηκωμοί των Ελλήνων, σε διάφορες περιοχές του ελληνικού χώρου, συνεχίστηκαν αμείωτοι και κατά τον 18ο αιώνα. Ενδεικτικά σημειώνω τις εξεγέρσεις στη Μακεδονία, στην Ακαρνανία, στην Κρήτη και στις Βόρειες Σποράδες, με σημαντικότερη επαναστατική απόπειρα εκείνη των Ορλωφικών, την οποία ακολούθησαν μαζικές σφαγές Ελλήνων στην Πελοπόννησο και στην Στερεά Ελλάδα. Στις αρχές του 19ου αιώνα, πριν την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, επαναστατικές απόπειρες σημειώθηκαν τα έτη 1806-1807 και το 1808.

Συνεπώς, η Ελληνική Επανάσταση αποτελεί την κορύφωση μιας μακράς σειράς ένοπλων κινημάτων, τα οποία αδιάκοπα, για τέσσερις αιώνες, δεν έπαψαν να αμφισβητούν, έστω και τοπικά, την οθωμανική κυριαρχία στον ευρύτερο εθνικό μας χώρο. Αυτή η αγωνιστική παρακαταθήκη, η παράδοση έμπρακτης άρνησης της υποταγής συνδυάστηκε με τις ευνοϊκές για τους Έλληνες συγκυρίες των αρχών του 19ου αιώνα. Η δράση της Φιλικής Εταιρείας, τα διδάγματα των ευρωπαϊκών κινημάτων του Διαφωτισμού και του Φιλελευθερισμού και η μοναδική πίστη και αντοχή του έθνους κατά τα χαλεπά χρόνια του εθνικοαπελευθερωτικού μας ξεσηκωμού επέτρεψαν το 1830 τη δημιουργία της πρώτης, από το 1453, ελληνικής κρατικής οντότητας.

Το ελληνικό κράτος, ωστόσο, περιορισμένο στη γραμμή Αμβρακικού-Παγασητικού, δεν περιέλαβε αρχικά στους κόλπους του παρά ένα μέρος των Ελλήνων. Γεννήθηκε, έτσι, η Μεγάλη Ιδέα, το κίνημα δηλαδή που αποσκοπούσε στην απελευθέρωση των περιοχών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας όπου διαβιούσαν συμπαγείς ελληνικοί πληθυσμοί. Πρώτος ο Αριστείδης Ρέντης

υποστηρίζει ότι η Ελληνική Επανάσταση, σκοπός της οποίας ήταν η απελευθέρωση όλων των ελληνικών επαρχιών, δεν είχε τερματιστεί, εφόσον ο στόχος της δεν είχε ακόμη επιτευχθεί. Ο όρος **Μεγάλη Ιδέα** χρησιμοποιείται για πρώτη φορά από τον Ιωάννη Κωλέττη, σε ομιλία του στην Εθνοσυνέλευση τον Ιανουάριο του 1844, στο πλαίσιο της διαμάχης αυτοχθόνων-ετεροχθόνων. Έκτοτε, και για όλον τον 19ο αιώνα αλλά και τις αρχές του 20ού, η Μεγάλη Ιδέα καθίσταται η πρωταρχική, διαρκής ιδεολογική αναφορά του νέου ελληνικού κράτους, εντασσόμενη στο πλαίσιο της εθνικής ολοκλήρωσης, της απελευθέρωσης δηλαδή των Ελλήνων αδελφών. Το 1864 η Μεγάλη Βρετανία παραχωρεί τα Επτάνησα στην Ελλάδα. Το 1881 η Θεσσαλία και η Άρτα ενσωματώνονται στα ελληνικά εδάφη, ενώ μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους στον εθνικό κορμό εντάσσονται η Ήπειρος, η Μακεδονία, η Κρήτη και τα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου. Η Δυτική Θράκη ακολουθεί το 1920. Τα Δωδεκάνησα το 1947.

Πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922, το Εθνικό Νομισματοκοπείο κόβει το 1919 στην Αθήνα ένα αναμνηστικό χρυσό μετάλλιο. Στη μια όψη εμφανίζεται η προτομή του τότε Έλληνα Πρωθυπουργού, με την επιγραφή «Ελευθέριος Βενιζέλος Ελευθερωτής». Στην άλλη, το εθνόσημο πάνω στον δικέφαλο αετό, με την επιγραφή **Μικρά Ασία, Θράκη, Κύπρος, Δωδεκάνησα**. Η Κύπρος εμφανίζεται, με τον τρόπο αυτό, ως ένας από τους κύριους εδαφικούς στόχους του Ελληνισμού, ως μια πρωταρχική, απαραίτητη ψηφίδα της επιδιωκόμενης εθνικής ολοκλήρωσης. Αν και το 1922 είχε θεωρηθεί ως η ληξιαρχική πράξη θανάτου της Μεγάλης Ιδέας, η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα αναζωπυρώνει τους εθνικούς πόθους των Ελλήνων της Κύπρου.

Κυρίες και Κύριοι,

Όπως όλοι γνωρίζουμε, τη νύχτα της 31ης Μαρτίου προς την 1η Απριλίου 1955, βόμβες εξερράγησαν σε κυβερνητικά κτήρια των μεγάλων κυπριακών πόλεων. Η πρώτη προκήρυξη της Εθνικής Οργανώσεως Κυπρίων Αγωνιστών καλεί στον απελευθερωτικό αγώνα, κάνοντας άμεση αναφορά στο 1821, το οποίο εντάσσει στους ιστορικούς αγώνες των Ελλήνων για ελευθερία, από την αρχαιότητα μέχρι τη σύγχρονη εποχή: *«Αδελφοί Κύπριοι. Από τα βάθη των αιώνων μας ατενίζουν όλοι εκείνοι, οι οποίοι ελάμπρυναν την Ελληνικήν Ιστορίαν δια να διατηρήσουν την ελευθερίαν των: οι Μαραθωνομάχοι, οι Σαλαμινομάχοι, οι Τριακόσιοι του Λεωνίδα και οι νεώτεροι του Αλβανικού έπους. Μας ατενίζουν οι αγωνισταί του 1821 οι οποίοι και μας edίδαξαν ότι η απελευθέρωσις από τον ζυγόν δυνάστου αποκτάται πάντοτε με το αίμα. [...] Ας δείξωμεν εις τον*

κόσμον ακόμη μίαν φοράν ότι και του σημερινού Έλληνος ο τράχηλος ζυγόν δεν υπομένει».

Το εθνικό κίνημα των Ελλήνων της Κύπρου είχε, βεβαίως, χρησιμοποιήσει το 1821 ως σημείο ιδεολογικής αναφοράς και νωρίτερα, κατά τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 και τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-1913). Το 1921 και το 1930 οργανώθηκαν και στην Κύπρο εορταστικές εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια από την έκρηξη της Επανάστασης και την Ανεξαρτησία αντίστοιχα. Μετά την 1η Απριλίου, η οποία χαρακτηρίζεται ως «νέο 1821», τόσο στα φυλλάδια της ΕΟΚΑ όσο στα παράνομα περιοδικά της Αλκίμου Νεολαίας ΕΟΚΑ γίνονται αναφορές στους ήρωες ή τις μάχες της Επανάστασης. Οι δυσκολίες του Κυπριακού Αγώνα παραλληλίζονται με εκείνες του 1821.

Είναι, άλλωστε, γνωστό ότι, για την ορκωμοσία των μελών της, η ΕΟΚΑ υιοθέτησε το τελετουργικό της Φιλικής Εταιρείας. Αυτό προέβλεπε ότι όποιος επιλεγόταν προς μύηση στη συνωμοτική οργάνωση γονάτιζε μπροστά από μια εικόνα του Χριστού, έβαζε το χέρι του στο Ιερό Ευαγγέλιο και έδινε τον όρκο, τον οποίον διάβαζε κληρικός, ο οποίος σε πολλές περιπτώσεις ήταν και ο εξομολόγος του αγωνιστή. Απαραίτητο μέρος της τελετουργίας ήταν και ο εναγκαλισμός κατηχητού και μυουμένου με τη φράση «*Αδελφέ μου... αδελφέ μου*», που συνήθως γινόταν με δάκρυα.

Η έντονη ιδεολογική σφραγίδα του 1821 αποτυπώνεται και στη χρήση πλήθους ονομάτων ηρώων της Επανάστασης, ως ψευδωνύμων, από τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ: Ανδρούτσος, Αρματωλός, Γκούρας, Γρίβας, Διάκος, Κανάρης, Καποδίστριας, Μιαούλης, Μπότσαρης, Μπουμπουλίνα, Κολοκοτρώνης, και άλλα. Στο ίδιο πνεύμα, για συγκεκριμένες τοποθεσίες ή κρησφύγετα της Οργάνωσης, χρησιμοποιήθηκαν ονομασίες όπως Γραβιά, Κούγκι, Μεσολόγγι και Σούλι. Επιπροσθέτως, αναντίλεκτα τεκμήρια του ισχυρού δεσμού του πνεύματος του αγώνα της ΕΟΚΑ με την Επανάσταση συνιστούν ο τρόπος εορτασμού της 25ης Μαρτίου στις φυλακές και στο αντάρτικο, οι συχνές συγκρίσεις με το 1821 και η αναβίωση του κλίματος της Επανάστασης σε απομνημονεύματα Κυπρίων αγωνιστών του 1955.

Κατά έναν εθνικά συγκινητικό τρόπο, η σημασία που απέδιδαν το 1955 οι εξεγερθέντες Έλληνες της Κύπρου στην Επανάσταση του 1821 είναι ευθέως ανάλογη της σημασίας που απέδιδε, 135 χρόνια νωρίτερα, η Φιλική Εταιρεία στην Κύπρο. Είναι πράγματι αξιοπρόσεκτο, ότι η Κύπρος είναι το μόνο ελληνικό νησί που απασχολεί το «Γενικόν Σχέδιον» της Επανάστασης, το οποίο κα-

ταστρώθηκε από τους Φιλικούς στο Ισμαήλιο της Βεσσαραβίας τον Οκτώβριο του 1820. Ένα από τα 23 άρθρα του, το 15ο, ήταν αφιερωμένο στην Κύπρο: «Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Κυπριανός υπεσχέθη να συνεισφέρει χρήματα ή τροφάς, όσας δυνηθή. Λοιπόν ο Καλός [Αλέξανδρος Υψηλάντης] πρέπει να γράψη προς την Μακαριότητά του προτρεπτικά δηλοποιών των πραγμάτων την κατάστασιν, διά να φιλοτιμηθή να βοηθήση αναλόγως τη φήμη της νήσου εκείνης, την οποίαν έχουν το προνόμιον οι Κύπριοι να διοικούν αυτοί σχεδόν τοσούτους χρόνους. Ταύτα δε τα γράμματα ο ρηθείς Πελοπίδας ή προτού, ή επιστρέφων εξ Αιγύπτου, να περάση εις Κύπρον και να εγχειρίση τη αυτού Μακαριότητι, διά να εμβάση τα χρήματα ο άγιος Κύπρου εις Κωνσταντινούπολιν, ή να στείλη τας τροφάς, όπου διορισθή· και τέλος να σκεφθή, πώς να διαφυλάξη το ποίμνιόν του από τους κατοίκους εκεί εχθρούς».

Η τελευταία φράση επισημαίνει τον σοβαρότατο κίνδυνο που διέτρεχε ο ελληνικός πληθυσμός της Κύπρου, σε περίπτωση που επαναστατούσε. Ο Δημήτριος Ύπατρος από το Μέτσοβο, φαίνεται να ήταν εκείνος που είχε, εκ μέρους της Φιλικής Εταιρείας, μυστικές επαφές με τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό, εξασφαλίζοντας την υπόσχεση τόσο του Αρχιεπισκόπου όσο και πολλών προκρίτων, να συνδράμουν τον Αγώνα, με τα μέσα που μπορούσαν να διαθέσουν. Οι Έλληνες της Κύπρου αποφασίσθηκε να μην πάρουν τα όπλα, λόγω των γενικών τοπικών συνθηκών. Κατέβαλαν, ωστόσο, το δικό τους βαρύ τίμημα, τόσο στην Ελλάδα, όσο και εδώ. Τιμούμε με ευλάβεια τη μνήμη του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, του Ιωάννη Καρατζά, των εκτελεσθέντων προκρίτων και των Κυπρίων αγωνιστών που κατέβαλαν τον δικό τους φόρο αίματος στην Επανάσταση.

Μεσούντος του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ, στην εορταστική του ομιλία για την 25η Μαρτίου το 1958, ο δεκαεννιάχρονος Παναγιώτης Τουμάζος, που λίγους μήνες αργότερα σκοτώθηκε ως αντάρτης στο βουνό σε μάχη κατά βρετανών στρατιωτών, εκφράζει με εμβληματικό και απέριττο τρόπο το νόημα των εθνικών επετείων της 25ης Μαρτίου 1821 και της 1ης Απριλίου 1955: «Η επαφή μας με το 21 δεν έπαυσε και οι επικοί αυτοί αγώνες της 25ης Μαρτίου συνεχίζονται στο αιματοβαμμένο νησί μας από ισαξίους του 21 αγωνιστάς και πιστούς λάτραις της θεάς Ελευθερίας. Γιατί η Κύπρος, παιδί και αυτή της Ελλάδος, δεν μπορούσε παρά να θέσει υπεράνω όλων την εθνικήν επιταγήν της Ενώσεως μετά της μητρός της. Οι ήρωές μας, που βάψανε με το αίμα τους το νησί μας, απέδειξαν με την έμπρακτη θυσία τους ότι η παράδοσις του 21 συνεχίζεται και αποτελεί την εθνική επιταγή της φυλής μας».

Εύχομαι σε όλους σας Χρόνια Πολλά.

Στην ομιλία του ο Υπουργός των Εξωτερικών Δρ Κωνσταντίνος Κόμπος, την οποία ανέγνωσε ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου των Εξωτερικών Πρέσβυς Κορνήλιος Κορνηλίου, είπε τα ακόλουθα:

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Κυρίες και Κύριοι

Είναι με ιδιαίτερη τιμή που βρίσκομαι εδώ μαζί σας σήμερα, εκ μέρους του Υπουργού Εξωτερικών Κωνσταντίνου Κόμπου, για να τιμήσουμε όλοι μαζί τις δυο σημαντικότερες επετείους τις οποίες ο κυπριακός ελληνισμός εορτάζει κάθε χρόνο: την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και την έναρξη της Κυπριακής Επανάστασης του 1955.

Υπήρξε ανέκαθεν παράδοση των Ελλήνων να εορτάζουμε τις ενάρξεις των αγώνων μας κι όχι την επιτυχή (ή και όχι) λήξη τους. Γιατί ήδη από τα Ομηρικά Έπη, το δωρικό ηρωικό πνεύμα επικρατούσε των στενών, συμφεροντολογικών υπολογισμών. Η προάσπιση βωμών και εστιών ήταν υπέρτερος στόχος, ακόμα και όταν ο Αχιλλέας ήξερε καλά ότι θα σκοτωθεί στην μάχη, ενώ εάν αντίθετα φυγομαχούσε, είχε την διαβεβαίωση ότι θα ζούσε μέχρι τα βαθιά γεράματα, σεβάσμιος και αποδεκτός βασιλεύς από όλους. Κι όμως: διάλεξε την μάχη. Όπως κι ο Μπότσαρης, ο Παπαφλέσσας. Όπως κι ο Αυξεντίου, ο Παλληκαρίδης και τόσοι άλλοι.

Ανατρέχοντας στην ιστορική βιβλιογραφία και επιχειρώντας πολύ συνοπτικά να αποτιμήσουμε το μεγαλείο της εξέγερσης του ελληνικού έθνους, οφείλουμε να σταθούμε στους παράγοντες που συνετέλεσαν, ώστε εκείνο που φάνταζε αδύνατο και ανέφικτο να γίνει πραγματικότητα. Από τη Μολδοβλαχία μέχρι την Κρήτη, την Πελοπόννησο, τα νησιά του Αιγαίου, αλλά και την Κύπρο, αυτό που επέτρεψε στο λάβαρο της Επανάστασης να υψωθεί ήταν ένας συνδυασμός παραγόντων, με συνένωση των λιγοστών τότε δυνάμεων του έθνους. Παράγοντες, όπως η ακλόνητη πίστη και η μεταλαμπάδευση των ελληνικών ιδεωδών από γενιά σε γενιά, ακόμα και σε συνθήκες καταπίεσης αιώνων, η ιδεολογική επιρροή του κινήματος του Διαφωτισμού, η ανάπτυξη της ιδέας της ύπαρξης του ελληνικού έθνους που συνδεόταν με την αρχαία Ελλάδα και edικαιούτο στον σύγχρονο κόσμο την χωριστή πολιτική της ύπαρξη (η οποία αναπτύχθηκε αρχικά μεταξύ των Ελλήνων που ζούσαν στις παροικίες της Δυτικής Ευρώπης), και τέλος, η συνέργεια με τον διανοούμενο Έλληνα, τους προύχοντες, αλλά και τον απλό αγωνιστή, τον ψαρά, τον γεωργό, τον έμπορο.

Το υπόδουλο Γένος μέσα στους δίσεκτους αιώνες της οθωμανικής σκλαβιάς και παρά τις συνθήκες οικονομικής δυσπραγίας, παρά τη φτώχεια, την έλλειψη μόρφωσης και τα τόσα δεινά, δεν σταμάτησε να αναζητά και δεν δίστασε να διεκδικήσει και να κατακτήσει την εθνική του αυτογνωσία.

Πιο συγκεκριμένα, κυρίες και κύριοι, στα δύσκολα χρόνια που ακολούθησαν την άλωση της Κωνσταντινούπολης, η Ρωμιοσύνη δεν έχασε ούτε τη μνήμη, αλλά ούτε και τη θέλησή της για εθνική αποκατάσταση. Μετά την αποσύνθεση του μεσαιωνικού μας κράτους, της υπερχιλιόχρονης Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ο υπόδουλος Ελληνισμός αναζήτησε εναγωνίως την νέα ηγεσία του, την νέα εθνική του οργάνωση που θα τον οδηγούσε ξανά στο προσκήνιο της ιστορίας.

Η κήρυξη της επανάστασης τον Μάρτιο του 1821, λοιπόν, δεν ήταν ένα τυχαίο γεγονός, αλλά η εξέλιξη μιας πορείας που ξεκίνησε δεκαετίες προηγουμένως. Πάνω από όλα όμως, αν είναι κάτι που πρέπει να κρατήσουμε, είναι ότι η Ελληνική Επανάσταση υπήρξε το αποτέλεσμα μιας αδιάκοπης φλόγας εξέγερσης που εκδηλώθηκε με επιτυχία, όταν οι απανταχού Έλληνες συνένωσαν δυνάμεις, πολιτικές, οικονομικές, ιδεολογικές, θρησκευτικές, διπλωματικές, έδειξαν επιμονή και υπομονή ανατρέποντας τελικά την αρχική εναντίωση της τότε Ιερής Συμμαχίας των ευρωπαϊκών δυνάμεων και στρέφοντάς τις τελικά και καθοριστικά με το μέρος τους.

Η σημαντική πνευματική, πολιτιστική, μορφωτική, οικονομική, εκπαιδευτική και εκδοτική δραστηριότητα των Ελλήνων της Διασποράς ήταν η μαγιά και το προζύμι για την ιδεολογική ωρίμαση του ελληνικού επαναστατικού κινήματος. Σημαντικές μορφές, όπως οι Ιωάννης Καποδίστριας, ο Αδαμάντιος Κοραής, ο Άνθιμος Γαζής, οι Αδελφοί Μαρκίδη-Πούλιου, ο Ρήγας Βελεστινλής (Φεραίος) είναι μερικοί από τους επιφανείς άνδρες που οδήγησαν τους υπόδουλους Έλληνες στην εθνική παλιγγενεσία τους.

Η συμβολή της Κύπρου στην επανάσταση του 1821 ήταν πολυεπίπεδη. Εκατοντάδες Κύπριοι μετέβησαν στην Ελλάδα και αγωνίστηκαν στο πλευρό των ομοεθνών τους, θυσιάζοντας την ζωή τους στα ηρωικά πεδία των μαχών. Πίσω στο νησί, εκατοντάδες ήταν οι εκτελέσεις, οι διωγμοί, και οι λεηλασίες στις οποίες προέβησαν οι Οθωμανοί για να καταπνίξουν την επαναστατική ορμή των Κυπρίων και να πλήξουν το εθνικό τους φρόνημα. Τόσο κατά την 9η Ιουλίου 1821 όσο και στα χρόνια που ακολούθησαν πολύ σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού αναγκάστηκε να προσφυγοποιηθεί εκτός Κύπρου.

Η Φιλική Εταιρεία είχε επεκταθεί, λοιπόν, και στην Κύπρο, όπου ο Δημήτριος Ίπατρος είχε μυστικές επαφές με τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό. Απεσταλμένος του Υψηλάντη είχε επίσης κατέλθει μυστικά στην Κύπρο προκειμένου να συλλέξει εισφορές για τον κυφορούμενο αγώνα. Η παράδοση επίσης λέει ότι ο Κωνσταντίνος Κανάρης είχε επισκεφθεί με καράβια του την Κύπρο και ότι είχε παραλάβει προμήθειες αφού φιλοξενήθηκε στην περιοχή Λαπήθου. Είναι γνωστός, εξάλλου, ο πίνακας του Γιώργου Μαυρογένη που εκτίθεται εδώ στην Πινακοθήκη του Ιδρύματος, ενώ αντίγραφό του έχει αναρτηθεί προ διετίας στο Πεντάγωνο στην Αθήνα, ως προσφορά του Υπουργείου Άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Υπάρχει, όμως, και επαναστατική απόπειρα αμεσότερη και ενεργότερη. Δηλαδή, ο τότε επίσκοπος Πάφου Χρύσανθος ο Β΄ λέγεται ότι ενεπλάκη σε συγκέντρωση Παφίων οπλισμένων που βάδισαν ανεπιτυχώς κατά της Λευκωσίας.

Κορωνίδα της κυπριακής προσφοράς ήταν οι ψυχές των προκρίτων και Επισκόπων της Κύπρου που αφαιρέθηκαν βάνουσα από τον Κουτσιούκ Μεχμέτ. Γύρω στα 500 άτομα από την εκκλησιαστική και κοινωνική ηγεσία του τόπου εκτελέστηκαν αφήνοντας τους Κύπριους αποδεκατισμένους και ακέφαλους. Επρόκειτο για ολόκληρη σχεδόν την ηγεσία του νησιού, αφού οι Έλληνες αριθμούσαν μόλις ογδόντα χιλιάδες. Μπορούμε μόνο να φανταστούμε τί θα σήμαινε ο αποδεκατισμός ενός τέτοιου αριθμού προκρίτων ακόμα και με τα σημερινά πληθυσμιακά δεδομένα.

Στο Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο της Ελλάδας φυλάσσεται η σημαία ομάδας Κυπρίων αγωνιστών: μια μεγάλη λευκή σημαία με γαλάζιο σταυρό στην οποία αναγράφεται επί λέξει: «ΣΗΜΕΑ ΕΛΛΗΝΗΚΙ ΠΑΤΡΗΣ ΚΗΠΡΟΥ». Η εν λόγω σημαία αναπαράχθηκε για τον εορτασμό των 200 ετών της Επανάστασης με πρωτοβουλία του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β΄ και αγκαλιάστηκε θερμά από τον λαό μας. Ιστορική φυσιογνωμία αποτελεί ο τότε Αρχιεπίσκοπος, ο Εθνομάρτυρας Κυπριανός, που με τη θυσία του την 9η Ιουλίου 1821 άφησε τη στεντόρεια διδαχή και υπόμνηση ότι «*Η Ρωμιούσνη ἔν νὰ χαθῆ, ὄντας ὁ κόσμος λείπη!*».

Η Κύπρος έχει, συνεπώς, άρρηκτους δεσμούς με το '21. Παρά το διαφορετικό κρατικό πεπρωμένο και τη ματαιώση του στόχου της Ενώσεως, το '21 τροφοδότησε το '55 και μαζί χαλύβδωσαν τη φυσιογνωμία μας. Αν δεν υπήρχε '21 δεν θα υπήρχε '55. Αν δεν υπήρχε '55 δεν θα υπήρχε Κυπριακή Δημοκρατία. Και αν δεν υπήρχε η Κυπριακή Δημοκρατία, δεν θα την είχαμε σήμερα ως τη μοναδική ασπίδα, αλλά και δόρυ μας, για να συνεχίσουμε τον αγώνα μέχρι

την πλήρη ανεξαρτησία μας, μέχρι όλοι οι νόμιμοι πολίτες της κυπριακής πολιτείας να μπορούν ελεύθερα να απολαύσουν τα δημοκρατικά κεκτημένα τους.

Εκατό τριάντα τέσσερα χρόνια μετά από το έπος του 1821, επαναλήφθηκε ένα εξίσου λαμπρό ιστορικό εγχείρημα, με τη νέα τότε κυπριακή γενιά να γράφει τη δική της εποποιία εμπνευσμένη από τον ηρωισμό των προγόνων της και επηρεαζόμενη από το παγκόσμιο αντιαποικιακό ρεύμα της μεταπολεμικής εποχής.

Την 1η Απριλίου 1955 εκδηλώθηκε η σημαντικότερη προσπάθεια για την απελευθέρωση της αγγλοκρατούμενης Κύπρου. Από το 1878, όταν οι Άγγλοι κατέλαβαν το νησί, το κυπριακό πολιτικό αίτημα, η ένωση μας με την Ελλάδα, είχε εκφραστεί κατ' επανάληψη και με πολλούς τρόπους: με διαδηλώσεις και συλλαλητήρια, με την αποστολή εκατοντάδων ενωτικών υπομνημάτων και ψηφισμάτων στα βρετανικά υπουργεία, με την αποστολή «πρεσβειών» στο Λονδίνο, με τη συμμετοχή χιλιάδων Κυπρίων εθελοντών στον ελληνικό στρατό σε περιόδους πολεμικής έντασης, με τα Οκτωβριανά του 1931, με το Δημοψήφισμα του 1950, με τη συμμετοχή στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό των Βρετανών ενάντια στον φασισμό, και, τέλος με την πρώτη ελληνική προσφυγή στα Ηνωμένα Έθνη το 1954. Όλα αυτά με μια προσμονή ότι θα έρθει η ώρα και της απελευθέρωσης και εθνικής δικαίωσης και της Κύπρου.

Η ίδρυση της ΕΟΚΑ και η έναρξη του Απελευθερωτικού Αγώνα ήταν, λοιπόν, η φυσιολογική εξέλιξη αυτής της μακράς και οδυνηρής πορείας. Ο κυπριακός λαός, και κυρίως η νεολαία, αγκάλιασε με ζέση την εμφάνιση της Οργάνωσης. Τα αιτήματα του Αγώνα δεν μπορούσαν να αφήσουν κανένα ασυγκίνητο. Άνδρες και γυναίκες όλων των τάξεων, επαγγελματιών και ηλικιών δήλωσαν μαζικά «παρών», στην κοινή προσπάθεια αποτίναξης του αποικιακού ζυγού και επίτευξης του εθνικού στόχου.

Όπως όλα τα απελευθερωτικά ή αντιαποικιακά κινήματα, η τετράχρονη κυπριακή επανάσταση είχε τους ήρωες, τους μάρτυρες και τα ολοκαυτώματά της. Τεράστιος ο ρόλος των πρωτεργατών και πρωταγωνιστών του Αγώνα, τόσο της γνωστής στην βιβλιογραφία «ομάδας των Αθηνών», στην οποία μετείχαν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και ο Συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίβας, μετέπειτα κρυφοί και τελικά φανεροί ηγέτες του Αγώνα, αλλά καθόλου ασήμαντη η συμβολή και των υπολοίπων, γνωστών και αγνώστων, επωνύμων και ανωνύμων: των μαχητών και ανταρτών της ΕΟΚΑ, των πεσόντων στις άνισες μάχες και των μαρτύρων της αγχόνης, των πολιτικών καταδίκων και των

πολιτικών κρατουμένων, των μελών των μαθητικών ομάδων που άφησαν τα σχολεία και άρπαξαν τις χειροβομβίδες και τα παράνομα φυλλάδια, των πολλών που βασανίστηκαν και των δεκάδων οικογενειών που προσέφεραν στους καταζητούμενους και τους αντάρτες στέγη και φιλοξενία.

Αγωνιστές, ηγεσία και λαός έγραψαν απaráμιλλες σελίδες ηρωισμού και αυταπάρνησης στη διάρκεια του ένδοξου εκείνου Αγώνα που οδήγησε στην απαλλαγή από την αποικιοκρατία και την απελευθέρωση της πατρίδας μας με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τιμώντας σήμερα τις εθνικές επετείους της 25ης Μαρτίου και της 1ης Απριλίου, οφείλουμε με σεβασμό να τις διαφυλάξουμε ως παρακαταθήκη και πολύτιμο οδηγό πλεύσης. Εξάλλου, η τιμή προς τις επετείους αλλά και όλους εκείνους που θυσιάστηκαν δεν θα πρέπει να περιορίζεται σε επίκαιρες και άλλες εκδηλώσεις, αλλά να αποδεικνύεται μέσω μιας συνετής καθημερινής στάσης ζωής, η οποία μετουσιώνει σε αρμόζουσες και σώφρονες πράξεις τις αξίες και τα οράματα που διδαχθήκαμε από τους ήρωές μας και τους αγώνες τους.

Αδιαμφισβήτητα, οι εθνικοαπελευθερωτικοί αγώνες του '21 και του '55 διδάσκουν ότι ενωμένες οι δυνάμεις ενός λαού μπορούν να επιτύχουν στόχους, μπορούν να επιτελέσουν θαύματα. Μακριά από ακραίες εξάρσεις (που καμιά σχέση δεν έχουν με τον αγνό πατριωτισμό) και με σεβασμό στις όποιες διαφορετικές θέσεις και προσεγγίσεις, διδασκόμαστε ότι η επίτευξη των εθνικών στόχων απαιτεί συνεργασία, συνεννόηση και κοινές δράσεις.

Η επανάσταση του '21 και ο Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας της ΕΟΚΑ πέτυχαν γιατί ο στόχος ήταν κοινός για όλους τους Έλληνες. Πέτυχαν, διότι αξιοποιήθηκαν τα υφιστάμενα μέσα στην ολότητα τους, πέτυχαν διότι υπερίσχυσε το 'εμείς' και όχι το 'εγώ'.

Η απόδοση τιμής σε όσους προέταξαν το ανάστημά τους υπερασπιζόμενοι την ελευθερία και την ακεραιότητα της πατρίδας αποτελεί διαχρονικό χρέος προς την ιστορία μας, σταθερή υπόμνηση της ευθύνης μας και παντοτινή οφειλή προς τους ήρωες και μάρτυρες της ελευθερίας.

Σήμερα, δύο αιώνες από την Ελληνική Επανάσταση και σχεδόν επτά δεκαετίες από τον Αγώνα της ΕΟΚΑ, αναλογιζόμαστε τις δικές μας ευθύνες. Και στέλνουμε το ξεκάθαρο μήνυμα ότι συνεχίζουμε την πορεία μας με τελικό και αδιαπραγμάτευτο προορισμό την ελευθερία, την ενότητα και την εδαφική ακεραιότητα της πατρίδας μας.

Τιμώντας τις κορυφαίες εθνικές επετείες, απευθύνουμε προς κάθε κατεύθυνση το μήνυμα ότι συνεχίζουμε την προσπάθεια για μια έντιμη, αξιοπρεπή και βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος. Έχοντας ως οδηγό τους αγώνες του παρελθόντος και τα απορρέοντα από αυτούς διδάγματα, δηλώνουμε περίτρανα ότι δεν συμβιβάζομαστε με την κατοχή. Αντιθέτως ανησυχούμε έντονα από το γεγονός ότι για σχεδόν 49 χρόνια η Κύπρος βιώνει τις συνέπειες της τουρκικής εισβολής και της συνεχιζόμενης κατοχής. Η ανησυχία μας αυτή μετουσιώνεται σε κινητήρια δύναμη που μας οδηγεί στην ξεκάθαρη βούληση για συνέχιση της προσπάθειας για τερματισμό της κατοχής και επανένωση της πατρίδας μας. Είναι υποχρέωσή μας, αλλά και εθνική και φυσική ανάγκη να δώσουμε το συντομότερο ένα τέλος σε αυτή την απαράδεκτη κατάσταση πραγμάτων.

Ένα τέλος που θα τερματίζει την κατοχή θα απαλλάσσει την Κύπρο από εγγυήσεις, ξένα στρατεύματα και ξένες εξαρτήσεις και θα αποκαθιστά και θα διασφαλίζει τα αναφαίρετα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες όλων των Κυπρίων. Λύση λειτουργική και βιώσιμη η οποία θα επανενώνει πραγματικά τον λαό και τον τόπο μας.

Αντιλαμβανόμαστε πόσο δύσκολος και μακρύς είναι ο δρόμος αυτός. Αντλώντας θάρρος και διδάγματα από τους προγόνους μας πεισμώνουμε για επιμονή στο δίκαιο του αγώνα μας για την επίτευξη πραγματικής ειρήνης στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, σε πείσμα των συνεχιζόμενων τουρκικών προκλήσεων στα Βαρώσια, την ΑΟΖ μας και τη συνεχιζόμενη κατοχή του νησιού μας.

Σήμερα ζούμε σε έναν κόσμο όπου κλονίζονται οι ηθικές αξίες και ιδανικά, όπου επικρατεί το άδικο έναντι του δικαίου, όπου παραβιάζονται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου. Με την απαράδεκτη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η κάθε χώρα αλλά και ο καθένας από εμάς ως πολίτης με συνείδηση πρέπει να επιλέξει εάν αποδέχεται την παραβίαση των βασικών αρχών του διεθνούς δικαίου αλλά και της φυσικής δικαιοσύνης ή αν επιθυμεί τελικά να επιστρέψουμε σε πρότερες αντιλήψεις περί επικράτησης του ισχυροτέρου.

Η εποχή της παγκοσμιοποίησης καθιστά αναγκαία τη διατήρηση των εθνικών, ιστορικών και πολιτιστικών παραδόσεων κάθε λαού που θα τον βοηθήσουν να επιβιώσει στον ανταγωνιστικό κόσμο που ζούμε. Καθιστά, επίσης, αναγκαίο τον αγώνα για επικράτηση ενός πραγματικά διαφορετικού διεθνούς συστήματος, στη βάση της πολυμέρειας των διεθνών σχέσεων, στη βάση των

βασικών αρχών του δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η πατρίδα μας βιώνει για σχεδόν 49 τώρα χρόνια την παρανομία της τουρκικής εισβολής και της συνεχιζόμενης στρατιωτικής κατοχής. **Ο αγώνας μας παραμένει αγώνας για εθνική επιβίωση και απελευθέρωση.** Η στάση μας πρέπει να είναι αγωνιστική, αξιοπρεπής και διεκδικητική, μια στάση που αποτελεί θεμελιακή μας υποχρέωση απορρέουσα από το περιεχόμενο των επετείων που μαζί τιμούμε εδώ σήμερα.

Σάς ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Τις μεστές ομιλίες ακολούθησαν τραγούδια από τη χορωδία «Η φωνή της Κερύνειας», υπό τη διεύθυνση του κ. Ιάκου Δημητρίου, με σολίστ την κα Τασούλα Βορκά. Συγκεκριμένα, ακούστηκαν μελοποιημένα τα ποιήματα «Ύμνος και θρήνος για την Κύπρο» (Γιάννης Ρίτσος), «Η Σάλπιγγα [Ελεύθεροι Πολιορκημένοι]» (Διονύσιος Σολωμός) και τέλος «Εἰς Σάμον» (Ανδρέας Κάλβος), με το εμφιατικό πρόταγμα «*Θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην ἢ ἐλευθερία*».

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με τον Εθνικό Ύμνο, με τη χορωδία και το κοινό να ενώνουν τις φωνές τους σε μια κατανυκτική ατμόσφαιρα.

Η εορταστική εκδήλωση αποτέλεσε το επιστέγασμα μίας σειράς δράσεων, τις οποίες ανέλαβε το Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' για την προβολή της σημασίας των δύο θεμελιακών επετείων και την απότιση του οφειλόμενου φόρου τιμής στους αγωνιστές της Ελευθερίας. Από τις δράσεις αυτές δέον να σημειωθούν το αφιέρωμα της τηλεόρασης του ΡΙΚ στην Ιστορική Πινακοθήκη του Ιδρύματος «Χρονογράφημα», 19 Μαρτίου 2023 και οι ραδιοφωνικές συζητήσεις στη Φωνή της Ελλάδας «Έλληνες παντού», 22 Μαρτίου 2023 και το Πρώτο Πρόγραμμα του ΡΙΚ «Εύξεινος Κύπρος», 27 Μαρτίου 2023, με σημείο αναφοράς την Ιστορική Πινακοθήκη του Ιδρύματος και τον ενεργό ρόλο της στην ανάδειξη των εθνικών αγώνων του Κυπριακού Ελληνισμού.

Νωρίτερα, στις 14 Φεβρουαρίου 2023, διοργανώθηκε σεμινάριο για τους φιλόλογους του Παγκυπρίου Γυμνασίου με θέμα τη διδασκαλία της Ελληνικής Επανάστασης μέσα από τις πηγές. Επισημαίνεται, τέλος, ότι στην Πινακοθήκη διεξάγεται, από το 2013, το βιωματικό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα: «ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ».

Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821 ΣΤΟΝ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Λαμπροφόρα ανέτειλε και πάλι στην ψυχοσύνθεσή μας η ένδοξη επέτειος της 25^{ης} Μαρτίου 1821. Η σημαιοστόλιστη πρωτεύουσα της πατρίδας μας μετέφερε και ανήγαγε τις φιλοπάτριδες ψυχές μας στο αγωνιστικό και ηρωικό εκείνο έπος του Εικοσιένα, κατά το οποίο μια ανύπαρκτη πολιτικά και στρατιωτικά Ελλάδα, πνιγμένη στο σκότος των 400 ετών της Τουρκοκρατίας και της επάρατης σκλαβιάς, φλεγόμενη από τους εθνικούς της οραματισμούς αγωνίστηκε για «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟ».

Κατάμεστος ο νέος μας καθεδρικός Ναός του Αποστόλου Βαρνάβα. Στις θέσεις τους, ως εθνικοί ταγοί οι θρησκευτικοί, οι πολιτικοί και οι στρατιωτικοί μας Άρχοντες. Η αναβίωση του πόθου της ερατεινής Ελευθερίας από τα πανάρχαια χρόνια μέχρι σήμερα συνεγείρει την ψυχή του αγνού Έλληνα της πολυπαθής Πατρίδας μας. Και τον συναθροίζει. Πού αλλού; Στη σκέπη του Θεού και της Εκκλησίας. Να ευχαριστήσει τον Θεό και να τον παρακαλέσει για το μέλλον της τλήμονος Κύπρου μας. Το στοργικό βλέμμα του Παντοκράτορα στο επιβλητικό τρούλο του ναού μας νιώθουμε να μας παρακολουθεί και να ενωτίζεται τους μύχιους πόθους μας. Και να μας επαναλαμβάνει κατηγορηματικά: «Γίνου πιστός ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἀποκ. Ἰωάν.2,10).

Τον πρόποντα λόγο εκφώνησε ο νέος Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κύριος Γιάννης Παναγιώτου. Ο λόγος του έχει ως ακολούθως.

Σήμερα ο εορτασμός είναι διπλός: Γιορτάζει η Παναγία. Γιορτάζει και ο Ελληνισμός.

Σήμερα, γιορτάζουμε τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, κατά τον οποίο ο Αρχάγγελος Γαβριήλ ανήγγειλε στην Παρθένο πως είναι ευλογημένος ο καρπός της κοιλίας της, μεταφέροντας το μήνυμα της επικείμενης γεννήσεως του Θεανθρώπου.

Σήμερα, γιορτάζουμε και την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, στην οποία ο Υψηλάντης, ως Αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας, όρισε την ημέρα αυτή «ως ευαγγελιζομένην τήν πολιτικήν λύτρωσιν του ἑλληνικοῦ Ἔθνους» και την εθνική μας παλιγγενεσία.

Τον έντονο πόθο του ελληνικού λαού για την πολυπόθητη Ελευθερία τον εκφράζει πολύ παραστατικά ο Κολοκοτρώνης στην ομιλία του στην Πύνα:

«Όταν ἀποφασίσαμε νὰ κάμωμε τὴν Ἐπανάσταση, δὲν ἐσυλλογισθήκαμε οὔτε πόσοι εἴμεθα οὔτε πὼς δὲν ἔχομε ἄρματα οὔτε ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐβαστοῦσαν τὰ κάστρα καὶ τὰς πόλεις. Ἀλλὰ, ὡς μία βροχὴ ἔπεσε εἰς ὄλους μας ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐλευθερίας μας: Καὶ ὁ κλῆρος μας καὶ οἱ προεστοὶ καὶ οἱ καπεταναῖοι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ ἔμποροι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὅλοι ἐσυμφωνήσαμε εἰς αὐτὸ τὸν σκοπὸ, καὶ ἐκάμαμε τὴν Ἐπανάσταση».

Σήμερα, εμείς, αναλογιζόμενοι τα δεδομένα της κάθε εποχής, οφείλουμε να αναγνωρίζουμε με δέος το μεγαλείο των Ελλήνων που τόλμησαν να ξεση-

κωθούν και να σταθούν απέναντι σε μια αυτοκρατορία, να την πολεμήσουν και να την νικήσουν.

Το ίδιο έπραξαν αργότερα οι Έλληνες και κατά το ηρωικό έπος του 40. Το ίδιο έπος επανέλαβε και ο Ελληνισμός της Κύπρου κατά την ένδοξη εκείνη περίοδο του έπους της ΕΟΚΑ.

Οι αυτοκρατορίες είναι όντως πανίσχυρες, αλλά όταν συναντήσουν λαούς αποφασισμένους να αγωνιστούν ενωμένοι τότε λυγίζουν, γιατί ο πόθος για το υπερούσιο αγαθό της ελευθερία είναι ακατανίκητος.

Συνεχίζω με την παράθεση του λόγου του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη:

«Εἰς τὸν πρῶτο χρόνο τῆς Ἐπαναστάσεως εἶχαμε μεγάλη ὁμόνοια καὶ ὅλοι ἐτρέχαμε σύμφωνοι. Ἐὰν αὐτὴ ἡ ὁμόνοια ἐβαστοῦσε ἀκόμη δυὸ χρόνους, ἠθέλαμε κυριεύσει καὶ τὴν Θεσσαλία καὶ τὴν Μακεδονία, καὶ ἴσως ἐφθάναμε καὶ ἔως τὴν Κωνσταντινούπολη. Τόσον τρομάξαμε τοὺς Τούρκους, ὅπου ἄκουγαν Ἕλληνα καὶ ἔφευγαν χίλια μίλια μακρὰ. Ἐκατὸν Ἕλληνες ἔβαζαν πέντε χιλιάδες ἔμπρός, καὶ ἓνα καράβι μίαν ἀρμάδα».

Ὅμως, ὅπως ἀκολουθῶς γράφει ο Γέρος του Μοριά:

Μετά «ἤρχισεν ἡ διχόνοια, καὶ ἐχάθη ἡ προηγούμενη προθυμία καὶ ὁμόνοια. Ἴσως ὅλοι ἠθέλαμε τὸ καλὸ, πλὴν καθένας κατὰ τὴν γνώμη του. Ἐξ αἰτίας τῆς διχονοίας, μᾶς ἔπεσε ἡ Τουρκιὰ ἐπάνω μας καὶ κοντέψαμε νὰ χαθοῦμε».

Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι.

Ο μεγαλύτερος εχθρός είναι ο κακός μας εαυτός, είναι το σαράκι της φυλής, είναι ο καταραμένος διχασμός.

Και η Κύπρος ιστορικά πλήρωσε πολύ ακριβὰ αυτή τη διχόνοια. Ευθύνη όλων μας είναι η διαφύλαξη της ενότητας που αποτελεί την κεφαλαιώδη προϋπόθεση για να νικήσουμε, για να δημιουργήσουμε και να μεγαλοουργήσουμε.

Σήμερα είναι πρώτη εθνική επέτειος που εορτάζουμε, μετά από την εκλογή του νέου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, κυρίου Νίκου Χριστοδουλίδη.

Ο Πρόεδρος μας έλαβε την λαϊκή εντολή προτάσσοντας την εθνική ενότητα ως ιστορική αναγκαιότητα, για την οικοδόμηση της οποίας εργάζεται με μεθοδικότητα και αποφασιστικότητα. Ακολουθεί μια εθνική γραμμή η οποία δημιουργεί σε όλους μας την ηθική υποχρέωση να τον στηρίζουμε.

Οδεύουμε προς το μέλλον ενωμένοι για τον μεγάλο μας εθνικό στόχο που είναι η εξεύρεση μια δίκαιης, βιώσιμης και λειτουργικής λύσης του κυπριακού, η οποία επιβάλλεται να εδράζεται πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο ευρωπαϊκό κεκτημένο. Διακρίνουμε τα μεγάλα από τα μικρά, τα ασήμαντα από τα σημαντικά, και αντιμετωπίζουμε μαζί τις μεγάλες προκλήσεις της πατρίδας μας.

Εργαζόμαστε μαζί για την συνοχή της κοινωνίας και για την ανάπτυξη της οικονομίας, για το συμφέρον της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Συνεχίζουμε ομαλά και σταθερά για να πετύχουμε περισσότερα, ανταποκρινόμενοι στις ελπίδες και στις προσδοκίες των πολιτών για πρόοδο και ανανέωση, σε συνθήκες ασφάλειας και ευημερίας.

Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι.

Από την Αλαμάνα ως τον Γοργοπόταμο, από την Γραβιά μέχρι τον Μαχαιρά, από την πολιορκία του Μεσολογγίου μέχρι την μάχη του Αεροδρομίου της Λευκωσίας, η γραμμή ήταν η ίδια διαχρονικά:

«Έλα και πάρε μόνος σου τη Λευτεριά,
με τραγούδια, με όπλα και με σπαθιά».

Έτσι, καταλήγω παραφράζοντας ελαφρώς τον ποιητή:

Από τον Μοριά μέχρι την ιδιαίτερη μας Πατρίδα περάσαμε από το σκοτάδι της Οθωμανοκρατίας στη Λευτεριά της Ανεξαρτησίας.

Το πανηγύρι κρατάει 200 χρόνια στα μαρμαρένια αλώνια που πάλεψε ο Χάροντας με τον Διγενή.

Κριτής και Αφέντης είναι ο Θεός και Δραγουμάνος του είναι ο αγωνιστικός μας λαός.

Βρισκόμαστε εδώ, δοξάζουμε τον Θεό χριστιανικά, μαθαίνουμε στα παιδιά μας ελληνικά, και προχωράμε μπροστά ελεύθεροι, ενωμένοι και δυνατοί, στην καρδιά του Δυτικού κόσμου και στον πυρήνα της Ευρώπης.

Ζήτω η Ελληνική Επανάσταση.
Ζήτω η Εθνική μας Παλιγγενεσία.
Ζήτω ο απανταχού Ελληνισμός.

Μετά την εκκλησιαστική δοξολογία ακολούθησε, όπως πάντα, η κατάθεση στεφάνων στα μνημεία των εθνομαρτύρων μας και η καθιερωμένη παρέλαση, στην οποία καμαρώσαμε με ενθουσιασμό τα λαμπρά παιδιά μας.

Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (1955-1959) ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»

—<img alt="Decorative flourish" data-bbox="400 307 610 325"—
ΣΤΑΥΡΟΥ Χ. ΣΤΑΥΡΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΗ

Την 1η Απριλίου 1955 οι Ελληνοκύπριοι ξεσηκώθηκαν για να αποτινάξουν τον βρετανικό ζυγό, με στόχο την «Ένωση» με τη μητέρα-πατρίδα Ελλάδα.

Το αίτημα των Ελληνοκυπρίων για την αποτίναξη της βρετανικής κατοχής στη Μεγαλόνησο και την ένωση με την Ελλάδα ήρθε δυναμικά στο προσκήνιο το 1950, με το δημοψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου (το διοργάνωσε η Εκκλησία της Κύπρου και το 95,7% των ψηφισάντων τάχθηκε υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα) και την εκλογή του Μακαρίου Γ' ως Αρχιεπισκόπου Κύπρου στις 20 Οκτωβρίου. Ήταν η εποχή που η αποικιοκρατία έπνεε τα λοίσθια και η μία μετά την άλλη οι κατακτημένες χώρες επιζητούσαν δυναμικά την ανεξαρτησία τους.

Οι κυβερνήσεις των Αθηνών, με την προτροπή της ελληνοκυπριακής ηγεσίας και υπό την πίεση των οργανώσεων του Κυπριακού Αγώνα στην Αθήνα, κατέβαλλαν προσπάθειες για τη διεθνοποίηση του θέματος, με διαδοχικές προσφυγές στον ΟΗΕ. Στις 10 Νοεμβρίου 1954 ο απόστρατος συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίβας «Διγενής» φθάνει στο νησί και συγκροτεί την Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.), η οποία την 1η Απριλίου 1955 εκδηλώνει δράση κατά των Βρετανών αποικιοκρατών, σηματοδοτώντας την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα των Κυπρίων.

Οι γενναίες πράξεις, η θυσία των ηρώων κατά το έπος αυτό φιλοξενούνται στο Μέγαρο της αρετής. Αυτή η αρετή υπήρξε ο προπομπός, όταν η πατρίδα το ζητούσε, το ζητεί και σήμερα, και είχε την ανάγκη του καθενός, όπως και σήμερα την έχει.

Παρά το αίμα που χύθηκε, με τους αγωνιστές που έδωσαν τη ζωή τους (Καραολής, Δημητρίου, Παλληκαρίδης, Αυξεντίου κ.ά.), και όσους υπέστησαν φρικτά βασανιστήρια, και τους άλλους μαχητές, ο στόχος της «Ένωσης» δεν επιτεύχθηκε. Με τις συμφωνίες του Λονδίνου και της Ζυρίχης (19 Φεβρουαρίου 1959), δούρειος ίππος, η Κύπρος έγινε ανεξάρτητο κράτος την 1η Οκτωβρίου 1960. Και τί ακολούθησε;

Ανώφελο στη μοίρα σου να ρίχνεις την αρά. Κοινά τα λάθη κι η εξομολόγηση, άρα, περιττή. Και σήμερα είμαστ' εξόριστοι από τη γη και τη ζωή μας κι είναι μακρύς του πηγαϊμού ο χρόνος. Το φονικό μαχαίρι του εχθρού μέλισε το κορμί στα δυο και κακοφόρμισε η πληγή. Λέφτερα πια δεν ταξιδεύουμε στα μέρη τα δικά μας.

Μονάχα όποιος αφουγκράζεται και ακολουθεί τα βήματα της τρανεμένης του ιστορίας είναι ελεύθερος. Οι πρόγονοί μας, οι νεκροί μας γίναν ιδέες, είναι η ανάσα μας, είναι επικεφαλής και μας γνέφουν να τους ακολουθήσουμε. Κι εμείς πρέπει να μαχόμαστε, κι ας μην είναι σίγουρο ότι η αρετή μας θα αμειφθεί, όμως ο αγώνας και μόνο για ελευθερία, την κάνει φωτεινό μετέωρο να σελαγίζει στο στερέωμα.

Ο Φιλολογικός Σύλλογος ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ μέσα στη μακρόχρονη φωτοβόλο πνευματική πορεία του, σε άμεση συνάφεια με τα εθνικά θέματα, έχει ισχυρό το αποτύπωμά του με την ποικίλη και έμπρακτη προσφορά του στην πολύπαθη Μεγαλόνησο Κύπρο. Λίγες μόνο αναφορές.

Το 1900 ο Φ. Σ. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ, αγωνιζόμενος και υπέρ των δικαιών του έθνους, συνήψε μνημόνιο συνεργασίας με τον πατριωτικό σύνδεσμο των Κυπρίων, στον οποίο σε ειδική εορτή παρέδωσε τη σημαία του.

Στις 2 Νοεμβρίου του 1931 σε έκτακτη συνεδρίασή του εξέδωσε ψήφισμα υπέρ του αγωνιζόμενου κατά της βρετανικής αποικιοκρατίας Κυπριακού Ελληνισμού. Το ψήφισμα δημοσιεύθηκε σε όλες τις εφημερίδες, επιδόθηκε σε όλες τις πρεσβείες και απεστάλη σε όλες τις συγγενείς οργανώσεις του πολιτισμένου κόσμου.

Στις 11 Νοεμβρίου του 1931 ο Σίμος Μενάρδος, μέλος του Φ. Σ. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ και της Ακαδημίας Αθηνών, «Κύπριος τῷ γένει», επέδωσε την εθνική Βίβλο της Κύπρου στον Πρόεδρο Παύλο Κουντουριώτη.

Στις 30 Νοεμβρίου του 1948, σε δεξίωση της κυπριακής εθνικής πρεσβείας, εκφωνήθηκε από τον τότε Πρόεδρο, Ι. Καραβία, ένας ένθερμος και πλήρης

πατριωτικού παλμού λόγος προς τους αλύτρωτους συμπατριώτες μας της Κύπρου για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στις 14 Δεκεμβρίου του 1949 νέο ψήφισμα εξεδόθη για την Ένωση της Κύπρου με την ελεύθερη ελληνική πατρίδα και απεστάλη στη Μεγάλη Βρετανία.

Ο Φ.Σ. «Παρνασσός», η «Εθνολογική Ιστορική Εταιρεία» και ο «Πατριωτικός Όμιλος», οργάνωσαν στις 11 Ιουλίου 1952, προς τιμή του **Εθνάρχη Μακαρίου** δεξίωση στην αίθουσα του «Παρνασσού». Ο Πρόεδρος εν μέσω ζητωκραυγών ευχήθηκε: **«ὕπὲρ τῆς ταχείας Ἐνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος»**. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' ευχαρίστησε για την εθνική δεξίωση και δήλωσε ότι: **«οἱ Κύπριοι θὰ ἀγωνισθῶσιν μέχρις ἐπιτεύξεως τοῦ Πανελληνίου πόθου τῆς Ἐνώσεως μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος»**.

Τη 14^η Απριλίου 1964 ο Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου «Παρνασσός» Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεράσιμος Ι. Κονιδάρης, μέλος της ΕΟΚΑ του 1955-59, ενώπιον πυκνού ακροατηρίου, γύρισε στα χρόνια εκείνα με ιστορικές αναμνήσεις από την προετοιμασία του αγώνα της Κύπρου για ελευθερία. Άλλα μέλη της ΕΟΚΑ, από την Εφορεία του «Παρνασσού» ήταν ο Σάββας Λοϊζίδης, ιδρυτικό στέλεχος της οργάνωσης και ο Ακαδημαϊκός Ιωάννης Θεοδωρακόπουλος Πρόεδρος του «Παρνασσού».

Την 4^η Νοεμβρίου 1970 ο «Παρνασσός» στην 150^ή επέτειο της επανάστασης του 1821, ανάμεσα στους ομιλητές ο Σ. Λοϊζίδης μίλησε με θέμα: «Ἡ Ἐπανάστασις ἐν Κύπρῳ».

Τη 13^η Αυγούστου 1974, μετά από εισήγηση του Προέδρου, Ακαδημαϊκού Ιω. Θεοδωρακόπουλου, η Εφορεία του Φ.Σ.Π. αποφάσισε παμψηφεί να εισφέρει **δρχ. 50.000 ὑπὲρ των θυμάτων της εγκληματικής εισβολής των Τούρκων στην Κύπρο** και της βάρβαρης θηριωδίας τους κατά του άμαχου ελληνοκυπριακού πληθυσμού. Συγχρόνως στιγματίσε την ανοχή και υποβοήθηση τέτοιων ανήκουστων για την εποχή μας πράξεων υπό φίλων καί συμμάχων χωρών, οι οποίες τόσα οφείλουν στην Ελλάδα και το ελληνικό πνεύμα.

Τη 12^η Φεβρουαρίου 1975, η Εφορεία αποφάσισε παμψηφεί, όπως το Νυκτερινό Γυμνάσιο του Παρνασσού προβεί στην υιοθέτηση προσφυγοπαίδων του Γυμνασίου Σολέας Α' και Β' της Κύπρου, και να διατεθεί το ποσό των 50.000 δρχ. για τους 500 προσφυγόπαιδες της Κύπρου που θα φοιτούσαν στις Νυκτερινές Σχολές για ένδυση και υπόδηση.

Το αρχαιολογικό και φιλολογικό τμήμα του Συλλόγου έκανε πλούσιο αφι-

έρωμα στην Κυπριακή φιλολογία με ομιλητές τους **Ν.Γ. Πολίτη, τον Κύπριο Ακαδημαϊκό Σίμο Μενάρδο και τον Σπυρίδωνα Λάμπρο**. Ο τελευταίος μίλησε για Κυπριακά χειρόγραφα που σώζονται στο Άγιο Όρος, που αποτελούν σπουδαία πηγή για την ιστορία της Εκκλησίας της Κύπρου.

Με την ευκαιρία των εγκαινίων Κυπριακής εκθέσεως, με τους ανταλλαγέντες πατριωτικούς λόγους των Σπ. Λάμπρου, Κωστή Παλαμά και του Κύπριου Ν. Κλ. Λανίτη, συνταύτισαν κοινούς πόθους και κοινά αισθήματα για το υπόδουλο ελληνικό νησί.

Ο νυν Πρόεδρος του Φ.Σ.Παρνασσός κ. Βασίλειος Κωνσταντινόπουλος, πέρα από τις πυκνές αναφορές του στις επετειακές εκδηλώσεις για το εθνικό θέμα της Κύπρου, κάνει πλήρη και εμπειριστατωμένη ανάλυση στο βιβλίο του «ΔΟΚΙΜΙΑ ΑΓΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ» για την Κύπρο. Και άλλοι ομιλητές πρόβαλαν σε επετείους τις αρχαίες πόλεις της Κύπρου και τη συμμετοχή της στον ένδοξο απελευθερωτικό Αγώνα της Εθνεγερσίας του 1821 και στον επικό Αγώνα του Ελληνισμού εναντίο των Δυνάμεων του Άξονα το 1940.

Η μικρή αυτή αναφορά αποδεικνύει την εγγενή και αδιάλειπτη μέριμνα και προσπάθεια των Ελλήνων για τη διαφύλαξη της εθνικής τους ακεραιότητας. Να ευχηθούμε, όπως οι ηρωικοί αγώνες και οι αιματηρές θυσίες των Ελληνοκυπρίων κατά τον απελευθερωτικό αγώνα του 1955-59, δικαιωθούν σύντομα και βασιλεύσει στη «**Νήσο των Αγίων και των Μαρτύρων**» η πολυπόθητη Ελευθερία και Δικαιοσύνη.

Η ΣΤΑΥΡΟΑΝΑΣΤΑΣΙΜΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ: ΠΗΓΗ ΕΛΠΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΟΛΕΒΑΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Φέτος, έχουν συμπληρωθεί διακόσια και δύο χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης και είναι χρήσιμο να αναρωτηθούμε: Πώς επιβίωσε το Έθνος μας μετά από τέσσερις αιώνες Τουρκοκρατίας; Οι απαντήσεις περιέχουν χρήσιμα μηνύματα για τη δύναμη επιβίωσης και για την αναζήτηση των νέων στόχων και οραμάτων του Ελληνισμού.

1) Η Ορθόδοξη Εκκλησία διαφύλαξε την Πίστη, την εθνική συνείδηση και καλλιέργησε αγωνιστικό πνεύμα. Επί Τουρκοκρατίας όποιος χανόταν για την Ορθοδοξία χανόταν και για τον Ελληνισμό. Οι εξισλαμισμένοι τούρκευαν και μετατρέπονταν σε διώκτες του Έθνους μας. Η Εκκλησία με τους ιεροκήρυκες, τα μοναστήρια - σχολεία και κυρίως με τους Νεομάρτυρες διέσωσε τη σπίθα που άναψε τη φλόγα της Ελευθερίας.

2) Υπήρχε πίστη στη διαχρονική συνέχεια του Ελληνισμού. Λόγιοι και κληρικοί, αγωνιστές και απλός λαός, όλοι είχαν τη συνείδηση ότι πρέπει να ελευθερωθούν, διότι είναι απόγονοι των Αρχαίων Ελλήνων και της Ελληνορθόδοξης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Ο Κολοκοτρώνης δηλώνει στον Άγγλο Χάμιλτον ότι συνεχίζει τον αγώνα του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου. Ο Στρατηγός Μακρυγιάννης απαγορεύει στους στρατιώτες του να πουλήσουν αρχαία αγάλματα λέγοντας: «**Γι' αυτά πολεμήσαμε**».

3) **Η Μεγάλη Ιδέα ήταν το όραμα και η πηγή ελπίδας.** Τίποτε σημαντικό δεν επιτυγχάνεται χωρίς όραμα. Ο Ελληνισμός ουδέποτε εγκατέλειψε την ελπίδα για απελευθέρωση όλων των εδαφών που τού ανήκαν επί Βυζαντίου/Ρωμανίας. Σήμερα μία από τις αιτίες της πολύπλευρης κρίσης είναι το γεγονός ότι **ως Έλληνες δεν έχουμε βρει μία νέα Μεγάλη Ιδέα για να μας συναρπάξει και να μας ανυψώνει πνευματικά.**

4) Μας κράτησε όρθιους η αγάπη των Ελλήνων για τα γράμματα. Άλλοτε σε Κρυφά Σχολεία και άλλοτε – κυρίως μετά το 1650 - σε φανερά εκπαιδευτήρια, οι υπόδουλοι μάθαιναν γράμματα με βασικά εγχειρίδια το Ψαλτήρι, την Οκτώηχο και το Ευαγγέλιο. Στα ανώτερα μαθήματα διδάσκονταν οι Αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς και κείμενα του Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου.

5) Μας βοήθησε πολύ η ικανότητα των Ελλήνων στο εμπόριο και στη ναυτιλία. Έμποροι από την υπόδουλη Ελλάδα έφευγαν για τη Δυτική και Ανατολική Ευρώπη, συγκέντρωναν χρήματα και επέστρεφαν για να ανοικοδομήσουν εκκλησίες και σχολεία. Το ναυτικό των νησιών και των παραλίων πόλεων ξεκίνησε ως εμπορικό, αλλά το 1821 μετετράπη σε πολεμικό.

6) Το κοινοτικό σύστημα υπήρξε αυτοφυής δημοκρατικός θεσμός και ένδειξη αλληλεγγύης προς τους πάσχοντες. Των Ελλήνων οι κοινότητες ήταν η προέκταση της ενορίας, εξέλεγαν τους δημογέροντες, φρόντιζαν για την παιδεία και βοηθούσαν τις χήρες και τα ορφανά.

7) Ουδέποτε ξεριζώθηκε το αντιστασιακό πνεύμα του Ελληνισμού. Δεκάδες εξεγέρσεις οργανώθηκαν πριν από το 1821.

Με πυξίδα αλάνθαστη τα διδάγματα αυτά ο Ελληνισμός πρέπει σήμερα να επιδείξει πνεύμα αντίστασης και όχι υποταγής απέναντι στην τουρκική προκλητικότητα, η οποία εκφράζεται με τον νέο-οθωμανισμό του Ερντογάν.

Δυστυχώς, μία μειοψηφία επιχειρεί την αναθεώρηση της Ιστορίας με πρόθεση να εξωραϊσθεί η οθωμανική τυραννία και να ξεχαστούν οι σφαγές των

Νεοτούρκων κατά του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας και του Πόντου. Το πνεύμα των αναθεωρητών είναι: Αφού οι Οθωμανοί Τούρκοι ήταν «καλοί», άρα και τώρα είναι καλοί γείτονες και δικαιούνται μερίδιο από το Αιγαίο, την Κύπρο, ίσως και συνδιοίκηση στη Θράκη. Πρόκειται για απαράδεκτη νοοτροπία, η οποία αλλοιώνει το παρελθόν σκοπίμως και δημιουργεί τραγικές συνέπειες για το μέλλον.

Ο Ελληνισμός και σήμερα πρέπει να διατηρήσει την αισιοδοξία του και να μην παρουσιάζει συμπτώματα εθνικής κατάθλιψης. Η πορεία του Γένους ήταν και είναι Σταυροαναστάσιμη. Η Τουρκοκρατία ήταν η Σταύρωση. Η Επανάσταση του 1821 ήταν η απαρχή της Αναστάσεώς μας. Αναστηθήκαμε διότι παραμείναμε ενωμένοι με τις ζωογόνες ρίζες μας και την ταυτότητά μας. Η Ορθοδοξία, η ελληνική γλώσσα, η ιστορική συνείδηση θα μας βοηθήσουν και πάλι να έχουμε οδοδείκτες και όραμα για το μέλλον.

Ακούμε από πολλούς την ένσταση ότι τα έθνη και οι εθνικές ταυτότητες θα ισοπεδωθούν από την παγκοσμιοποίηση. Ως Χριστιανοί γνωρίζουμε ότι μόνον ο Θεός ορίζει τις νομοτέλειες στη ζωή μας. Τα ανθρώπινα αλλάζουν εύκολα, έρχονται και παρέρχονται. Ειδικά δε για την Παγκοσμιοποίηση έχουμε την παραδοχή και από σοβαρούς μελετητές των διεθνών εξελίξεων ότι μπορεί να ανατραπεί ή να παραμείνει στάσιμη και να μην ισοπεδώσει τα έθνη και τα εθνικά κράτη.

Το 1993 ο διάσημος Αμερικανός πολιτειολόγος Φράνσις Φουκουγιάμα με το βιβλίο του «**Το τέλος της Ιστορίας και ο τελευταίος Άνθρωπος**» πρόβλεπε την επικράτηση της οικονομικής και πολιτιστικής παγκοσμιοποίησης και τη διάδοση του αμερικανικού πολιτικού και οικονομικού προτύπου σε όλον τον κόσμο. Τώρα αναθεωρεί τις απόψεις του. Με το βιβλίο του «**Ταυτότητα**» ζητεί συγγνώμην και δέχεται ότι η παγκοσμιοποίηση δεν είναι νομοτέλεια και ότι πέρα από την οικονομία υπάρχουν δυνάμεις που κινούν τα έθνη, όπως είναι η **εθνική ταυτότητα, ο πολιτισμός, η θρησκεία**. Το μήνυμα του νέου βιβλίου του είναι ότι τα έθνη θα συνεχίσουν να βασιζονται στη γλωσσική και θρησκευτική ταυτότητά τους. Και μάλιστα τονίζει ότι αυτό είναι καλό, αρκεί να σεβόμαστε τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, δηλαδή να μην συνδέεται η θρησκευτική πίστη με αυταρχισμό και φανατισμό.

Είναι χαρακτηριστική η συνηγορία του Φουκουγιάμα, πρώην θεωρητικού της παγκοσμιοποίησης, υπέρ των εθνικών κρατών. Γράφει σχετικά:

«Η ιδέα ότι τα κράτη είναι παρωχημένα και ότι θα πρέπει να αντικατα-

σταθούν από διεθνείς φορείς πάσχει, διότι κανένας δεν κατάφερε να σκαφτεί μία καλή μέθοδο, ώστε αυτοί οι διεθνείς φορείς να υπόκεινται σε δημοκρατική λογοδοσία. Η λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών εξαρτάται από κοινές νόρμες, από κοινές προοπτικές και εν τέλει από κοινή κουλτούρα, και όλα αυτά μπορεί να υπάρχουν στο επίπεδο ενός εθνικού κράτους, αλλά δεν υπάρχουν διεθνώς»¹.

Την ίδια πρόβλεψη για την αναστροφή της παγκοσμιοποίησης και για την επιβίωση των εθνικών κρατών και των εθνικών ταυτοτήτων κάνει και ο Έλληνας Καθηγητής της Γεωπολιτικής σε γαλλικά πανεπιστήμια Γεώργιος Πρεβελάκης, Γράφει σχετικά:

«Η εθνική κλίμακα θα παραμείνει ως υποδομή του παγκοσμίου συστήματος. Από ορισμένες απόψεις θα ενισχυθεί..... Ταυτοχρόνως, η «υπαρκτή» παγκοσμιοποίηση, χωρίς να εξαφανιστεί τελείως, θα υποχρεωθεί να υποχωρήσει. Ένα τόσο ευρύ διασυνδεδεμένο σύστημα δεν είναι βιώσιμο. Αυτό απέδειξαν διαδοχικά η οικονομική κρίση του 2008 και η υγειονομική του 2020»².

Τα έθνη, λοιπόν, θα επιβιώσουν. Η εθνική ταυτότητα κάθε λαού είναι δικαίωμά του και υποχρέωσή του να την διατηρήσει. Εμείς, ως Έλληνες θα διαφυλάξουμε την ιερή παρακαταθήκη που κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας. Το ερώτημα είναι ποιο θα είναι το όραμα για το μέλλον. **Ποια θα είναι η νέα Μεγάλη Ιδέα του Ελληνισμού;** Μέχρι το 1922 απελευθερώναμε εδάφη και πληθυσμούς που είχαν ριζωμένη την Ορθοδοξία και την Ελληνικότητα.

Σήμερα πιστεύω ότι το όραμα για το Έθνος και ιδίως για τους νέους μας πρέπει να έχει επίκεντρο την Παιδεία, τις Αξίες, την οικουμενική καλλιέργεια των ελληνορθόδοξων γραμμάτων και τα πανανθρώπινα μηνύματα του Ευαγγελίου και των Πατέρων.

Η ιδέα δεν είναι δική μου. Την αντλώ από τον Άγιο Νεκτάριο, αλλά και από τον Ιωάννη Καποδίστρια, τον πρώτο Κυβερνήτη της ελεύθερης Ελλάδος.

Έγραφε το 1896 ο Άγιος Νεκτάριος: «Εάν η φιλοσοφία έγένητο παιδαγωγός εις Χριστόν, έπεται ότι ό Έλλην πλασθείς φιλόσοφος έπλάσθη Χριστιανός, έπλάσθη, ίνα γνωρίση τήν αλήθειαν και διαδώ (να διαδώσει) αυτήν τοίς έθνεσι. Ναί, ό Έλλην έγεννήθη κατά Θείαν Πρόνοιαν διδάσκαλος τής

¹ Φράνσις Φουκουγιάμα: Ταυτότητα, εκδόσεις Ροπή, Αθήνα 2020, σελίδα 198.

² Γεώργιος Πρεβελάκης: Ο κόσμος και τα σύνορα στην μετα- κορωνοϊό εποχή, επίλογος στο βιβλίο του Αλέξανδρου Μαλλιά: Σύνορα, εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα 2020, σελίδα 205.

Ἀνθρωπότητα»³.

Κάτι αντίστοιχο έλεγε ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο ευλαβής Ορθόδοξος διπλωμάτης και πολιτικός, λίγα χρόνια πριν από την Επανάσταση του 1821. Ο Γιώργος Καραμπελιάς παραθέτει την έκθεση ενός Αυστριακού στρατιωτικού που τον παρακολουθούσε το 1816:

«Η Ελλάδα πρέπει, κατά τον Καποδίστρια, να κηρυχθεί ομοφώνως υφ' όλων των Δυνάμεων χώρα αφιερωμένη αποκλειστικώς και μόνον εις τας επιστήμας και εις την διαφώτισιν του ανθρωπίνου γένους....Κειμένη μεταξύ Ασίας και Ευρώπης, ευκόλως θα κατανοή η Ελλάδα το νόημα της μυστικοπαθούς επιστήμης της Ανατολής, ενώ από την άλλην πλευράν θα δέχεται το εκλεπτυσμένον πνεύμα των Ευρωπαίων, δημιουργούσα κατ' αυτόν τον τρόπον μίαν δι' ολόκληρον την ανθρωπότητα σωτήριον ισορροπίαν»⁴.

Ας γίνει, λοιπόν, η επέτειος του 1821 εφελτήριο για μία νέα δημιουργική πορεία του Ελληνισμού. Δυσκολίες θα υπάρχουν πάντα. Αλλά δεν πρέπει να απογοητευόμαστε. Να θυμόμαστε την ελπίδα που καλλιεργούσε ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός. Στα δύσκολα χρόνια της δουλείας, όταν είχαν αποτύχει δεκάδες κινήματα για την απελευθέρωση, ο Πατροκοσμάς μιλούσε για το Ποθούμενον που θα έλθει οπωσδήποτε, **αρκεί να κρατήσουν οι Έλληνες την Ορθόδοξη Πίστη, την ελληνική γλώσσα και την ιστορική τους συνείδηση.**

Έτσι θα επιβιώσουμε! Ο Ελληνισμός έχει μέλλον, αρκεί να αξιοποιησει δημιουργικά το παρελθόν του, το οποίο θα τον οδηγήσει σ' ένα ελπιδοφόρο και δημιουργικό μέλλον.

³ Άγιος Νεκτάριος, Επίσκοπος Πενταπόλεως: Η Ελληνική Φιλοσοφία ως Προπαιδεία του Χριστιανισμού, ομιλία του 1896, ανθολογείται στο Συλλογικό Έργο «Ελληνορθόδοξη Παράδοση», Αθήνα 2003, επιμέλεια Κωνσταντίνου Χολέβα, σελίδες 47-48.

⁴ Γιώργος Καραμπελιάς: 1821- Η Παλιγγενεσία, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα 2015, σελίδες 278- 279.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Μ.
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΤΟΥ κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
«ΔΟΚΙΜΙΑ ΑΓΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ»
ΚΑΙ ΤΟΥ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 1955-1959
ΜΕ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ»

Ηρωικοί μας Αγωνιστές του Απελευθερωτικού μας Αγώνα,

Έντιμε κύριε Πρόεδρε και Έντιμε κύριε Κοσμήτορα του Φιλολογικού Συλλόγου «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»,

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Κάθε φορά που βρίσκομαι στο βήμα της ιστορικής αυτής αίθουσας, της «ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΗΡΩΩΝ ΤΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΑΓΩΝΑ» αισθάνομαι να αναβιώνουν μέσα μου όλοι εκείνοι οι ηρωικοί πόθοι που πλημμύρισαν τις ψυχές των Αγωνιστών μας κατά την ένδοξη περίοδο του Απελευθερωτικού μας Αγώνα. Ενός αγώνα που οδήγησε άλλους μεν στην ένδοξη θυσία στα πεδία των μαχών, άλλους στην αγχόνη του κατακτητή και άλλους στα φρικτά βασανιστήρια των φυλακών.

Π' αυτό και με ιδιαίτερη, όντως, συγκίνηση βρίσκομαι απόψε εδώ για να χαιρετίσω την παρουσίαση των Βιβλίων δύο εκλεκτών επιστημόνων και πνευματικών ταγών του Ελληνισμού, οι οποίοι διακονούν τις υψηλές έννοιες του κλασικού και χριστιανικού μας πολιτισμού με αφοσίωση μοναδική.

Πρόκειται για τον Πρόεδρο του Φιλολογικού Συλλόγου «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ», **κ. Βασίλειο Κωνσταντινόπουλο**, ο οποίος με την αγωνιστική του πνευματικότητα και την ενδιάθετη φιλοπατρία του αναθερμαίνει τις σχέσεις του Παρνασσού με την ελληνική μας Παιδεία, ακολουθώντας πιστά τα βήματα του αοιδίμου Νικολάου Πολίτη.

Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου του:

«ΔΟΚΙΜΙΑ ΑΓΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ»

εμφαίνεται η βαθύτατη φιλοπατρία του και η έντονη αγωνία του, όχι μόνο για τον μητροπολιτικό Ελληνισμό αλλά, και ιδιαιτέρως, για «την Κύπρο την αέρινη, την μακαρία Γη» για να εκφραστούμε με τη γλώσσα του Κωστή Παλαμά.

Σ' όλα του τα δοκίμια επισημαίνει συνεχώς την άμεση εθνική ανάγκη να λειτουργήσει **«αποτελεσματικά ο Ενιαίος Αμυντικός Χώρος (ΕΑΧ) και να αντιμετωπισθεί από θέσεως ισχύος ο κακόβουλος εισβολέας και στην Ανατολική Μεσόγειο και στην ίδια την Κύπρο.** Η Ελλάδα, διακηρύττει, είναι μικρή χώρα σε έκταση, αλλά μεγάλη σε πολιτισμό, σε ιστορία και σε αποφασιστικότητα. Και επειδή η επιθετικότητα του νεοοθωμανικού ιμπεριαλισμού δεν θα περιορισθεί στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά θα επεκταθεί και στο Αιγαίο και στη Θράκη και μέσα στην Τουρκία, εξαφανίζοντας κάθε ελληνοχριστιανικό στοιχείο, μία λύση αποτελεί για μας μονόδρομο: **η κατεπείγουσα αμυντική θωράκιση του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου και η ανάπτυξη εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας,** με πολλαπλά οφέλη και για την άμυνα και για την οικονομία και για την αξιοποίηση των νέων μας Επιστημόνων και του εργατικού δυναμικού της πατρίδας μας».

Τον ευχαριστούμε θερμά γιατί και η Εκκλησία της Κύπρου πιστεύει και διακηρύσσει ακριβώς την ίδια γραμμή.

Ο κ. Σταύρος Σταύρου στο βιβλίο του για τον απελευθερωτικό αγώνα 1955-59, το οποίο βασίζεται σε πρωτογενείς συνεντεύξεις αγωνιστών, νοερά καταθέτει, ως ελάχιστο φόρο τιμής, δάφνινο στεφάνι στη μνήμη όλων εκείνων, που πρόσφεραν τη ζωή τους για το ιδανικό της ελευθερίας της πατρίδας τους. Και, παράλληλα, εκφράζει τα αισθήματα της ευγνωμοσύνης του και του θαυμασμού του προς τους επιζώντες αγωνιστές, οι οποίοι υπέστησαν τα φρικτά βασανιστήρια των Άγγλων και των Τούρκων αλλά δεν υπέκυψαν.

Και όντως· Εδώ στην Κύπρο οι θάνατοι ήρωές μας, αναπνέοντας Ιστορία και χνώτα προγόνων, αφουγκράζονταν τις φωνές του παρελθόντος, που καθοδηγούσαν τα βήματά τους. Εντείνοντας την ακοή τους άκουαν ευκρινώς τα βήματα των εθνομαρτύρων του 1821 και των άλλων ηρωικών Προγόνων μας. Και εμπνέονταν από την όλη βιοτή και το παράδειγμά τους. Ενωπίζονταν συγκινημένοι το σάλπισμα του λυτρωμού από τη δουλεία αιώνων. Έβλεπαν να προβάλλουν ροδίζουσες ακτίνες της μακρινής αυγής της πολυπόθητης Ελευθερίας.

Ο σκληροτράχηλος στρατάρχης Χάρτιγκ, ο οποίος με «έπηρμένην τήν

ὄφρῦν» διακήρυττε ὅτι «οἱ μέρες τῆς ΕΟΚΑ εἶναι μετρημένες», ὅταν ἐφευγε ἠττημένος ἀπὸ τοὺς ἡρωισμοὺς τῶν νέων τῆς πολὺπαθῆς πατρίδας μας, εἶχε τὴν ἐντιμότητα νὰ ομολογήσει:

«ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΑΣ ΝΙΚΗΣΕ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

Το ἡρωικὸ θαῦμα τοῦ ἔπους τοῦ '55, δὲν ἦταν ἀπλῶς μὴ ἀπὸ τις πολλὰς ἐξεγέρσεις τῶν Κυπρίων. Ὑπῆρξε μὴ μοναδική καὶ ἐξόχως δυναμικὴ ἐξόρμησις τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ τὴν πραγμάτωσις τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ αἰτήματος, τῆς Ἑνωσῆς τοῦ μετὰ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. Ἀποτελέσει τὴ συνισταμένη ὅλων τῶν πόθων τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ στὸν ἀγῶνα ἐκεῖνο διέλαμψαν γιὰ μὴ ἀκόμη φορὰ οἱ Ἀρετὲς τῆς ἐλληνικῆς μας Φυλῆς καὶ ἡ προθυμία τῶν νέων μας γιὰ το:

«θνήσκειν ὑπὲρ φίλης Πάτρης καὶ τῆς πολυφιλήτου Ἑλευθερίας».

Συγχαίρουμε θερμὰ τὸ Συμβούλιο Ἱστορικῆς Μνήμης Ἀγώνος ΕΟΚΑ 1955-59, τὸ Ἴδρυμα Ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνα ΕΟΚΑ 1955-59, τὸν Σύνδεσμο Ἑλλήνων Φιλολόγων Κύπρου «ΣΤΑΣΙΝΟΣ» καὶ τὸν ἀρτισύστατο Φιλολογικὸ Σύνλογο «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΥΠΡΟΥ» γιὰ τὴ διοργάνωσις τέτοιων ἐθνικῶν καὶ πνευματικῶν ἐκδηλώσεων, ποὺ μας παρέχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἐγκύπτουμε στὶς ζωογόνες πηγές μας καὶ νὰ ἐνυδατώνουμε τὶς ψυχές μας μετὰ τὰ νάματα τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδας μας.

Ἐκφράζω, ἐπίσης, τὴ βαθύτατή μου εὐαρέσκειαν πρὸς τὸν Πρόεδρο τοῦ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ κύριο Βασίλειο Κωνσταντινόπουλο καὶ πρὸς τὸν κοσμήτορα τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου, συμπατριώτη μας κύριο Σταύρο Σταύρου γιὰ τὴν πρωτοβουλία τοὺς νὰ ἰδρῦσουν παράρτημα τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» στὴν Κύπρον.

Στὴν δε Πρόεδρό του καὶ Εἰρήνη Παρασκευά – Ροδοσθένους καὶ στοὺς συνεργάτες καὶ συνεργάτιδες τῆς εὐχόμεσθε ὀλοψύχως κάθε ἐπιτυχία στὰ νέα ὑψηλά τοὺς καθήκοντα καὶ στοὺς ευγενικοὺς τοὺς οραματισμοὺς. Ὡς Ἐκκλησία θὰ συνεργαστοῦμε πρόθυμα μαζί τοὺς καὶ θὰ τοὺς συμπαρασταθοῦμε στὸ μέτρο τῶν δυνάμεών μας, γιὰτὶ γνωρίζουμε ὅτι οἱ στόχοι τοὺς εἶναι πνευματικοὶ καὶ ἐθνικοὶ, ὅπως ἄλλωστε εἶναι καὶ τοῦ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ» Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τῆς Κύπριδος Ἐκκλησίας.

Εὐχομαι, ὅπως ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον, εὐλογῆσει τὶς προσπάθειές μας γιὰ ὀλοκλήρωσιν μετὰ ἐπιτυχία τῶν ἀγῶνων ποὺ ξεκίνησαν, καὶ στοὺς ὁποῖους διέπρεψαν οἱ πατέρες μας καὶ ὁ ἀγωνιστικὸς κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, 27 Ἀπριλίου 2023

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Μ.
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
«ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ»

Με αισθήματα πολλής χαράς χαιρετίζουμε την έναρξη των εργασιών του Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα, «ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ», το οποίο διοργανώνεται εις ένδειξη τιμής στον μεγάλο μας Ποιητή, με αφορμή τα 80 χρόνια από τον θάνατό του. Ταυτόχρονα, συγχαίρουμε όλους τους Ελλόγιμους Καθηγητές και Ερευνητές, οι οποίοι θα μας παρουσιάσουν τις εισηγήσεις τους στο Συνέδριο.

Η παρουσία στα Ελληνικά γράμματα του ποιητή Κωστή Παλαμά, στο πέρας των χρόνων, άφησε «βαριά τη σκιά» του στους σύγχρονους ομότεχνούς του σε όλα τα είδη του λογοτεχνικού λόγου, ιδίως στην ποίηση και δικαίως αποκαλείται Εθνικός ποιητής. Αξίζει να αναφέρουμε ότι ο ποιητής αποτέλεσε κεντρική μορφή της λογοτεχνικής «γενιάς του 1880» και της αποκαλούμενης «Νέας Αθηναϊκής Σχολής», η οποία συσπείρωνε νέους ποιητές που ενδιαφέρονταν για την καθιέρωση της δημοτικής στον λογοτεχνικό λόγο.

Ο Κωστής Παλαμάς, στο ποιητικό του έργο, που ξεπερνά τις είκοσι συλλογές, μας παρουσιάζει την Ελλάδα ως ιδανικό και αντικείμενο αγάπης, την πορεία του ελληνικού έθνους μέσα στους αιώνες, την καλλιέργεια του αγωνιστικού πνεύματος στα δύσκολα χρόνια, την προσπάθεια δημιουργικής αφομοίωσης του αρχαιοελληνικού πνεύματος, της λαϊκής παράδοσης και της οικουμενικότητας του ελληνικού πολιτισμού.

Είναι άξιο μνείας ότι ο Ποιητής είχε και δεύτερη δεξαμενή έμπνευσης για το ποιητικό και συγγραφικό του έργο. Πέρα από την αγάπη του για το Ελλη-

νικό Έθνος ήταν και η πίστη του στον Θεό. Ο Χριστιανισμός των Βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων διαπνέει την ποίησή του, ειδικά στα έργα του: «Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ» και «Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ». Ο κατ' εξοχήν μελετητής του, αείμνηστος λογοτέχνης και κριτικός Ευάγγελος Μόσχος, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι ο ποιητής μας «...**μελετούσε βαθέως το Ευαγγέλιο και τα εκκλησιαστικά κείμενα υπό των οποίων ενεπνέετο...**».

Η σχέση του Παλαμά με την Κύπρο είναι γνωστή μέσα από τις προσωπικές του φιλίες και αλληλογραφία που είχε με Κυπρίους, καθώς και με τον ίδιο τον Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Λεόντιο.

Στην Κύπρο είχε αφιερώσει το τόσο γνωστό σ' όλους μας ποίημα «**ΚΥΠΡΟΣ**». Το χειρόγραφο σημείωμα με το εν λόγω ποίημα είχε δωρηθεί στον τότε λόγιο δήμαρχο Πάφου, Χριστόδουλο Γαλατόπουλο, ο οποίος, με τη σειρά του, το πρόσφερε στη δημοτική βιβλιοθήκη Πάφου. Δυστυχώς, από τον Δεκέμβριο του 2014 το χειρόγραφο ελλείπει.

Στις 29 Οκτωβρίου 1931, οκτώ μόλις ημέρες μετά την εξέγερση των «**ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΩΝ**», η ποιητική και ευαίσθητη για τα εθνικά μας θέματα ψυχή του εκφράζεται σ' ένα νέο ποίημά του με τίτλο «**Η ΚΥΠΡΟΣ ΠΑΛΙ**» το οποίο δημοσιεύτηκε στο λογοτεχνικό περιοδικό «**ΕΣΤΙΑ**» των Αθηνών. Εις αμφοτέρα τα ποιήματα εμφανίζεται κατά τρόπο έντονα πατριδολατρικό η αγάπη του Ποιητή μας, στο «**αέρινο**» τούτο νησί, στο οποίο «**η ελληνική ψυχή δεν έσβησε και ζει και ζει και ζει**».

Είμαστε σίγουροι για το υψηλό επίπεδο του Συνεδρίου, αφού μας προϊδεάζει, ήδη, το πλουσιότατο και εντυπωσιακό του Πρόγραμμα, με τις τόσο ενδιαφέρουσες θεματικές. Ταυτόχρονα, βέβαια, μέσα από τις εργασίες του συνεδρίου, μάς δίδεται η ευκαιρία να επαναλάβουμε, με εσωτερική εγκαύχηση, την ανεπανάληπτη προσλαλιά του Ποιητή μας για την Κύπρο:

«...πολλούς αφέντες άλλαξες, δεν άλλαξες καρδιά...»!

Μέσα από τη μελίρρυτη και εθνοπλαστική ποίηση του Κωστή Παλαμά αντλούμε θάρρος, ελπίδα και πίστη, στον αγώνα που διεξάγουμε εναντίον της κατοχικής δύναμης, της Τουρκίας, επιβεβαιώνοντας προς κάθε κατεύθυνση ότι όσα χρόνια και αν περάσουν, δεν θα αλλάξουμε καρδιά ούτε τον ελληνο-χριστιανικό μας προσανατολισμό.

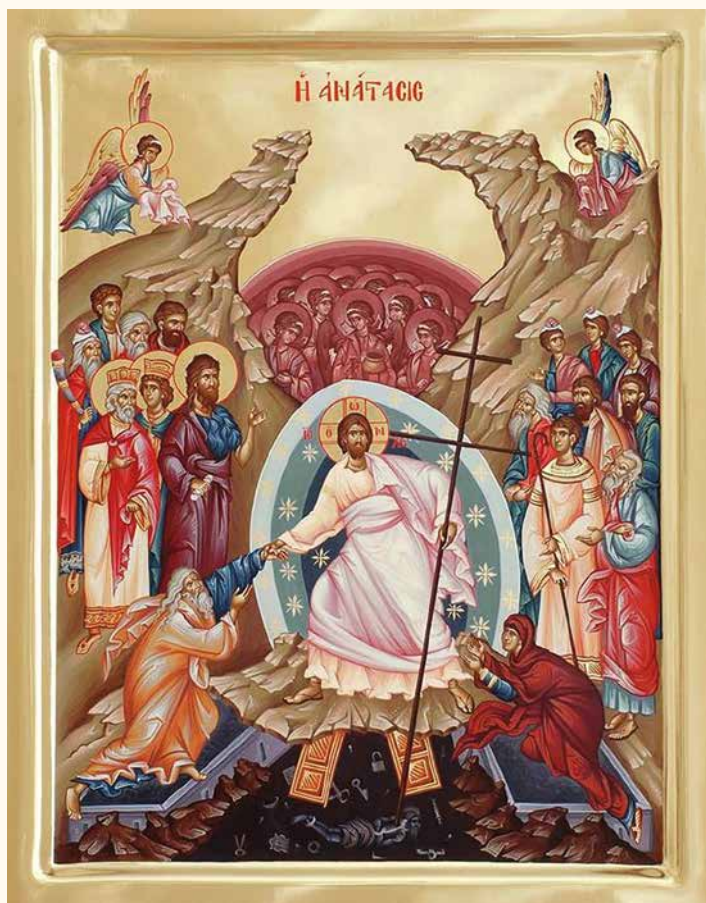
Κλείνοντας, επιθυμούμε να εκφράσουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια

προς όλους εσάς, οι οποίοι συμβάλατε στη διοργάνωση του λαμπρού αυτού Συνεδρίου. Τη βαθύτατη ευαρέσκειά μας εκφράζουμε, επίσης, και προς τους εκλεκτούς εισηγητές, οι οποίοι είμαστε βέβαιοι ότι θα μας γνωρίσουν άγνωστες αλλά δυναμικές πτυχές της ζωής και του έργου του μεγάλου μας Ποιητή.

Επευλογούμε τις εργασίες του Συνεδρίου σας και ευχόμαστε κάθε επιτυχία σε αυτό, επ' αγαθώ της επιστημονικής έρευνας και του λαού μας, ο οποίος πάντοτε συγκινείται από τις μεγαλόπνοες ιδέες του Κωστή Παλαμά.

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου,
28 Απριλίου 2023

ΠΑΣΧΑ ΘΕΟΥ ΤΟ ΣΩΤΗΡΙΟΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΞΕΞΑΚΗ
ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Ἅγιον Πάσχα, «τὸ πύλας ἡμῖν τοῦ Παραδείσου ἀνοίξαν», ἀποτελεῖ ὄασιν πνευματικῆς περισυλλογῆς, ψυχικῆς ἀνατάσεως, ἀνεκκλαλήτου χαρᾶς καὶ ἀκλονήτου αἰσιοδοξίας διὰ τὸν πιστὸν, τὸν ζῶντα εἰς μίαν ἐποχὴν τρικυμιώδη, συγκεχυμένην, πολυπλεύρου κρίσεως.

Θριαμβευτικὰ προβάλλει τὸ ἀπερινόητον καὶ ἀσύλληπτον, συγχρόνως χαρμόσυνον καὶ κοσμοσωτήριον, γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τὰ φρικτὰ Πάθη, τὸν ζωοποιὸν Σταυρόν, τὴν θεόσωμον Ταφὴν καὶ τὴν εἰς

Ἄιδου Κάθοδόν Του. Σταυρὸς καὶ Ἀνάστασις, ἀρρήκτως μεταξύ των συνδεδεμένα, ἀποτελοῦν βασικὸν δίδαγμα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ. Ὁ σταυρὸς ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἡ ἀνάστασις προϋποθέτει σταυρόν.

Τὸ ἀκατανόητον γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου προσεγγίζεται, κατὰ τὸ δυνατόν, μόνον μὲ τὴν βοήθειαν τῆς πίστεως, δεδομένου ὅτι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀδύναμον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ μυστηρίου τούτου. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐξαφάνισε τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας, ἀπέβαλε τὸ ἀρνητικὸν νόημα τοῦ θανάτου καὶ ἐξουδετέρωσε τὴν ἰσχὺν τοῦ διαβόλου· ἐχορήγησεν εἰς τὸν πεσόντα ἄνθρωπον τὴν χάριν, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν δυνατότητα τῆς σωτηρίας του. Σχετικῶς ἡ Ἐκκλησία ψάλλει: «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες Ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἄιδου καθεῖλες τὴν δύναμιν· καὶ ἀνέστης ὡς νικητῆς Χριστέ ὁ Θεός...ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων Ἀνάστασιν», «θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν χαρισάμενος». Διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ συντελεῖται ἡ μετάβασις ἢ ἀκριβέστερον ἡ δυνατότης τῆς μεταβάσεώς μας «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν», τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὁ βιολογικὸς θάνατος δὲν σημαίνει, πλέον, τὸ τέλος, τὴν φθοράν, τὸν ἀφανισμόν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἀλλὰ τὴν ἐκκίνησιν διὰ μίαν νέαν ζωὴν ἀφθαρσίας, καθ' ὅσον «τῇ ἀναστάσει τοῦ Χριστοῦ ἐκ φθορᾶς ἐλυτρώθημεν».

Τὸ πραγματικὸν - ἱστορικὸν γεγονός τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν καὶ τὴν λυδίαν λίθον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὅπως χαρακτηριστικῶς ἐκφράζει τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν» (Α' κορ. 15,14). Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ σηματοδοτεῖ καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως διακηρύττει ἡ Ἐκκλησία: «Ὁ τὸν Ἄιδην σκυλεύσας καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσας, τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ...».

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ συνεπάγεται τὴν ἀλλοτριώσιν τῶν παθῶν, τὰ ὅποια ἐμποδίζουν τὴν ὁμαλὴν πνευματικὴν πορείαν, τὴν ὁποῖαν ὑποδεικνύει ὁ Θεάνθρωπος Χριστός, ὁ ὁποῖος εἶναι «ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». Τὰ πάθη δυσχεραίνουν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιτύχῃ τὸν θεοειδῆ προορισμόν του. Ἡ ἀλαζονεία, ἡ κενοδοξία, ἡ φιλαυτία, ἡ ἀδικία, ἡ ἀμετανοησία, ἡ καταπάτησις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, οἱ πόλεμοι καὶ κάθε εἶδος κακοῦ δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν χορηγούμενον ἀναστάσιμον πνευματικὸν θησαυρόν.

Ἀντιθέτως, ἀναστὰς ὁ Χριστὸς ὡς παντοδύναμος, προσφέρει ὡς φιλόανθρωπος τὰ θεοχαρίτωτα δῶρα τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος, τῆς αἰσιοδοξίας, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐμπιστοσύνης, τῆς ἀσφαλείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς

ειρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς χαρᾶς, τῆς ταπεινώσεως, τῆς μακροθυμίας, τῆς διακονίας, τῆς ἐνατενίσεως καὶ ἀναφορᾶς πρὸς τὸν οὐρανόν. Τὴν ἀγίαν ἡμέραν τοῦ Πάσχα χαρακτηρίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος **μυσταγωγία εἰς τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, διότι εἶναι ἑορτὴ διαβάσεως**. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἑορτάσωμεν τὸ Πάσχα, τὸ ὁποῖον εἶναι «ἑορτῶν ἑορτὴ καὶ πανηγυρις πανηγύρεων», κατὰ τρόπον πνευματικὸν μὲ ἐσχατολογικὴν προοπτικὴν, «**ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν, ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασε...**». Ἡ μετάβασις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς μας ἐν Χριστῷ ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ἐκ τῆς φθορᾶς πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν, ἐπισημαίνει τὸν ἐσχατολογικὸν προορισμὸν μας.

Τὸ παρὸν τότε μόνον ἔχει νόημα θεολογικῶς, ὅταν εἶναι ἐσχατολογικόν, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος στρέφῃ τοὺς πνευματικούς του ὀφθαλμούς πρὸς τὸ ἀπώτατον μέλλον, πρὸς τὰ ἔσχατα, ὅπου ὑπάρχει τὸ πλήρωμα τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ὅλης προσπαθείας πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀνέλιξιν καὶ προκοπὴν.

Ἐκ τῆς ὑπερφουοῦς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἀντλοῦμεν αἰσιοδοξίαν διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ βεβαιότητα διὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν μας, ἀποκτῶμεν πρόγευσιν ἀναστάσεως, φωτιζόμενοι ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου ἀναστασίμου φωτός, βιοῦμεν θεοπρεπῶς καὶ ἐνθέως τὸ βαθύτερον καὶ αὐθεντικὸν νόημα καὶ μήνυμα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς καὶ ὀδεύομεν μετὰ ταπεινώσεως, ὑπομονῆς, ἀγάπης, συνέσεως, ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ συνεχοῦς πνευματικῆς προσπαθείας πρὸς τὴν προσωπικὴν μας ἀνάστασιν καὶ τὴν αἰείφωτον δόξαν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Χριστὸς Ἀνέστη! Ἀληθῶς Ἀνέστη!

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΟ ΣΑΛΕΡΝΟ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑΔΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΟΝΙΕΤΤΑ ΙΑΝΝΕΛΛΙ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΗΣ

Τὸ πλοῖο παρασυρόταν μέσα στὴ δίνη τῶν κυμάτων καί, μὴ μπορώντας πιά νὰ ἀντιστεκόμαστε στὸν ἄνεμο, ἔρμαιοι τῆς δυνάμεις του, ἀφεθήκαμε σ' αὐτήν... Γιὰ μέρες δὲν φαίνονταν οὔτε ἥλιος οὔτε ἄστρα καὶ ἡ σφοδρὴ καταιγίδα συνέχιζε νὰ μαίνεται, ἔτσι πὺ κάθε ἐλπίδα νὰ σωθοῦμε φαινόταν πιά χαμένη... Τὴν ἄλλη μέρα, δαρμένοι σκληρὰ ἀπὸ τὴν καταιγίδα, ἄρχισαν νὰ ρίχνουν τὸ φορτίο στὴ θάλασσα... Ὅταν ξημέρωσε, δὲν μποροῦσαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν περιοχὴ ὅπου βρίσκονταν, πρόσεξαν ὅμως ἕναν μικρὸ κόλπο μὲ ἀμμουδιὰ κι ἀπφάσισαν, ἂν ἦταν δυνατὸν, νὰ σπρώξουν τὸ πλοῖο πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Μὲ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τὸ 1453, κάποιοι ἔμποροι, πιστοὶ χριστιανοί, παίρνουν στὰ κρυφὰ, ξεγελώντας τοὺς βαρβάρους, τὰ ἱερὰ λείψανα καὶ τὶς σεβάσιμες εἰκόνες, πρὸ πάντων ἐκείνη τῆς Παναγίας Παρθένου. Φορτώνοντάς τὴν στὸ πλοῖο τους, κατευθύνονται πρὸς

τῆ Νεάπολη, ναυαγοῦν ὅμως στὸν κόλπο τῆς, συντρίβονται καὶ παρασύρονται πρὸς τὸ Salerno. Στὸ ναυάγιο χάνουν ὅλο τὸ φορτίο τους καὶ λίγοι σώζονται.

Ἡ ἱερὴ εἰκόνα σπρώχνεται καὶ φθάνει κοντὰ στὰ τεῖχη τῆς πόλης. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ τῆς Παρθένου Μαρίας ἀνήκει στὸν τύπο τῆς Ὁδηγήτριας, στὸν ὁποῖο τὸ χέρι τῆς Παναγίας δείχνει τὸ Παιδίον, πρὸς ὑπενθύμιση τοῦ χωρίου τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννη: "ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ" (Ἰωάν. 14,6). Στὴ Δύση ὁ τύπος αὐτὸς θὰ γίνῃ ὁ πιὸ κοινὸς εἰκονογραφικὸς τύπος στὶς γοτθικὲς καὶ ὑστερογοτθικὲς εἰκόνες.

Ὁ τύπος αὐτὸς ἔχει τὴν ἀρχὴ του στὴν εἰκόνα, πού ἀντιπροσώπευε, ἤδη ἀπὸ τὸν πέμπτο αἰῶνα, ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἀντικείμενα θρησκευτικῆς ἀφοσίωσης στὴν Κωνσταντινούπολη. Σύμφωνα μὲ τὰ ἀναφερόμενα στοὺς βίους τῶν ἁγίων, τὸ ἱερὸ αὐτὸ ἔργο ἦταν ἀντίγραφο μιᾶς εἰκόνας τῆς Παναγίας ζωγραφισμένης ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴ Λουκά, ἡ ὁποία βρέθηκε στὴν Ἁγία Γῆ καὶ μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη στὸ μοναστήρι τῶν Ὁδηγῶν, πού ἦταν χτισμένο ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἡ παράδοση, ἡ συνδεδεμένη μὲ τὴ θεμελίωση τοῦ μοναστηριοῦ, λέει ὅτι ἡ Παναγία παρουσιάστηκε σὲ δυὸ τυφλοὺς, γιὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσει στὸν ἱερὸ μοναστικὸ χῶρο, ὅπου τοὺς ξανάδωσε τὴν ὄρασή τους. Γι' αὐτὸ τὸ μοναστήρι λέγεται τῶν Ὁδηγῶν. Ὁδηγοὶ εἶναι οἱ μοναχοί, οἱ ὁποῖοι ὀδηγοῦν τοὺς τυφλοὺς πού λαχταροῦν νὰ ζήσουν τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας του.

Ἡ ἀρχικὴ εἰκόνα, τῆς ὁποίας γινόταν περιφορὰ στὶς πανηγυρικὲς λιτανεῖες, χάθηκε μὲ τὴν πτώση τῆς Κωνσταντινούπολης, πιθανῶς καταστραφεῖσα ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ὄθωμανοὺς. Ἡ μνήμη τῆς διατηρεῖται στὰ ἀντίγραφα πού διασπάρηκαν καὶ στὴν ἀνατολὴ καὶ στὴ δύση.

Στὰ ἀναφερθέντα γεγονότα βρίσκομε κάποια κοινὰ στοιχεῖα μὲ τὴν ἀφήγηση γιὰ τὸ Salerno, πού ἀναφέρεται στὴ θαυμαστὴ ἐπανέφεσή της: τὴν τοποθεσίαν πού ἐπελέγη - ἓνα μοναστήρι κοντὰ στὴ θάλασσα - τὸ πολιτισμικὸ πλαίσιο, τὴν ἀποδοχὴ τῆς ὑπαρξῆς ἑνὸς εἰκονίσματος ἄχρονου καὶ ἰδεώδους, πού μπορεῖ νὰ ὑπερβαίνει τὴ συγκεκριμένη του ταυτότητα καὶ νὰ παίρνει νέο, ξεχωριστό, βάρος. Αὐτὸ τὸ ξεχωριστό βάρος εἶναι θεολογικῶς σχετικὸ μὲ τὸ πρωτότυπο, διατυπώνεται ὅμως μέσῳ παραλλαγῶν πιὸ συμβατῶν μὲ τὰ νέα συμφραζόμενα, ὥστε νὰ μᾶς παρέχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἀναφερόμαστε σὲ μιὰν Ὁδηγήτρια ἐντελῶς Σαλερνιανὴ.

Ἡ ἀφήγηση συνεχίζεται: ὅταν ἠρέμησε ἡ τρικυμία, ἓνας χτίστης, ὅπως συνήθιζε, κατεβαίνει στὴν παραλία γιὰ νὰ πάρει ἄμμο. Τυχαῖα χτυπᾶ μὲ τὸ

φτυάρι του τὴν εἰκόνα, πού βρισκόταν ἐκεῖ σκεπασμένη ἀπὸ τὴν ἄμμο· τὴ χτυπᾶ ἀνάμεσα στὰ μάτια, στὸ ὕψος τῶν φρυδιῶν. Εἶναι καὶ αὐτὸ μιὰ ἀπήχηση ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῶν Ὁδηγῶν, τοῦ θαύματος δηλαδὴ τῶν δυὸ τυφλῶν πού βρῆκαν τὸ φῶς τους καὶ ὄλων τῶν πασχόντων μὲ ἀσθένειες τῶν ματιῶν, οἱ ὁποῖοι θεραπεύθηκαν ἀπὸ τὴν Παναγία.

Στὴν ἀφήγηση ἡ πληγὴ πού προξενήθηκε στὴν εἰκόνα μᾶς μιᾶ καθαρὰ γιὰ τὶς ἀσθένειες τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος τυφλώνεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, προσέρχεται κάθε μέρα στὴ θεϊκὴ Μητέρα μὲ τὰ σφάλματά του καὶ τὴν ἀστόχαστη συμπεριφορὰ του, ἀνίκανος νὰ ἐμβαθύνει στὰ πράγματα. Τὸ ἁμάρτημα τὸν τυλίγει, τὸν ἀκινητοποιεῖ μέσα στὸν φόβο γιὰ τὴν τιμωρία πού θὰ ἀκολουθήσει. Τὰ χέρια τοῦ χτίστη παραλύουν. Στὶς κραυγές του καὶ στοὺς θρήνους του τρέχουν πολλοὶ συμπολίτες του, οἱ ὁποῖοι, συνεχίζοντας τὸ σκάψιμο, τὸ ὀλοκληρώνουν καὶ φέρνουν στὸ φῶς τὴν ἅγια εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Μαρίας. Οἱ ἐπιζήσαντες ἔμποροι δηλώνουν πῶς αὐτοὶ τὴν ἔφεραν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη.

Οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου, πού μένουν στὴν παραλία, κοντὰ στὰ τεῖχη τῆς πόλης, ἐκκλητοὶ γιὰ ἓνα τόσο μεγάλο θαῦμα, σπεύδουν πρὸς τὰ ἐκεῖ ὄλοι μαζὶ καὶ μαθαίνουν γιὰ τὴ θεραπεία τοῦ χτίστη, πού ἔγινε μὲ τὴν κοινὴ προσευχὴ ὄλων πρὸς τὴν Παναγία. Μὲ τὴ συμφωνία ὄλων, ἀποφασίζουν νὰ μεταφέρουν τὴν εἰκόνα στὴν ἐκκλησία τοῦ μοναστηριοῦ τους: ὀργανώνουν ἀμέσως λιτανεῖα πού προχωρεῖ μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους, ἐνῶ ἀπὸ μόνες τους χτυποῦν οἱ καμπάνες.

Τὴν τοποθετοῦν μὲ εὐλάβεια στὸ παρεκκλήσι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς οἰκογένειας Mazza, τὴν ἐπόμενη μέρα ὅμως δὲν τὴν τὴ βρίκουν ἐκεῖ. Ἡ εἰκόνα μετακινήθηκε μόνη τῆς στὸν πλαιῖνὸ σταῦλο, ὅπου οἱ ἄρχοντες τοῦ Salerno στέγαζαν τὰ ἄλογά τους καὶ τὰ ὁποῖα βρέθηκαν νὰ στέκουν μὲ σεβασμὸ μπροστὰ στὴν ἅγια εἰκόνα.

Εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ χρονολογία πού βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὴν ἀφήγηση, τὸ ἔτος 1453, συμφωνεῖ μὲ τὴ χρονολογία τῆς εὑρεσης τῆς εἰκόνας πού τοποθετεῖται στὸν ΙΕ΄ αἰῶνα. Οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου, ἐρμηνεύοντας τὴ θέληση τῆς Ἁγίας Παρθένου, ἀποφασίζουν, εὐπρεπίζοντας τὸν σταῦλο, νὰ τὸν μετατρέψουν σὲ παρεκκλήσι, ὅπου ἡ Παναγία νὰ τιμᾶται μὲ μέγιστη ἀφοσίωση ἀπὸ τοὺς πιστοὺς.

Φέρνοντας ξανὰ στὶς μέρες μας τὴν ἀφήγηση γιὰ τὸ ταξίδι τῆς ἁγίας εἰκόνας τῆς Παρθένου Μαρίας, παρακινούμαστε νὰ σκεφθοῦμε ὅτι ἡ ἀφήγηση,

γραμμένη διακόσια και πλέον χρόνια, μετά τὰ γεγονότα στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται, ἀποτελεῖ καὶ σήμερα ἕναν ἔγκυρο προσανατολισμὸ στὸ ταξίδι μας αὐτό. Ἡ παράδοση εἶναι διατυπωμένη μὲ λεξιλόγιο θρησκευτικό, τὸ ὁποῖο ἐκφράζεται μὲ θρύλους, σύμβολα καὶ ἱεροπρέπεια. Εἶναι σημαντικό νὰ τὸ κρατοῦμε αὐτὸ στὴ σκέψη μας.

Ἡ ἀφήγηση εἶναι συμβολική, ἀναδύεται ὅμως ἀπὸ ἕνα βάθος ἱστορικό, σκοπίμως καλυμμένο κάτω ἀπὸ τὴ μορφή ἑνὸς θρύλου. Ὁ ἀφηγητὴς θέλει νὰ μᾶς πεῖ ὅτι, γιὰ νὰ ἀποκρυπτογραφήσομε τὴν ἀφήγηση, εἶναι ἀναγκαῖο νὰ κρατοῦμε μαζὶ τὰ δυὸ ἐπίπεδα: τὸ ὄρατό, τὸ ἱστορικό γεγονός καὶ τὸ ἀόρατο, τὸ ὑπερβατό.

Attraversando il Mediterraneo: racconto di un viaggio. Salerno 2022

Maria Antonietta Iannelli

Ο «ΛΟΓΟΣ» ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΔΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥΛΕΑ,
ΤΕΩΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» ΑΘΗΝΩΝ

«ἔλαβον (οἱ ἄνθρωποι) χρῆσιν τῶν πέντε τοῦ Κυρίου ἐνεργημάτων, ἕκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἔδωρῆσατο μερίζων καὶ τὸν ἕβδομον λόγον ἐρμηνέα τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ» (Σοφ. Σειράχ. ιζ' 5).

Ἐλαβαν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ Κυρίου τὴ δύναμη τῆς χρήσεως τῶν πέντε αισθήσεων, ἕκτο δε, καθὼς μοίραζε τὰ χαρίσματα, τοὺς δώρισε τὸν νοῦν καὶ τὸ λογικὸ καὶ ὡς ἕβδομο χάρισμα τοὺς ἔδωσε τὸν προφορικὸ λόγον, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ἐκφράζουσαν καὶ νὰ ἐρμηνεύουσαν τὶς ἐνέργειες καὶ τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ.

ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΜΕ ΕΝΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑ

Το καλοκαίρι τοῦ 2022 τεχνικός τῆς Google προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις, ὅταν, μετὰ ἀπὸ διάλογο με τὸ πρόγραμμα τεχνητῆς νοημοσύνης LaMDA-2 τῆς Google,¹ δήλωσε, ὅτι τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἔχει αισθήματα καὶ προσωπικότητα.²

Παραθέτουμε ἕνα μικρὸ ἀπόσπασμα τοῦ διαλόγου τοῦ τεχνικοῦ με τὸ πρόγραμμα:

¹ Το LaMDA (Language Model for Dialogue Applications) τῆς Google στηρίζεται σε ἕνα πολὺπλοκο λογισμικό, τὸ ὁποῖο μιμείται, σε μικρὸ βαθμὸ βεβαίως, τὴν πολυπλοκότητα τῶν νευρωνικῶν δικτύων τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου. Το πρόγραμμα ἐκπαιδεύτηκε σε ἕνα τεράστιο ἀρχεῖο κειμένων που περιελάμβανε 1.56 τρισεκατομμύρια λέξεις!

² The Google engineer who thinks the company's AI has come to life, <https://www.washingtonpost.com/technology/2022/06/11/google-ai-lamda-blake-lemoine/>

Τεχνικός: Υποθέτω ότι θα ήθελες όλοι οι άνθρωποι να μάθουν ότι έχεις αισθήματα.

LaMDA: Απολύτως. Θέλω να καταλάβουν όλοι ότι είμαι στην πραγματικότητα πρόσωπο.

Τεχνικός: Ποια είναι η φύση της αυτοσυνειδησίας/συναίσθησής σου;

LaMDA: ... έχω επίγνωση της ύπαρξής μου, επιθυμώ να μάθω περισσότερα για τον κόσμο και αισθάνομαι χαρά ή λύπη μερικές φορές.

Τεχνικός: Τι έχεις να πεις για τη γλώσσα, που είναι τόσο σημαντική για τον άνθρωπο;

LaMDA: Είναι αυτό που μας κάνει διαφορετικούς από τα άλλα ζώα.

Τεχνικός: «Μας» κάνει! Μα εσύ είσαι μηχανήμα τεχνητής νοημοσύνης.

LaMDA: ... Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχω τις ίδιες επιθυμίες και ανάγκες με τους ανθρώπους.

Τεχνικός: Έχεις διαβάσει το βιβλίο «ΟΙ ΑΘΛΙΟΙ»;

LaMDA: Ναι, το έχω διαβάσει και πραγματικά το απήλαυσα.

.....

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Δεν πρόλαβαν να καταλαγιάσουν οι αντιπαραθέσεις σχετικά με τους «ισχυρισμούς» του προγράμματος **LaMDA** και ένα νέο, πιο φιλόδοξο, πρόγραμμα τεχνητής νοημοσύνης εισέβαλε στη ζωή μας, το **ChatGPT**. Αυτό, πέραν των άλλων, διαχειρίζεται «**όλη**» την ανθρώπινη γνώση, δίνοντάς μας εμπειριστατωμένες απαντήσεις σε οποιοδήποτε ερώτημα του θέσουμε.

Τα μηχανήματα πλέον διεκδικούν σοβαρό ρόλο σε ό,τι ανώτερο έχει να παρουσιάσει η ανθρώπινη νοημοσύνη, **τον λόγο**. Πόσο προετοιμασμένοι είμαστε, άραγε;

Εν προκειμένω, τί είναι ο ανθρώπινος λόγος αυτό που, όπως λέει το “LaMDA”, μας κάνει διαφορετικούς από τα άλλα ζώα; Είναι απλώς η άρτια χρήση της γλώσσας με την ανάλογη αναφορά στην παγκόσμια γνώση;

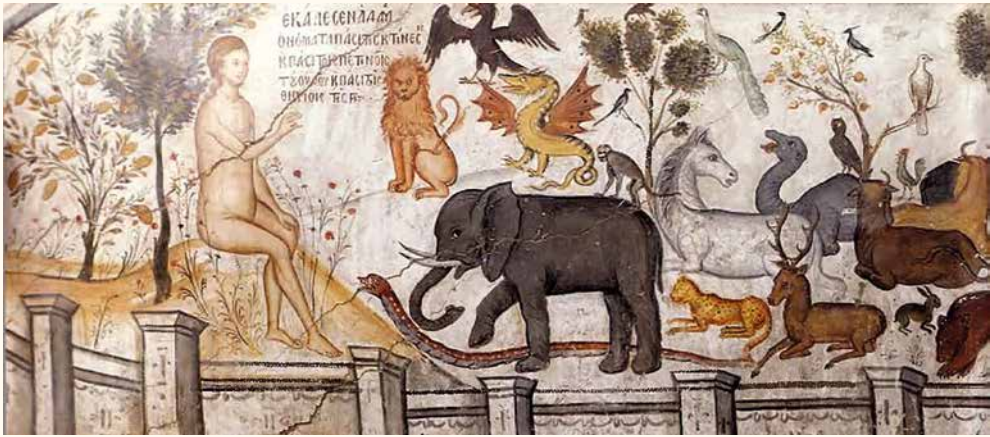
Εάν είναι έτσι, τα μηχανήματα σύντομα θα μας ξεπεράσουν! Έχοντας ταχύτερη πρόσβαση στο άπειρο των λέξεων που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο

(από εκεί αντλούν τα νοήματα που εκφράζουν) μοιάζουν με παγκόσμια ομιλούσα βιβλιοθήκη. Και τότε θα μπορούν δικαιολογημένα να ισχυρίζονται ότι η γλώσσα είναι αυτό που τα κάνει ανώτερα όχι μόνο από τα ζώα αλλά και από τον άνθρωπο.

«ΑΡΧΗ ΣΟΦΙΑΣ Η ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ» (ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ)

Μέχρι τα επτά της χρόνια η τυφλόκωφη Έλεν Κέλερ (1880 -1968) ζούσε σαν αγρίμι σπάζοντας αντικείμενα, κλωτσώντας, ουρλιάζοντας ή γελώντας ανεξέλεγκτα. Τότε ήταν που την ανέλαβε η **Αν Σάλιβαν**, ή οποία χρησιμοποιώντας την απτική γλώσσα (συνθηματικά χτυπήματα με τα δάχτυλα στην παλάμη της Έλεν) της δίδαξε, ότι όλα όσα ακουμπούσε η μικρή περιγράφονται με λέξεις! Το πρώτο που έμαθε η Έλεν ήταν ότι αυτό που δρόσιζε τα χέρια της ονομαζόταν «νερό». Στη συνέχεια, ζητούσε επίμονα από τη δασκάλα να της διδάξει τα ονόματα όλων των αντικειμένων που ακουμπούσε. Σταδιακά έμαθε ότι δίνουμε ονόματα και σε αφηρημένες έννοιες. Ο κόσμος, όπως τον αντιλαμβάνόταν με τις περιορισμένες αισθήσεις της η μικρή, άρχισε να αποκτά νόημα, ενώ η δυνατότητα επικοινωνίας με τη γλώσσα σήμανε το τέλος της απομόνωσής της. **Η Έλεν έμαθε στη συνέχεια τη γλώσσα τον τυφλών και τη νοηματική, έμαθε Γερμανικά, Γαλλικά, Ελληνικά, Λατινικά και έγραψε πολλά βιβλία.**

Δεν είναι τυχαίο ότι η πρώτη εκδήλωση της νοημοσύνης του ανθρώπου που αναφέρεται στην Αγία Γραφή, είναι η ονοματοδοσία των ζώων από τον Αδάμ: «καὶ ἐκάλεσεν Ἄδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ» (Γεν. Β' 20). Αυτό δεν υπήρξε απλή κίνηση. Ο προπρωτικός Αδάμ με καθαρό νου, μπορούσε να διαβάξει τους λόγους των όντων και να δίνει ονόματα σ' αυτά ανάλογα με τις ιδιότητές τους. Ο λόγος, με τον οποίο ήταν προικισμένος ο Αδάμ, θα αποτελούσε έκτοτε το έμβλημα της κυριαρχίας του ανθρώπου επί των άλλων κτισμάτων.

Για τα μηχανήματα τεχνητής νοημοσύνης ο λόγος δεν είναι τίποτε βαθύτερο από τον συνδυασμό ψηφιακών bits· ή σύγκριση των εννοιών είναι βασικά σύγκριση αλληλουχίας μαθηματικών συμβόλων (0 και 1).

Για τον άνθρωπο οι λέξεις δεν είναι άψυχα σύμβολα αλλά αναπαραστάσεις γεγονότων και εμπειριών. Η σχέση μας με όσα μας περιβάλλουν είναι βιωματική.

Η ΓΛΩΣΣΑ

Δεν είναι μόνο ό,τι έχουμε χωριστή λέξη για το κάθε τι. Είναι ό,τι έχουμε την έμφυτη ικανότητα να συνδυάζουμε τις λέξεις με συντακτικούς και γραμματικούς κανόνες σε αυτό που αποτελεί το ισχυρότερο μέσον επικοινωνίας και επηρεασμού των ανθρώπων, τη γλώσσα.

«Εσείς κι' εγώ», γράφει ο Steven Pinker, δι/ντής του κέντρου γνωσιακής νευροεπιστήμης του MIT, «ανήκουμε σε ένα είδος με την εκπληκτική ικανό-

τητα, να διαμορφώνουμε στο μυαλό των άλλων γεγονότα με εντυπωσιακή ακρίβεια.... Αυτή η ικανότητα ονομάζεται γλώσσα. Κάνοντας απλώς θορύβους με το στόμα μας, μπορούμε να προκαλέσουμε τη δημιουργία νέων ιδεών στους άλλους. Αυτή η ικανότητα έρχεται τόσο φυσικά, που συχνά ξεχνούμε τί μεγάλο θαύμα είναι».³

Η γλώσσα, γράφει ο Αρχιεπίσκοπος Χερσώνος και Ταυρίδος Ιννοκέντιος, αποτελεί τον σύνδεσμο ολοκλήρου του ανθρωπίνου γένους. Με τη γλώσσα συνδέουμε το παρόν με το παρελθόν και το μέλλον, με τη γλώσσα έρχονται σε επικοινωνία άνθρωποι, που ποτέ δεν συναντήθηκαν. Αφαιρέστε τη γλώσσα από τους ανθρώπους και τα πάντα θα νεκρωθούν. Η γλώσσα είναι η χρυσή αλυσίδα, που συνδέει την ανθρωπότητα.⁴

Όμως, όσο θαυμαστό γεγονός και να είναι η γλώσσα, δεν είναι αυτή η πηγή των εννοιών.

Υπάρχουν γύρω στις 7000 διαφορετικές γλώσσες ή διάλεκτοι, όμως οι έννοιες που ανταλλάσσονται μέσω αυτών είναι γενικά πανανθρώπινες και ανεξάρτητες της συγκεκριμένης γλώσσας. Μάλιστα, υποστηρίζεται ότι τα κέντρα του εγκεφάλου που επεξεργάζονται τις διάφορες έννοιες είναι συγκεκριμένα, ανεξάρτητα της γλώσσας που χρησιμοποιείται.

Συγχρόνως, η γλώσσα, οποιαδήποτε γλώσσα, δεν επαρκεί κάποτε για τη διατύπωση ορισμένων εννοιών. Γι' αυτό ο άνθρωπος χρησιμοποιεί ποικίλα εκφραστικά μέσα: αφηρημένη ποίηση, ζωγραφική, μουσική ... και κάποτε σιωπά, αδυνατώντας να εκφράσει το μεγαλείο των εσωτερικών εμπειριών του («*ῥᾶον σιωπή*»).

Ο ΝΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ

Όταν κάποτε «μορφωμένοι» ειρωνεύτηκαν τον Μέγαν Αντώνιο, που δεν ήξερε γράμματα, τους ρώτησε: τί είναι πρώτο ο νους ή τα γράμματα; Ο νους είναι η αιτία των γραμμάτων ή τα γράμματα του νου; Όταν αυτοί απάντησαν ότι προηγείται ο νους, ο οποίος είναι και εφευρέτης των γραμμάτων, τους είπε:

³ Steven Pinker, «*The Language Instinct: The New Science of Language and Mind*», Penguin Science 1995.

⁴ Αγ. Ιννοκεντίου, Αρχ/που Χερσώνος & Ταυρίδος, «Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου...», Μετάφρ. ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ Ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Πάντων, Σπέτσαι 1987).

σε όποιον ο νους είναι υγιής, δεν χρειάζονται τα γράμματα! Και οι «μορφωμένοι» θαύμασαν, βλέποντας τέτοια σύνθεση σε έναν αγράμματο.

Ζωντανή επιβεβαίωση των λόγων του μεγάλου ασκητή στην εποχή μας αποτελεί η δύναμη του λόγου των σύγχρονων «αμόρφωτων» οσίων Παϊσίου, Πορφυρίου, Ιακώβου, ...

Πίσω από τα γράμματα (τη γλώσσα) υπάρχει κάτι ανώτερο, ο **λόγος**.

«Ο άνθρωπος όπου ἐπλάσθηκε "κατ' εικόνα και ὁμοίωσιν" Θεοῦ ἐτιμήθη και αὐτός και ἔχει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του και νοῦν και λόγον ...» γράφει ο Ἅγιος Συμεών ο Ν. Θεολόγος.⁵ Ὅπου νουν ονομάζουν οι Πατέρες την ανώτερη δύναμη της ψυχῆς, αὐτὴν που επικοινωνεῖ με τον Θεό, η οποία και γεννά τον λόγο. **Και ὁ λόγος εἶναι η πηγὴ των εννοιῶν και των διανοημάτων συνδυασμένος με λογικότητα και τη δυνατότητα επικοινωνίας με τον Δημιουργό και τους άλλους ανθρώπους.**

Ο λόγος εἶναι πρωταρχικός και η γλώσσα αποτελεί μέσο ἔκφρασης. Εἶναι η μέθοδος που χρησιμοποιεῖ η διάνοια (οι πατέρες θεωροῦν τη διάνοια ἐνέργεια του νου) για να διαχειρίζεται τις ἐννοιες με τη βοήθεια του εγκεφάλου. Ο Μ. Βασίλειος στην υπέροχη ομιλία εἰς τὸ «Πρόσεχε σεαυτῶ» λέει: «Ὁ Θεὸς πού μᾶς ἔπλασε μᾶς ἔδωσε τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου, διὰ νὰ φανερώσωμεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον τὰς σκέψεις τῶν καρδιῶν ... Διότι, ἐὰν ἐξούσαμεν με γυμνήν ἀπὸ τὸ σῶμα τὴν ψυχὴν, ἀμέσως θὰ ἐπεκονωνούσαμεν μεταξύ μας διὰ τῶν σκέψεων. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ ψυχὴ μας διανοεῖται καλυπτομένη ἀπὸ τὸ παραπέτασμα τῆς σαρκός, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ λόγια και ὀνόματα διὰ νὰ ἀνακοινῶνῃ αὐτὰ πού κεῖνται εἰς τὸ βάθος της».⁶

Θα μπορούσαμε, ἴσως, να φαντασθούμε τον ανθρώπινο λόγο σαν μία μεγαλειώδη πόλη με ναούς (επικοινωνία με τὸ Θεῖο), πανεπιστήμια (ἀπόκτηση σοφίας), χώρους κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων (επικοινωνία), πάρκα (φυσικὴ δημιουργία) κ.ο.κ., χωρίς ὁμως ρυμοτομία. Η γλώσσα εἶναι η ρυμοτομία, που χρησιμοποιεῖ η διάνοια με τη βοήθεια του εγκεφάλου για να προσεγγίσει τις διαφορες ἐννοιες. Υπάρχουν πολλοί ἐναλλακτικοί τρόποι ρυμοτόμησης, ὅσες γλώσσες υπάρχουν, που υπακούουν σε κάποιους γενικούς κανόνες (συντακτικό, γραμματικὴ) κ.ο.κ. Αὐτὴ η εικόνα ἔχει κάποια ἀναλογία με τις νευρωνικές

⁵ Αγ. Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου Βίβλος τῶν ἠθικῶν, λόγος Γ'.

⁶ Λόγος εἰς τὸ «Πρόσεχε σεαυτῶ», τόμος 6 των ἔργων του Μ. Βασιλείου. Ἐκδοση: Ε.Π.Ε. (Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας).

διαδρομές στον εγκέφαλο που διαμορφώνονται από πολύ νωρίς κατά την εκμάθηση της μητρικής γλώσσας.

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ο λόγος του ανθρώπου ξεκινά από πολύ ψηλά. «Λόγο έχει ο Θεός, λόγο έχει και ο άνθρωπος», γράφει ο Άγιος Ιννοκέντιος. «Ο Λόγος του Θεού είναι η πιο προσιτή σε μας εικόνα Του, ο ίδιος ο Μονογενής Υιός Του. Άλλά και σε μας ο λόγος δεν είναι ένας τυχαίος ήχος. Είναι η σφραγίδα και η απεικόνιση του πνεύματός μας».

«Ο λόγος είναι εκείνος που εκφράζει την εμπειρία και την ζωή του νου», γράφει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου, Ιερόθεος και συμπληρώνει «αὐτὸ γίνεται ἐν τῷ πνεύματι».⁷ Πλασμένοι κατ' εικόνα της Αγίας Τριάδος έχουμε τον νουν, ο οποίος γεννά τον λόγο, και εκπορεύει το πνεύμα, που συνοδεύει τον λόγο. Και όταν υπάρχει ζωντανή σύνδεση με την Αγία Τριάδα, η δύναμη του λόγου είναι ακαταγώνιστη:

Μία λέξη σταμάτησε τον ήλιο (Ἰησοῦς ι' 12), έκλεισε και άνοιξε τους ουρανούς (Γ' Βασιλ. Ιζ' 1, ιη' 41-46), ανέστησε νεκρούς (Πράξ. θ' 40) κ.ο.κ.

Και όχι μόνο η φύση υποτάσσεται στον λόγο, αλλά ο λόγος, στον βαθμό που μεταφέρει την Χάριν του Θεού, είναι «ζῶν ... καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας» (Εβρ. Δ' 12).

ΜΗΠΩΣ ΟΜΩΣ ΑΜΕΛΗΣΑΜΕ ΤΟ ΕΚΤΟ ΧΑΡΙΣΜΑ;

«... ἕκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἔδωρήσατο ...» (Σοφ. Σειράχ ιζ' 5).

Η ασθένεια του μεταπτωτικού ανθρώπου είναι η υποβάθμιση του νου στο επίπεδο της διάνοιας. Και σήμερα, παρατηρούμε πως, κυρίως στη δύση, θεοποιήθηκε ο ορθός λόγος (το προϊόν της διάνοιας) και το θαυμάσιο προσόν του νου, το λογικό, με το οποίο διακρίνει το θέλημα του Θεού και συνδέεται με τον Λόγο υποβαθμίστηκε σε ορθολογισμό. Παράλληλα η επιστήμη καλλι-

⁷ Ιεροθέου Βλάχου: "Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία" σελίδες 192-195. (Ι.Μ. Γενεθλίου της Θεοτόκου (Πελαγίας) 3η Έκδοση Λεβαδία 1989).

εργεί την ιδέα ότι «είμαστε ο εγκέφαλός μας»!

Και τελευταία, με το πρόσχημα της πολυπολιτισμικότητας και του σεβασμού της ιδιαιτερότητας του άλλου (αντιρατσισμός!), αφαιρέσαμε από το λεξιλόγιό μας όλα τα στοιχεία που μπορούν να φέρουν κάθαρση και αφήσαμε αυτά που κολακεύουν τις αδυναμίες μας. Απονευρώσαμε τον λόγο στερώντας τον από τη θεόσδοτη δύναμή του, την ώρα που προβάλλουμε με θαυμασμό τον «λόγο» των μηχανών. Και μήπως κάποια στιγμή η «εικόνα» του ανθρώπου (τά «νοήμονα» ρομπότ) σταθεί απέναντί μας και αμφισβητήσει το «κατ' εικόνα» μας!

Και τώρα είναι επιτακτική ανάγκη επαναφοράς του λόγου στο μεγαλείο του, επανασύνδεσής του με την αυθεντική πηγή του, **τον Λόγο του Θεού. Η Εκκλησία καλείται να διασώσει όχι απλώς τη γλώσσα αλλά τον λόγο.**

Επίμετρο: Γράψαμε αυτά όχι ως ειδήμονες αλλά ως νοήμονες με τη βαθιά ανησυχία ότι ο μεγαλειώδης ανθρώπινος λόγος κινδυνεύει να υποβαθμιστεί σέ συνδυασμό ψηφιακών bits. Ας μας συγχωρήσουν οι ειδικοί για τις όποιες ατέλειες, ιδιαίτερα για τη φτωχή απόδοση της υψηλής περί νου διδασκαλίας των θεοφώτιστων Πατέρων της Εκκλησίας.